

XVII. évfolyam

7. szám

Budapest, 1927 április 1

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — — 12 pengő
Félévre — — — 6 pengő
Negyedévre — — 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL,
BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

ÁRJEGYZÉK.

I. Nyomtatványok, szolgálati könyvek és előjegyzések.

A nyomtatványok csak **ivenként** (nem darabonként) rendelhetők!

Az **őrsnyomtatvány** ára **10 ivenkinti rendelésnél: kis alak (34×42), 20 fillér helyett 15 fillér; nagy alak (42×52), 40 fillér helyett 30 fillér.**

Sziveskedjék nyomtatványok rendelésénél **okvetlen** a raktári számra hivatkozni.

A) Gyalog és lovas csendőr őrsök és szakaszok részére:

R. sz.	P	R. sz.	P
5	95	103	10
95	30	33	02
23	02	22	02
43	02	120	02
91	02	96	02
101	30	59	02
	02	16	02
53	02	19	04
41	02	18	02
30	02	28	02
127	40	48	02
51	02	121	02
52	02	116	50
55	60	82	02
60	02	110	02
94	02	83	02
99	02	56a	20
102	30	92	32
123	80	93	30
124	80	92, 93	62
111	15	112	32
111	24	104	80
49	02	20	02
32	04	21	02
56	20	68	03
4	95	31	02
6	95	34	02
35	02	36	02
50	02	37	02
108	05	97	02
11	20	29	02
44	02	264	02
8	40	15	30
8	04	38	02
64	20	2	32
64	20	13	32
65	28	70	02
66	28	115	02
17)		42	04
128)	02	47	02
129)	02	9	95
61	04	10	20
62	04	10a	80
63	04		

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A párisi határozat.

A párisi nagykövetek tanácsa végre meghozta azt a régen várt döntését, amellyel a Magyarországon működő szövetségi katonai ellenőrző bizottság tevékenységét megszünteti. Örömmel fogadjuk ezt a hírt, amely az entente-bizottság díctelen szerepének végét adja tudtul. Igaz, hogy a katonai ellenőrzés ezzel még nem szűnt meg egészen, csak módosult. De az ellenőrzés új módja azért még sem lesz oly megalázó és bosszantó, mint volt a régi. Jövőben a katonai ellenőrző bizottság egy angol tábornok elnöke alatt Genfben fog székelni s kutatásokat és nyomozásokat csak akkor teljesíthet, ha a feljelentést a népszövetség tanácsa alaposnak tartja s a bizottságnak Magyarországra való kiszállítását szükségesnek találja.

Első pillanatra úgy tűnik fel, mintha a rendszerváltozásnak különösebb jelentősége és következménye nem volna, pedig annak úgy alkotmányjogi, mint az ellenőrzés gyakorlati keresztülvitele szempontjából kiváló fontossága van.

Annak idején az ellenőrző bizottságot a trianoni békeszerződés alapján küldték a nyakunkra, azzal a szemforgató és nagyképüsködő indokolással, „hogy a nemzetek fegyverkezésének általános korlátozása előkészíthető legyen.“ A nemzetek békéjét s a háborúnak egyszer s mindenkorra való kiküszöbölését fennen hangoztatva, leszerelték bennünket, ők maguk: a nagyhatalmak és apró szövetségeseik állig fölfegyverkeztek és fegyverkeznek tovább, még ma is. Minket és volt fegyvertársainkat úgy leszerelték, hogy minden modern hadieszköz nélkül, fegyvertelenül és számba nem jöhető, kis hadsereggel állunk itt Európa szívében, míg ők amellet, hogy embereiknek milliói vannak fegyverben, a tudomány és a technika minden újabb vívmányát a hadikészülődés szolgálatába állították.

Mintha csak rossz lelkiismeretük szavára hallgatnának, amikor lefegyverzettségünkkel szemben szükségét találják lázas fegyverkezésüknek, attól remegve, hogy elveszthetik azt, amit tőlünk az igazság ellenére vettek el.

Csak öklünk van és megdönthetetlen igazságunk s mégis félnek tőlünk, pedig mi sohasem kívántuk a másét, csak a magunk jussát nem hagytuk, a magyar katonát sohasem hódító hadjáratban, hanem a haza földjének védelmében vérzett el.

Most, amikor a nagykövetek tanácsa megszüntette a katonai ellenőrző bizottság működését, ezzel a határozatával elismerte békekészségünket s hogy mindazt, amit a trianoni szerződésben vállaltunk, becsülettel állottuk. Lefegyverzési kötelezettségünknek őszintén eleget tettünk s a nagyköveti határozat tanuságtétel amellet, hogy mindazok a feljelentések, amelyeket hadiszerkészlet elrejtése, fegyverkezés s más címeiken tettek ellenünk, csak rosszakarató gyanúsítások voltak.

A mi becsületességünk és békeszeretetiünk bírta rá a nagyhatalmakat arra, hogy katonai ellenőrzésünk megalázó formáját megváltoztassák s azt a jövőben lehetően nemzeti önérzetünk megalázása és önállóságunk megsértése nélkül hajtsák végre.

Most már véget ér az a tarthatatlan állapot, hogy alaptalan besugásokra, egyes szomszédaink rágalmaira minden indok nélkül belügyeinkbe avatkozzanak, hogy világgá kürtölhessék hazugságaikat ellenséges szándékainkról s minden szennyet ránk szórva, pellengérré állítsanak bennünket.

Mindig féltettük a magunk s tiszteltük a más nemzetek szabadságát. Jóleső érzéssel tölt el épen azért bennünket, hogy az ellenőrző bizottság működésének megszüntetésével, egyik szabadságjogunknak újra birtokosává lettünk s ismét egy jelentős lépést tehattunk teljes nemzeti önállóságunk és függetlenségünk felé. Tudjuk, hogy ebben kiváló szerepe van két, irántunk jóakarató nagyhatalomnak, Angliának és Olaszországnak, akik ráeszméltek már a nagy igazságtalanságra, amely bennünket ért s akik felismerve az európai nemzetek közötti súlyos értékünket, lovagiasan és megértően mellettünk hallatták szavukat s vetették latba hatalmas befolyásukat. Köszönjük a felénk nyújtott barátságos kezet. Dicsőséges multunkkal s jelenünk esapásainak férfias hordozásával rászolgáltunk e nemes cselekedetre.

S a két nemzetnek érdekeink mellett való sikrasszállását örömmel látjuk még azért is, mert a párisi határozat, amely az ő fellépésükre lett ránk nézve kedvező, az első rés, amelyet az örökkévalónak tartott trianoni béke szenvedett.

Ezt a papirozt megmásíthatatlannak tekintették azok, akik süketek voltak mindig, ha a mi igazságunkról, de az ő javukról volt szó. S íme a csoda megtörtént. Az igazság, amit gúzsba kötöttek, megmozdult s már döngeti Trianon kapuját. Az igazság pedig olyan, mint a lavina, ha egyszer megindul, nem lehet többé megállítani s elsöpör útjából mindent, ami neki ellene mer állni.

Párisi határozat, örömmel üdvözlünk. Látóhatárunk már derengeni kezd. Mégis csak valóra válik, amiben hittünk eleitől fogva: Megvirrad már nemsokára!

Fegyverhasználat az új Szolgálati Utasítás alapján.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

A közel jövőben immár meg fog jelenni az új csendőrségi Szervezeti és Szolgálati Utasítás. Ebből az utasításból lapunk hasábjain ismertetni fogom azokat a lényegesebb rendelkezéseket, melyek a régi utasításunk hasonló tartalmú szabályai helyett lépnek érvénybe. Ez alkalommal a fegyverhasználatot ismertetem, hogy addig is, míg az új Utasítás kezünkbe kerül, ennél a legfontosabb résznél előre tájékozást szerezzünk a változásokról.

Az eddig érvényben lévő csendőrségi Szervezeti Utasításunk 12. §-ban ismertetett csendőrségi fegyverhasználati eseteket az új Szolgálati utasítás 330. pontja a következő módosítással sorolja fel:

„A szolgálatban álló csendőr fegyverét mindenki ellen használni jogosult:

1. aki őt tettelesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti.

Ellenben köteles használni:

2. ha másnak közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát másként megvédeni nem lehet;

3. ha valaki a csendőrt szolgálati ténykedésben, a fegyverhasználatval való fenyegetés dacára tettelesen akadályozza és az ellenszegülést másként megtörni nem lehet;

4. ha az a felfegyverzett egyén, akit a csendőrnek el kell fognia, fegyverét a fegyverhaszná-

lattal fenyegető felszólítás dacára le nem teszi, vagy védett helyzetéből előjönni vonakodik és lefegyverzésére más mód nincsen;

5. ha az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő menekül, a fegyverhasználatval fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincsen;

6. ha a néptömeg, amelynek szétoszlata elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétoszlásra való felhívás és a fegyverhasználatval való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétoszlás másképp nem lehetséges;

7. ha valaki háború idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad;

továbbá az országhatáron és az országhatár mentén:

8. ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel — árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is — három vagy több egyén a fegyverhasználatval fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, hanem egyenkint vagy valamennyien megfutamodnak s feltartóztatásukra más mód nincsen;

9. ha a csendőr partunkon vagy annak közelében éjjel — fedett vagy megrakott vízi járóművekkel pedig nappal is — gyanús egyéneket talál s ezek a fegyverhasználatval fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenkint vagy valamennyien menekülni igyekeznek.

Semmiesetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járóművek ellen, amelyek már túljutottak az ország határán.“

Santiago de Cuba.

Irta: dezséri BACHÓ LASZLÓ ny. tüzérszázados.

Többnapos havannai tartózkodás után a körülbelül ezer kilométer hosszú szigeten végighúzó vasúti fővonalon Cuba legszebb részének, Oriente tartományának a fővárosába, Santiago de Cubába utaztam el, utazásom alatt kisebb pihenőket tartva, melyek alatt az egyes provinciák érdekes tájait és városait megtekinteni bő alkalmam akadt.

Matanzas tartományban, amerre a szem ellát, főképen csak cukornád-ültetvényeket lát az ember, de sok még a legelő és a műveletlen terület is, melyeket újabban az amerikaiak kezdenek művelés alá venni a tekintélyes számú, kivált Spanyolországból bevándorolt munkás felhasználásával, mert az ültetvényesek, hacsak kikerülhetik, a megbízhatatlan néger munkást állandó munkára nem szeretik alkalmazni. Az amerikai tőke az utóbbi években igen erősen terjeszkedik: egész részvénytársaságok foglalkoznak a Cubában még nagy-kiterjedésű műveletlen területek összevásárlásával és új ültetvények létesítésével. De bár a tőke amerikai, a munkás sohasem az, fizikai munkára a trópikusok alatt amerikai ember nem vállalkozik. Ez az amerikai előretörés meglehetősen idegesíti a cubai patriótákat és a konzervatív ültetvényeseket, mert az amerikai gazdasági inváziótól függetlenségüket nagyon féltik.

Santa Clara tartomány a következő, melyen átszáguld az amerikai kényelemmel berendezett és nagyon tisztán tartott cubai gyorsvonat. A kilátókoesi szellős balkonján alig érzi az ember a trópusi meleget s így nagyszerűen élvezi a szép folyóparti részletekben is gazdag, áldott vidéket, hol már nem a cukornád az uralkodó növény, hanem a dohány. A tartomány fővárosát, Santa Clarát futólag néztem meg; jellemzésére elég, ha azt mondom: ósrégi, csendes, álmos spanyol kisváros.

Camagüey provinciában a megszokott cubai táj-

képet nagy mocsarak, buja rétek és legelők tarkítják. A sok legelésző gulya és ménes szinte a magyar puszták hangulatára emlékeztetne, ha a mi akácaink és jegegyeink helyett nem a pálmákkal és gyapotfákkal találkozna az ember mindenütt. Mint Cubában általában, itt is kevés embert lehet látni a viszonylagosan nagy-kiterjedésű területen, mert sok a parlagon levő terület és a lakosság igen gyér. Ezen a vidéken nem a cukornád az uralkodó; nagy dohány- és ananászültetvények tarkítják a cukorültetvények meglehetősen egyhangú képét, de akad igen sok gyümölcstermelő ültetvény is, mely termelési ággal belterjesen az amerikai invázió óta kezdenek foglalkozni. Mi mindent lehetne csinálni ebből a gyönyörű paradicsomból, ha nem volna oly kevés a munkaerő! A színes lakosság kitűnően bírja az éghajlatot, de a rabszolgaság megszüntetése óta munkateljesítménye nagyon csekély, az európai bevándorlók pedig nem szeretnek idejönni, mert a sok kisebb-nagyobb folyó árterületén és azokon túl is, az esős évszakban nagy és áthatolhatatlan mocsarak keletkeznek, melyek igen kellemes tartózkodási helyek lehetnek a kócsagok, pelikánok és az apró cubai alligátorok számára, de annál kellemetlenebbek az emberre, nevezetesen az európaira nézve, mert a milliárdnyi, hihetetlen nagyságú szunyog ellen alig lehet védekezni. A sárgaláz veszélye, bár a viszonyok már lényegesen javultak, itt még nincsen teljesen kiküszöbölve. Az ivóvíz is rossz s így érthető, hogy a negereken és egyéb színesbőrűeken kívül, kik e tekintetben nem valami kényesek, más ember nem nagyon szeret a letelepülésre vállalkozni, legfellebb a tartomány hegyesebb részeiben, hol a levegő egészségesebb s ahol nem marja az embert a trópikusok egyik legborzasztóbb átka, a temérdek szunyog. A spanyol uralom idején a mocsaras vidék nagyszerű stratégiai előnyeit a felkelők kitűnően kihasználták, ide nem igen követhették őket a sárgaláztól amúgy is erősen megtizedelt spanyol seregek s ha követték is, velük szemben a felkelők az alig járható, az esős évszakban pedig nagyobbára teljesen járhatatlan vadonban óriási előnyben voltak. Akkoriban a mai nagyszerű

Amint látjuk, az új utasítás csupán az 1. pont esetét mondja olyannak, amikor a csendőr „jogosult” fegyverét használni, a többi pont esetében a fegyverhasználat „kötelesség”, amelynek megszegése éppen úgy, mint a jogtalan fegyverhasználat, megtorlást von maga után.

Az első pont esetében a csendőr a helyzet összes körülményeinek mérlegelésével szabadon határoz afelett, hogy fegyverét használja-e, vagy sem s a fegyverhasználat mellőzése miatt csak akkor van eljárásnak helye, ha támadójával szemben gyáván viselkedett, vagy ha lefegyverezték.

Az új utasítás kimondja továbbá, hogy az 1. és 6. pontok alatt felsorolt esetek kivételével a többi esetben a lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül nincs veszélyeztetve. A régi Szolgálati Utasítás csak a 65. §. 6. bekezdésének végén, és pedig végső szükség esetében engedi meg a lövést, a 66. §. 4. pont 4. bekezdésénél pedig megtiltja a lőfegyver használatát, ha a lövés célt tévesztve, a menekülő veszélyes gonosztevő helyett más ártatlan embert érhetne.

Kimondja továbbá az új utasítás, hogy a fegyvert megtorlás céljából használni nem szabad.

Az új utasítás kibővíti a csendőr fegyverhasználati jogát akkor, ha el nem hagyható őrhelyre, mint katonai őr lesz felvezetve. Ekkor fegyverhasználati joga kibővíül a Szolg. Szab. I. Rész 577. pontjának b) alpontjában megjelölt esettel, amikor is kötelessége fegyverét használni az ellen, aki őt nyomban és előrebocsátott figyelmeztetés dacára is sértegeti.

vasúti hálózat nem létezett, az utak sem voltak mindenütt rendszeresen kiépítve s csak így érthető meg, hogy a sokkal kisebbszámú felekező-sereggel szemben a túlerőben levő spanyol katonaság aránylag csekély eredményt tudott elérni. A száraz évszakban viszont az iható folyók és források legnagyobb része kiszárad s az emberek és állatok itatására csak igen kevés forrás szolgál, melyeknek a helyeit a bennszülöttek természetesen nem árulják el idegeneknek.

Camagüey vidékének jellegzetes alakjai a lovas monterok, a csikósok és kanászok. Tudnivaló, hogy itt, mint Cuba szigetén általában, mindenki lovon jár, vagy kocsin, a városokon kívül gyalogos embert alig látni. Aki a jellegzetes cubai életet és szokásokat akarja megismerni, az elsősorban ide jöjjön, mert Camagüey vidéke az Cubában, ami nálunk a Hortobágy vagy a Göcsej, hol az idegen bevándorlók denacionalizáló hatása a legkevésbé érezhető. Város kevés van, falu is meglehetősen gyéren, de annál több a mi tanyáinkra emlékeztető hacienda és rancho.

Most pedig Cuba legszebb, legtermékenyebb és leggazdagabb tartományába ér a vonat. Oriente, a sziget keleti provinciájának a szépsége felülmúlja mindazt, amit az ember a forróövi vidékek szépségéről valaha is álmodott. Itt vannak a földkerekség leggazdagabb és legnagyobb cukornádültetvényei, nemes dohány- és kávéültetvényei. A tartomány területén a síkság változik a magas hegységgel és így a növényzet is a legváltozatosabb. Megtaláljuk itt az embermagasnál nagyobb fűvel benőtt pampákat, hol néhol olyan nagyra nő a fű, hogy a lovasnak a feje is alig látszik ki belőle, azután az áthatolhatatlan mocsarakat, banána-, ananász- és egyéb ültetvényeket; itt termelik Cubában a legszebb és legjobb trópusi gyümölcsöket, amiből óriási a kivétel. A lapos és dombos helyeken a kókusz- és legyezőpalmák sohasem képzelte mennyiségű gyönyörű példányaival találkozunk és a citrom- és narancsfák is vadon nőnek, elképzelhetetlen mennyiségben. A tündéri szépségű látvány felülmúlja mindazt, amit az ember Cuba egyéb helyein látott és nyugodtan állí-

A csendőr tisztekre nézve megjegyzi az új utasítás, hogy őket saját személyükre nézve csak olyan fegyverhasználati jog illeti meg, mint a honvéd tisztet. A honvéd tiszt fegyverhasználati joga a Szolg. Szab. I. Rész 659. pontjában, a katonai büntető törvénykönyv 3. §. g) pontjában és a 114. §. d) pont 2. bekezdésében van körvonalozva. Ha azonban a tiszt, mint zárt csendőrségi osztag karhatalmi parancsnoka lép fel, akkor a fegyveres erőszak alkalmazásánál rája is a csendőrségi fegyverhasználatra vonatkozó §-ban foglalt mértékadók.

A fegyverhasználati esetek részletes magyarázatában fel van említve, hogy a csendőr fegyvere helyett más fegyvert vagy védőeszközt is használhat abban a végső esetben, ha csendőrségi fegyver nem áll rendelkezésére vagy az használhatatlanná vált.

A „tetteges támadás” a régi utasítás „erőszakos megsértés” kifejezését helyettesíti azzal az értelmezéssel, hogy ez alatt a csendőr személye ellen intézett erőszakot kell érteni. Ez az erőszak vagy fegyverrel vagy az élet vagy testi épségre veszélyes más eszközzel történhetik, vagy pusztán kézzel való megragadással, ütéssel, lökéssel vagy kövel való dobálással.

Új dolog tehát a kézzel való megragadás, ami azelőtt az erőszakos megsértés fogalma alatt nem volt felemlítve.

A csendőr tetteges megtámadásánál kiemeli az új utasítás, hogyha a csendőrt valamely elleneszegető néptömegnek egy vagy több tagja támadja meg és a tetteget megállapítani nem lehet, akkor a fegyvert a további erőszakos megsértés meggát-

tom, hogy ilyen szép helyet semmiféle más trópusi országban nem láttam. S hogy a vadon tenyésző fűveszert egyéb növényeit is megemlítem, a hegyvidék mahagóni-, cédrus- és egyéb nemes fák egész erdejével lepi meg az egyik csodálkozásból a másikba eső, teljesen elbájolt utast.

A hegyvidék gyönyörű sziklás részletekben is bővelkedik; a vasútvonal mentén helyenként olyan kisebb állomások is vannak, honnan az ember az egész vidéket belátja és nem győz eleget gyönyörködni a buja völgyek és az áthatolhatatlan trópusi erdők exotikus szépségeiben.

Érdekes, hogy ennek a vidéknek az első betelepítését nem is a spanyolok, kik inkább csak a tengerparton vetették meg a lábukat, hanem a haytii négerlázasok elől Cubába menekült franciák kezdték meg s ők is indították meg a nagyarányúvá növekedett kávétermesztést.

Mielőtt Santiagót elérnénk, a változatosság kedvéért még olyan vidéken is áthaladunk, mely erősen emlékeztet Bosznia zord részleteire. A hegylánc, melyen a vasúti vonal vezet, maga is igen magas, de látni innen a Karib-tenger partján húzódó Sierra 2500 métert meghaladó magas csúcsait is. De bár az utazás nagyon gyönyörködtető, egyszersmind igen fárasztó is, mert a nagy változatosság túlságosan igénybe veszi az utas idegeit. Nem is nagyon haragudtunk tehát, mikor a mulatt vasúti szolga bejött podgyászainkat előkészíteni és jelenteni, hogy nemsokára Santiagóban vagyunk.

Ha belenéznék a lexikonba, bizonyosan körülbelül ezt találnám benne: Santiago de Cuba, város Cuba sziget Oriente nevű tartományában, a hasonló nevű öböl északkeleti csücskében, 60.000 lakossal, püspöki székhellyel. Lakosai spanyolok, négerek és mulattok. Van egy régi székesegyháza, villamos vasútja, vízvezetke stb., stb.

Tulajdonképpen ezzel készen is volnánk Santiagóval, mert ha az ember ide Havannából érkezett, nem sok

lása végett az egész ellenszegülő néptömeg ellen kell használni.

Az új utasítás „támadással való veszélyes fenyegetés”-nek veszi azt is, ha egy vagy több felfegyverkezett egyén, vagy bár fegyvertelen tömeg nyilvánvalóan támadó szándékkal a csendőr ellen nyomul, a csendőr által meghatározott távolságban felhívás dacára meg nem áll és attól kell tartani, hogy a csendőr személyes biztonságát veszélyeztetni fogja. Az új utasítás szerint nemcsak a megtámadott csendőr, hanem annak járőrtársa is használhatja fegyverét.

Az új Szolgálati Utasítás a jogos védelem eseteit is felveszi a fegyverhasználati esetek közé; (L. 330. p. 2. alpontot); a régi utasítás a jogos védelem eseteiben csupán a cselekmény beszámíthatóságát zárta ki. A csendőr saját magánérdekeinek (pl. személyének vagy vagyonának) védelmére szolgálaton kívül is jogosult, azonban ilyen esetben a fegyvernek használata — még az új utasítás szerint is — nem mint csendőrségi fegyverhasználat, hanem, mint a büntetőtörvények által megengedett jogos védelem kerül elbírálás alá.

A 330. pont 2. alpontja esetében a támadás elhárítására nem szabad fegyvert használni akkor, ha a tettes által okozott, vagy okozni szándékolt jogsérelem a fegyverhasználat súlyos voltával nem áll arányban. Például, ha csak kisebb érték ellopásáról, személyes szabadság kisebb mértékű megsértéséről, pusztán kézzel való, nem életveszélyes bántalmazásról van szó.

A 330. pont 3. alpontja hasonló a régi Szerv. Utasítás 12. §. 3. pontjához. A magyarázat azonban világosabban jelöli meg azt, hogy mit kell a

tettleges akadályozás alatt érteni. Eszerint itt olyan cselekvő (aktív) ellenszegülést kell érteni, mely kifejezetten arra irányul, hogy a csendőr szolgálati ténykedésének azonnali végrehajtását lehetetlenné tegye. A tétlen (passzív) ellentállás fegyverhasználatra nem jogosít. Az ellenszegülés fogalma a csendőr rendelkezéseivel való tettleges szembehelyezkedést jelenti.

Ennek a pontnak magyarázata a régi utasításban azért nem volt világos, mert a „tettleges” szót „tényleges”-nek magyarázta, ami félreértésekre adott alkalmat, úgy, hogy sokan a passzív ellentállást is oknak tekintették a fegyverhasználatra.

A 330. pont 4. alpontja értelmileg hasonlít a régi Szerv. Utas. 12. §-ának 2. pontjához, azaz az eltéréssel, hogy az új utasítás nemcsak a tettenért vagy alaposan gyanúsítható felfegyverkezett gonosztevőkkel szemben kötelezi a csendőrt a fegyverhasználatra, hanem minden felfegyverzett egyénnel szemben, akit a csendőrnek el kell fognia. Hogy kit kell a csendőrnek elfognia, azt az új utasítás 45. §-a határozza meg. Nyilvánvaló, hogy a csendőr ezen alpont alatti esetekkel csak akkor lesz tisztában, ha az elfogás eseteit is tökéletesen ismeri. Ennél az alpontnál a csendőr fegyverhasználati kötelessége ki van bővítve.

Az új utasítás világosabban fejezi ki a régi utasítás azon kitételét: „aki magát önként meg nem adja”. Az új utasítás ehelyett úgy fejezi ki ezt az esetet, hogy aki fegyverét „le nem teszi”, azaz felszólításra a földre le nem fekteti és szükség esetében a csendőr által kívánt távolságra el nem távolodik. Az új utasítás megmagyarázza a „védett helyzet” fogalmát is olyképen, hogy ezalatt

újat talál ebben a kedves kis régi városban. S ha, mint a lexikon, én is a villamos vasútról és a vízvezetékéről emlékezem meg legelőször, úgy ezt csak azért teszem, mert a vasúti utazás alatt élvezett pompás levegő után ugyancsak rosszul érezném magam ebben a magas hegyektől teljesen körülzárt öböl csücskében meghúzódó, rettenetesen füledt levegőjű, tűrhetetlenül forró klímájú városban, ha gyalog kellene járnom s ha nem kapnék mindenütt friss, hideg forrásvizet. Talán felesleges is mondanom, hogy úgy a villamos, mint a vízvezeték azóta létesült, mióta a spanyolok innen kitakarodtak.

No de azért van Santiagóban az említett két kulturális tényező és az 1552-ben épült, kétségkívül igen szép katedrálison kívül még más látnivaló is s így nem bánja az ember, hogy a többszázkilométeres vasúti utat megtette. És pedig először a Cuba többi helyeit szépségben messze felülmuló vidék, másodszer pedig az a tudat, hogy olyan helyeken fordulunk meg, hol a történelemnek egy nagy drámája pergett le.

Santiago az országnak kétségtelenül legfestőibb fekvésű városa, egy erősen szakgatott, fjordszerű öböl partján, amelynek háttérét magas hegyek képezik. A növényzet a színek buja orgiája.

A város maga több dombon fekszik. Utcái rendkívül bájosak és a központi helyektől eltekintve, nagyon csendesek. Találónan nevezték el az amerikai turisták Nyugatindia „álomvárosának”, mert olyan festői úgy a környék, mint a város maga, hogy ezt a nevet csakugyan megérdemli. A délspanyol kisvárosokra emlékeztető Santiago utcái bizony olyanok, mintha szenderegének valami boldog trópusi álomban, vagy talán — unalomban. Embert, különösen nappal, alig látni az utcán. Az ablakok redőnyei mindenütt le vannak eresztve, a kapuk becsukva s ha néhol nem látnánk a négergyerekek hancurozó csoportjait a porban játszódozni, azt hinnénk, hogy a kihalt utcákon teljesen lakatlanok. Az utcák csendjét még csak a mindenütt háborús emlékek után kutató amerikai turisták zavarják, kikkel különben a városon kívül is lépten-nyomon

találkozunk. Ezek, ha idegent hoz utukba a végzet, nem is mulasztják el annak figyelmét felhívni az amerikai fegyvertényezőkre, mert hát itt voltak a legkomolyabb harcok a spanyolokkal és itt lőtték össze a „győzők” azt a szegényes hadiflottát, amelyet Spanyolország gyarmatai utolsó foszlányainak a védelmére kiküldeni tudott. A sok hangos amerikai persze még a vendéglőkben is mindig és csak erről beszél.

Este, mikor mindenki a kávéházak terraszain és a sétányokon élvezi az ilyenkor még csak tűrhető levegőt, látja csak az ember, hogy a tiszta fehér faj az egész Cubában nincsen ilyen gyéren képviselve, mint Santiagóban. Nem is kell az ok után nagyon sokáig kutatnom, lerí ez a kávéházi vendégek unott, majdnem mondhatnám, szomorú arcáról is. A színes lakosságnak megfelel ez a klíma s jól is érzi magát, de a fehér, ha ki is állotta a trópusi betegségeket, szóval ha akklimatizálódott is, ellustul, eltunyul, enerválódik. Arcaikról világosan le lehet olvasni a tettenértő hiányát. Hogy ezeket a kávé szüresölő, olajbarnára sült hullákat láttam, meg a korszó padjain és a kávéházi asztaloknál vontatott lustasággal fecsegő izzószemű, de valahogyan betegesen sápadtbarna asszonyaikat, nem is kérdeztem többé, hogy miért nem termelik ki intenzívebben az innen puskalövésnyire levő gyönyörű erdeiket, melyekre előbb-utóbb amerikai vállalkozók fogják rátenni a kezüket. A klíma tényleg kellemetlenül füledt és bármennyire szép is a vidék, nem nekünk való tartózkodási hely, mert a meleg kiszárítja a fehér ember életerejét és életkedvét. Magam is nagyon sokat szenvedtem a füledt forróságtól, de még többet a szunyogoktól, melyek, dacára az ágyam köré kifeszített háromszoros szunyoghálónak, éjszakai nyugvóhelyemet kintókamrává változtatták át. Azt mondják, a földrengés is elég gyakori itt, de még gyakoribbak a ciklonok, melyek sehol sem dühöngenek oly pokoli vadsággal, mint épen Santiagóban. Épen elegendő ok arra, hogy az ember, ha már Cubában akar letelepedni, más helyet válasszon magának.

A havannai embertípus sokkal szebb, egészségesebb,

olyan helyet vagy helyzetet kell érteni, amely az ellenszegülőnek a csendőrrel szemben való védekezését, vagy a csendőr megtámadását megkönnyíti, vagy amely helyet a csendőr — az illető felfegyverzett voltára való tekintettel — életének és testi épségének veszélyeztetése nélkül meg nem közelíthet.

A 330. pont 5. alpontja értelmileg egyezik a régi Szerv. Utas. 12. §-ának 4. pontjával.

Ennek az alpontnak magyarázatánál az új utasítás a „veszélyes gonosztevő” fogalmát a régi utasítástól eltérően a következőképpen határozza meg:

„Veszélyes gonosztevő” rendszerint az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal, vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt követett el, vagy kísérelt meg, ilyen büncselekménnyel alaposan gyanúsítható, vagy emiatt elítéltetvén, valamely letartóztatási helyről megszökött s végül, akit a hatóság mint veszélyes gonosztevőt jelölt meg.

Ennek az alpontnak alapos megértéséhez szükséges, hogy a csendőr tisztában legyen azokkal a büncselekményekkel, amelyeket a törvény halállal vagy 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntet. Ezeket a büncselekményeket az új utasítás nem jelöli meg, ezeket tehát a büntető törvénykönyvből kell tudni. Itt felsorolom röviden ezeket a büncselekményeket. Ezek:

1. Felségsértés (Btkv. 126. §.) a király és az Államfő előre megfontolt meggyilkolása, szándékos megölése, testi épségének megsértése, uralkodásában (kormányzásában) való akadályozása, ezen cselekmények megkísérlése.

2. Király (Államfő) bántalmazása (Btkv. 139. §.) testisértés okozása nélkül.

3. Hűtlenség (Btkv. 142. §.). Szövetkezés valamely külhatalom kormányával ellenséges cselekményre vagy háborúra indítás céljából.

4. Lázadás (Btkv. 152. §.). Az országgyűlés vagy a kormány akadályozása vagy kényszerítése.

5. Állami és társadalmi rend elleni bűntett (1921. évi III. t.-c. 1. és 2. §.). Az állam és társadalom törvényes rendjének felforgatása céljából fegyver, lőszer, robbanóanyag beszerzése, ha erről a mozgalom kezdeményezői és vezetői tudtak vagy ha a mozgalom érdekében bűntett vagy vétség is elkövetett.

6. Pénzhamisítás (Btkv. 203. §.). Bel- vagy külföldi valódi pénz utánzása, valódi pénznek nagyobb értékűre változtatása, fémtartalmának csökkentése, forgalmon kívül helyezett pénz megváltoztatása, hogy az forgalomban lévőnek lássék.

7. Kerítés büntette (Bn. 45. §.). Üzletszerű elkövetés esetén, ha a tettes kerítés büntette miatt 10 éven belül már büntetve volt.

8. Gyilkosság (Btkv. 278. §.), szándékos emberölés (279. §.), erős felindulásban elkövetett emberölés (281. §. 1. és 3. bekezdés).

9. Magzatelhajtás (Btkv. 286. §. 2-ik bekezdés), ha ez a teherben levő nő halálát okozta.

10. Gyermekekítétel és öngyógyre képtelen személy elhagyása (Btkv. 278. §. 3-ik bekezdés, ha a kitett vagy elhagyott személynek halála okoztatott.)

11. Halált okozott súlyos testisértés (Btkv. 306. §.).

12. Mérgezés (Btkv. 309. §. 2-ik bekezdése).

mint a santiagiói, de intelligensebb is. Bizony ha az ember összehasonlítja ezeket a szomorú és lusta tekintetű kreolokat az életerőtől duzzadó, pompás amerikai fiúkkal, kik amazokat valami hihetetlenül fölényes leereszkedéssel kezelik, egy percig sem tartaná kétesnek a két faj nagy harcának a végső kimenetelét, ha nem gondolna azokra a szőke óriásokra, kik Panama és Nicaragua trópusi poklából épen ilyen megtört, fáradt tekintettel, épen ilyen lusta mozdulatokkal tértek vissza az Egyesült-Államokba néhány éves ottani tartózkodás után. Én láttam őket s talán nem tévedek, ha azt hiszem, hogy ez az égöv mégis csak inkább a déli vidéki spanyolnak, mint Massachusetts vagy Ohio szülötteinek való.

A norvégiai fjordok szeszélyesen csipkézett kanyarulataira emlékeztető santiagiói öbölnek valóban esodálatraméltó vegetáció által körülvett partján óriási mahagónifák és legyezőpálmák alá bujnak a nap elől a dallamosnevű kis halászfalvak, — Cinco Reales, Miradero — a révkalauzok szellős házai és a pásztorok bambuszrudakra dobott száraz pálmalevelekkel fedett bohio-i. A kép maga a megtévesztő összhang és poézis és sokkal szebb a havannai öbölnél, mely szintén kedves és hangulatos, de nélkülözi a esendnek, a nyugalomnak ezt a fenséges költészetét.

Az öböl bejáratánál, egy körülbelül 60—70 méter magas terrasszon áll őrt a megrokkant, fogatlan, szürke vén katona, a Morro várerőd, mely kisebb pajtásaival, a szomszédos Zocapa nevű üteggel egyetemben, becsülettel teljesítette tiszteletreméltó szerepét vagy harmadfél évszázadig mindenféle ellenséggel szemben, kezdve a Francis Drake kalózeitól, egészen az — amerikaiak hajóhadáig. Egyszerű flegmával néz ki a viharvert vén strázsa immár ágyutlan lőréseivel a végtelen Karib-tengerre arra Nyugat felé, hol régi gazdájának, a spanyol királynak a hajóhada felett sirják halotti éneküket a sziklákon megtörő habok. A vén silbak részére 1898-ban megszűnt a világ. Megszűnt akkor, amikor a spanyol gazda felvette a harcot a nem erre a gyönyörű trópusi vidékre való északi idegennel s egy

utolsó mérkőzésben megmutatta a világnak, hogyan tud meghalni a győzhetetlen armada gyenge páncélzatú utóda. Ott nyugaton, amerre az öreg Morro egyik bástyája néz és amerre egy fiatal amerikai fiú útitársnőjének magyarázva olyan büszkén mutogat, hullott az Antillák vizébe az a fényévesztett csillag, amely évszázadokon át őt világrészben mutatta az utat a felfedezők és hódítók büszke nemzetének.

Lehetetlen a meghatottságot legyőzni a Morro elhagyott sáncain sétálgatva, mert lehetetlen nem arra gondolni, hogy itten Santiago előtt egy világtörténelmi tragédia játszódott le: egy hatalmas gyarmatbirodalom összeroppanásának a fináléja.

Az öböl és környéke tele van ilyen spanyol erődítménnyel és parti üteggel. Használható ágyúit elvitték az amerikaiak, a régi elültötteket pedig a hatalmas talapatokra rakták fel szobrok helyett a spanyolok felett aratott nagy amerikai „győzelem” emlékére. Ilyen diadalmi emlékekkel tele vannak nemesak az erődítmények, hanem a város is, annyira, hogy az idegen már csak nevésségesnek és bosszantónak találja a beteg oroslán felett aratott győzelem ekkora fitogtatását. Felesleges mondanom, hogy a sok ágyút nem a cubaiak, hanem az amerikaiak állították fel mindenütt olyan helyekre, hol mindenkinek meg kell látnia őket, ha akarja, ha nem. A dísekvés az amerikaiak véreben van s a náluk megforduló idegen utasnak nem kis bosszúságára szolgál p. o. az is, hogy szobraikra rendszeren ki szokták írni, hogy azok hány ezer dollárba kerültek. Az Egyesült-Államok fennállása óta ez volt az első eset, hogy az amerikaiak európai ország felett katonai győzelmet arattak; így nem is tudták megtagadni maguktól azt a gyönyörűséget, hogy az ócska spanyol ágyúkból úgy itt Cubában, valamint az Unió minden városának a terein valóságos reklámkiállítást rendezzenek.

Néhány napi santiagiói tartózkodás után hajón folytattam utamat Hayti és Portorico szigetek felé. Az ezen utazásom alatt látottakból majd más alkalommal fogok szemelvényeket közölni.

13. Közegészség elleni büntett (Btkv. 315. §.). Kútmérgezés, ártalmas anyaggal kevert élelmiszer forgalomba hozása.

14. Gyermekrablás (Btkv. 318. és 319. §.), 10 éven alóli gyermek ellen nyereszkedési vagy erkölestelen célból elkövetve.

15. Személyes szabadság megsértése magán-személy által (Btkv. 324. §. és 325. §.). Jogtalan letartóztatással, kínzással, katonai szolgálatra kényszerítéssel vagy halál okozással.

16. Minősített lopás (Btkv. 336., 337. és 338. §-ai), ha az ellopott dolog értéke 320 pengőnél nagyobb, ha a visszaesésben elkövetett lopás büntetté minősül s az előző cselekmények is büntetté minősültek, ha a tettes lopással üzletszerűen foglalkozik.

17. Rablás (Btkv. 344., 345. és 349. §-ok) a rendes és a visszaesésben elkövetett rablás vagy az emberöléssel kapcsolatos rablás.

18. Gyujtogatás (Btkv. 422., 423. §.).

19. Vízáradás okozása (Btkv. 429. és 431. §.), ha emberélet veszélyeztetve volt vagy elpusztult.

20. Közveszélyű rongálás (Btkv. 434., 435. és 436. §.), ha ez súlyos testisértést vagy emberhalált okozott.

21. Hamis tanuzás (Btkv. 213. §.) és a hamis szakértői véleményadás (Btkv. 217. §.), ha a hamisan vádolt 5 éven felüli szabadságvesztésre ítéltetett.

22. Erőszakos nemi közösülés (Btkv. 232. §.).

23. Leányszöktetés (Btkv. 320. §. 2-ik bekezdés), 18 éven alóli leány elvitele nyereszkedési vagy erkölestelen célzattal.

24. Közokirathamisítás (Btkv. 422. és 423. §.).

A 21—24. pontban foglalt bűncselekmények tettesével szemben, a menekülésnek fegyverhasználattal való megakadályozása nem látszik célszerűnek, miért is ezek a bűncselekmények, mint kivételek, az új Szolgálati Utasításban csillag alatt vannak felemlítve.

Fentiekből kitűnik, hogy ezen alpont alapján csak az tudja fegyverét jogosan használni, aki a büntető törvénykönyv azon szakaszaival, melyeknél a büntetési tétel 5 éven felüli szabadságvesztés, teljesen tisztában van.

A régi utasítás csak 5 súlyos büntettet említett, amelyek tettesét veszélyes gonosztevőnek lehetett minősíteni. Ezek közül a betöréses lopás nem büntettétvén minden esetben 5 éven felüli szabadságvesztéssel, az új Szolgálati Utasítás ezen alpontja szerint ennek tettesével szemben menekülés esetében csak akkor kell fegyvert használni, ha az ellopott dolog értéke 320 pengőnél nagyobb, ha a visszaesésben elkövetett lopás büntetté minősül s az előző cselekmények is büntetté minősültek, végül, ha a tettes lopással üzletszerűen foglalkozik.

A 330. pont 6. alpontja a régi Szolgálati Utasítás 68. §-a alapján épült fel. Itt az új utasítás a közbiztonságra veszélyes tömeggel szemben teszi kötelezővé a fegyverhasználatot, ha az a felhívásra nem akar szétozslani.

Néptömeg alatt olyan nagyobb csoportosulást kell érteni, amely az abban résztvevők számánál fogva a közrendre fegyvertelenül is veszélyes lehet. Szétozslatás alatt a csoportosulás megszűntetését és a helyszin elhagyását kell érteni. A szétozslás elrendelésére a közigazgatási (rendőri) ható-

ság kiküldöttje vagy képviselője hivatott. A fegyverhasználat elrendelése azonban a csendőrség parancsnokának belátására van bízva. Ha a tömeg a karhatalmat megtámadja, akkor a csendőrség önállóan jár el. A közbiztonság érdekében akkor szükséges a szétozslatás, ha nem engedélyezett népgyűlésről van szó, továbbá ha a tömeg személyek, közvagyon, közintézmények és a magántulajdon biztonsága ellen erőszakos cselekményeket (lázaadást, gyilkosságot, szándékos emberölést, testi sértést, rablást, vagyonrongálást, magánlak-sértést, gyujtogatást, közveszélyű rongálást) követ el, vagy magatartásából arra lehet következtetni, hogy ilyen cselekményt el akar követni és a törvényes állapot helyreállítására vonatkozó előzetes felhívás eredménytelen maradt.

Ha hatósági személy ninesen jelen, akkor a szétozslatás szükségességét a csendőrségi parancsnok is hivatott megállapítani. A szétozslásra rábíró rendezők vagy befolyásos egyének tevékenységében csendőrök részt nem vehetnek. A szétozslatás megkísérlésénél, ha lovascsendőrök állanak rendelkezésre, őket kell a tömegbe belovagoltatni.

Az új utasítás a fegyverhasználatkor kímélendő személyek között a bámészködő, tétlen embe-
reket is megemlíti. Az új utasítás azt is elrendeli, hogy a csendőrséget harszerűen megtámadó tömeg ellen a rendelkezésre álló összes harcászkozöket a harcászati elvek szerint kell alkalmazni.

A 330. pont 7. alpontja a régi Szerv. Utas. 12. §-ának 5. pontjával azonos értelmű, csupán az ostromállapot helyett, mely hazai törvényeinkben ismeretlen, a közrendet vagy az állami rendet veszélyeztető nagyobbarányú mozgalmakat említi, melyeknél a kivételes rendelkezések helyét és idejét kormányrendelet határozza meg.

A 330. pont 8. és 9. alpontja a határszéli utasítás 33. §-ban az 1. és 2. pontban említett fegyverhasználati eseteket ismerteti a következő eltérésekkel: Az ország határán és az országhatár mentén meghatározás alatt a határszéli örsök állomás-helyeit összekötő képzelt vonal és az országhatár vonala közé eső területsávot kell érteni.

A községeken kívül vezető mellékutak alatt a községeknek zártan beépített részén kívül vezető és a megengedett határforgalomból kizárt utakat kell érteni.

Árukkal vagy más szállítmányokkal megrakodott az, aki nagyobb terhet visz; ugyanilyen elbírálás alá esik az is, aki málhával megrakott állatot vagy bármilyen járóművet használ, avagy állatokat hajt.

Itt hangsúlyozni kívánom, bár erre az új utasítás nem terjeszkedik ki, hogy akik Ausztria határán laknak és a folyó évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben említett 11110/1926. és 11111/1926. M. E. számú rendeletek értelmében kiállított határszéli útigazolvánnyal vagy alkalmi útilappal közlekednek, azok ellen, hacsak csempészeten nem gyanusak, ezen alpontokban említett rendelkezések nem irányulhatnak. Mindenesetre a határforgalomra vonatkozó fenti rendeleteket figyelembe kell venni, nehogy a csempészet meggátlása érdekében a határforgalmat, a fenti rendeletek dacára, fegyverhasználattal korlátozzuk.

A határszéli utasítás 33. §-nak 1. pontja a kétszeri felhívást (rákiáltást) követeli, az új uta-

sítás ezt a 8. alpontonál nem, hanem csak a 9. alpontonál szabja feltételül.

Az új utasítás a 9. alpontonál felemlíti, hogy nem tartoznak a gyanus vízi járóművek közé a személy- és teherszállító hajók. A régi utasítás hajósokról beszél, ami arra a téves magyarázatra szolgáltatott okot, mintha a folyamainkon közlekedő hajókat is joga volna a csendőrségnek fel-tartóztatni.

Figyelemmel arra, hogy az 1. pont kivételével a többiben a csendőrnek kötelessége fegyverét használni és nehogy e kötelességét megszegve, büntetendő mulasztást kövessen el vagy fegyverét jogtalanul használja, a csendőröknek az iskolákban, örsökön és tanfolyamokban alapos kiképzésben kell részesülniök és mindazokat a törvényeket és szabályokat, amelyek a fegyverhasználattal vonatkozásban vannak, alaposan el kell sajátítaniok.

A jegyzékkönyvecskében az elfogás esetei, továbbá a halállal, életfogytiglan tartó fegyházzal, valamint az 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő cselekmények fel lesznek sorolva.

A 330. pont 4. és 5. alpontjai alatt említett esetek olyan természetűek, hogy azoknál a csendőrnek mindig van ideje arra, hogy még az illetővel szemben való fellépés előtt, jegyzékkönyvecskéjében utána nézzen, vajjon velük szemben a fenti két alpont eseteiben fegyverét használja-e avagy sem.

Erre az utánnézésre különösen addig van szükség, míg a csendőr az elfogás eseteit és az 5 éven felüli szabadságvesztéssel büntetendő cselekményeket tökéletesen meg nem tanulja.

A m. kir. folyamőrségről.

Irta: KEMPINSKI BÉLA folyamőrkapitány.

— Ugyan kérlek, mit csináltak ti a folyamőrségnél? — vagy — mondd csak barátom, tulajdonképpen mi is az a folyamőrség? — azok a kérdések, melyeket nap-nap mellett intéznek hozzánk nemesak „civil” barátaink és ismerőseink, hanem még honvéd, csendőr, vámőr stb. bajtársaink is.

Minket, folyamőröket nem lep meg az ilyen kérdés, mert hiszen sokan vannak, akik nincsenek tisztában a folyamőrség rendeltetésével, feladataival. Szervezetünkről, s különleges kötelmeinkről nem is szólok. Ez nem is csoda, mert hisz a folyamőrség a legfiatalabbika a fegyveres testületeinknek, melyről adatokat és feljegyzéseket sem szolgálati könyveinkben, sem segédleteinkben és tankönyveinkben még nem találunk. Mindössze egy-egy miniszteri rendelet ötlük néha szemünkbe, amely a folyamőrségről is említést tesz, vagy amelynek végrehajtói között a m. kir. folyamőrség is fel van sorolva.

Engedjessék meg tehát nekem, hogy itt a „Csendőrségi Lapok” hasábjain foglalkozzam egy kicsit magunkkal. Röviden megbeszélni óhajtanám a folyamőrséggel kapcsolatos összes időszerű kérdéseket s remélem, hogy csendőr bajtársaim, ha e sorokat üres óráikban átfutják, majd sok, előttük még ismeretlen vagy homályos kérdésre találnak felvilágosítást cikkemben.

Könnyebb áttekintés és érthetőség kedvéért mondanivalóimat a következő szempontok szerint látom szükségesnek csoportosítani:

miért nem volt szükség a világháború előtt folyamőrségre?

mely körülmények tették szükségessé a folyamőrség felállítását?

melyek a folyamőrség feladatai jelenleg, s mely szervezetben oldja azt meg?

mely feladatok megoldása hárul majd még rája a jövőben?

Az első kérdésre, mely legtöbbször vetődik talán fel, hamar megtaláljuk a választ: nem volt rá szükség, mert bár a Duna akkor is nemzetközi volt, azaz nemzetközi forgalom bonyolódott le rajta, de tekintve, hogy Magyarország és Ausztria vámközösségben voltak, útlevélkényszer a monarchia részéről pedig nem állott fenn, a forgalom úgyszólván teljesen „belföldi”-nek volt tekinthető. A forgalom legnagyobb részét a M. kir. Folyam és Tengerhajózási R.-T., valamint a Cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság bonyolította le, mely két legnagyobb, s különben is állami ellenőrzés mellett működő hajóvállalathoz a Délnémet és Bajor Lloyd hajózási társaságok csatlakoztak a Németország felé irányuló forgalomban.

Ezen társaságok főforgalmi vonalán csupán Passauban és Orsován volt s csakis vámjövédéki szempontból tartott árúellenőrzés. A személyforgalom teljesen szabad volt minden irányban s így csupán a Magyarország és Szerbia közötti határszakaszon kellett a pénzügyőröknek a Duna és Száva mentén az árúcsempésztést ellenőrizni. Teljesen fölösleges lett volna tehát egy olyan szerv, amely csupán a hajózási rendre ügyelt volna fel, mert hiszen a fentebb említett nagy belföldi társaságokat szabálytalanságok elkövetésénél mindig el lehetett érni és felelősségre lehetett vonni.

Képek a folyamőrségről: Folyamőr motoresónak rendészeti úton.

Gyökeresen megváltoztatta a viszonyokat a Monarchia összeomlása és az azt követő gyászos „békeszerződés”. A ránszabadított csehek, szerbek és románok nemesak az ország testéből raboltak el hatalmas területeket, hanem az előbb említett társaságok hajóinak jórészt is megkaparintották, sőt a háborúban rájuk nézve oly félelmetes és hatalmas Dunaflozilla hajóit is, 2–3 kisebb egység kivételével, ki kellett nekik szolgáltatnunk.

Nem óhajtok bővebben foglalkozni a forradalmak alatti chaotikus viszonyokkal, hanem a teljesség kedvéért csupán az anarchisztikus viszonyokból való kibontakozásra akarok néhány szóval rámutatni.

Már 1919-ben szükségessé vált, hogy a háború alatt a Központi Szállításvezetőség szerveiként működő hajóállomásparancsnokságok rendészeti teendőikkel bizassanak meg, s ezen hajóállomás parancsnokságokból alakultak így át az akkori állami révkapitányságok, (4618/1919. M. E. rendelet). Ezen révkapitányságok személyzetét részben a visszamaradt volt haditengerészekből, részben az oda beosztott államrendőrségből állították össze, irányításukat pedig a másodfokú hatósági teendőket ellátó folyamrendészeti hatóság útján az 5085/1920. Büm. rendelettel a Belügyminisztérium akkori VII/b (nyomozó) alosztályára bízták. Ez azonban csak átmeneti intézkedés volt, mert az 1921. évi február hó 15-én kiadott 1036/1921. sz. B. m. rendelettel a belügyminisztérium kebelében felállított a

folyamrendészeti alosztály (VI/d.), melynek aztán az állami révkapitányságok alá lettek rendelve.

Ugyanezen időben az addig fennállott m. kir. hadihajós csapat átszervezése is időszerűvé vált. A trianoni békeszerződés 120. cikke kötelezte Magyarországot, hogy a dunai flottillákhoz tartozó minden monitort, torpedohajót és felfegyverzett vízijárművet a Szövetséges és Társult Főhatalmaknak kiszolgáltasson, esapán „a dunai folyamrendőri szolgálat céljaira” volt „jogunkban” három felderítő naszádot megtartani. Az entente ezen számot egy bizottság helyszíni szemléje alapján felemelhetette.

1921 február 13-án jelent meg, minisztertanácsi határozat alapján, az 1053/1921. M. E. sz. rendelet: a m. kir. folyamőrség felállításáról, amelynek a m. kir. miniszterium a rendeletben megállapított egyes kivételekkel hatáskörébe utalta a folyamrendészet körében felmerülő közbiztonsági és igazgatási teendőket ellátását. A 4618/1919. M. E. sz. rendelettel már előbb megszervezett állami révkapitányság a folyamőrség keretébe olvadt be.

Ezzel a nappal vette tehát kezdetét a folyamőrség szervezése, mely — sajnos — még ma sincs teljesen befejezve. Nagy feladat várt az élére kinevezett s közvetlenül a belügyminiszternek alárendelt m. kir. f. ö. felügyelőjére: a testületet úgy kellett megteremtenie és kiépítenie, hogy a vele szemben támasztott sokoldalú követelményeknek mindenben megfeleljen. Ez nem csekélység, ha tekintetbe vesszük, hogy a folyamőrség majdnem az összes miniszteriumoknak (belügy, külügy, pénzügy, kereskedelemügy, földművelésügy és népjóléti miniszteriumok) végrehajtó szerve.

A békeszerződésnek fönemlített pontjai, nem különben a szervezéssel kapcsolatosan felmerült különféle körülmények, de legfőképpen a hadihajózási és katonai szövetségközi ellenőrző bizottságok által közölt kívánságok természetesen lényegesen befolyásolták a m. kir. folyamőrség szervezéséről, létszámának, kiegészítési módjainak és felfegyverzésének megállapításáról szóló 1922. évi XIV. t.-c.-t.

A törvény túlnyomórészt az entente ellenőrző

bizottságok által kifejezett kívánságoknak felel meg s főképpen a folyamőrség fejlesztését korlátozó rendelkezéseket foglalja magában. A szervezésre és hatáskör megállapítása tekintetében csupán felhatalmazza a miniszteriumot, hogy rendelettel intézkedhessék, s hogy az egyes folyamrendészeti teendők ellátására elsőfoku hatóság jellegével bíró révkapitányságokat, s másodfoku hatóság jellegével bíró révfőkapitányságot állíthasson fel, s ezeket a folyamrendészeti kihágási bíraskodás jogával is felruházhassa.

A folyamrendészeti kihágások ezelőtt a közigazgatási hatóságok, illetve a rendőrhatalóságok, mint rendőri büntető bíróságok elé tartoztak, amelyeknek azonban előzetesen mindig szakvéleményeket kellett beszerezniök, ami nemcsak az ügymenetet hátráltatta, de sokszor a kihágások megtorlását is megghiúsította.

Érdemes megemlíteni, hogy az úgynevezett békeszerződés milyen bilincseket rakott a folyamőrségre is. A kényszertörvény szerint a folyamőrség személyzete „szoros értelemben vett folyamőrségi személyzetre és segédszemélyzetre oszlik”. Az előbbieket egyenruhát és fegyvert viselnek, ezekhez számít a felfegyverzett úszóegységek egyenruházott, de fegyvert nem viselő műszaki és hajós személyzete is (mérnökök, üzemetzők, gépészek, fűtők, rádiótávirászkok, stb.), kiknek száma a 96 tisztet és tisztviselőt, valamint 1524 fő altisztet és folyamórt meg nem haladhatja, de ezekből is csak 840 főt szabad fegyverfogásban kiképezni.

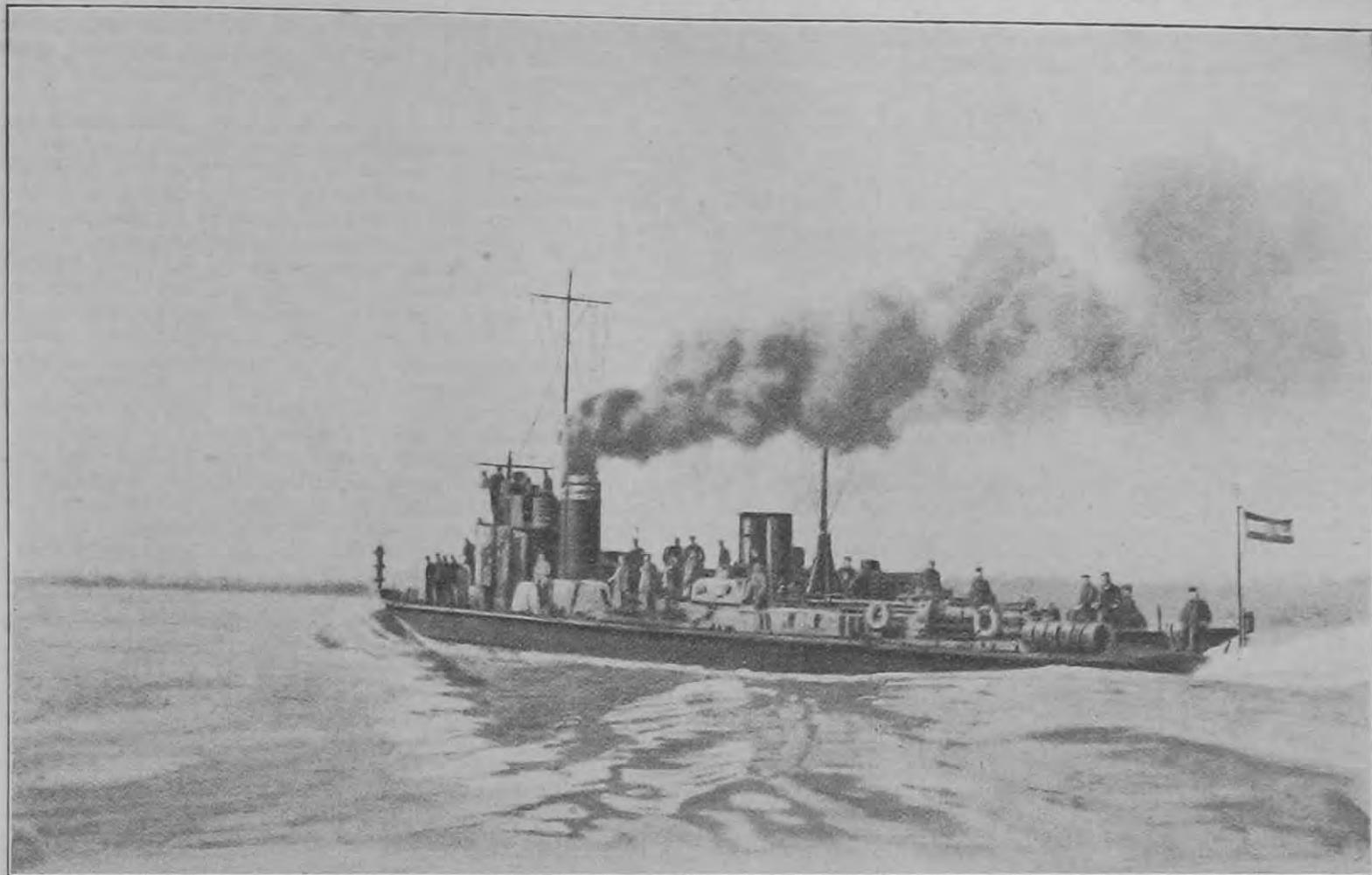
A segédszemélyzethez tartoznak a fel nem fegyverzett úszóegységek műszaki és hajós személyzete, továbbá a kizárólag irodai, gazdasági, számviteli, stb. teendőket ellátó szerződéses polgári alkalmazottak, akik sem egyenruhát, sem fegyvert nem viselhetnek, s a folyamőrség úszóegységein semmiféle szolgálatot nem teljesíthetnek. Ezek száma nincs korlátozva.

Az engedélyezett úszóművek száma és nagysága a következő:

8 drb, egyenként legfeljebb 128 tonnás, puskalövés ellen védett testű, egyenként legfeljebb két-két 70 mm. ágyúval és két-két géppuskával felfegyverzett őrző-naszád.

Képek a folyamőrségről; Az őrző-naszád-csoport menetben.

Képek a folyamőrségről: A Kecskemét őrzárónaszád hegymene tben (ár ellen).

2 drb nagy, de legfeljebb 20—30 tonnás motorosónak, legfeljebb egy-egy 47 mm. ágyúval és egy-egy géppuskával.

10 drb, egyenként 12—20 tonnás motorosónak ágyú nélkül egy-egy géppuskával.

Az entente által kiküldött bizottság, mint látjuk, a békeszerződés 120. cikkében engedélyezett 3 egységet 8 drb őrzárónaszádra emelte fel, s azonkívül 12 drb felfegyverzett motorosónak tartását is engedélyezte.

Magyarország súlyos gazdasági helyzete mindezekig még nem engedte meg nekünk, hogy a fentebb említett úszóműveket megépíthessük és szolgálatba helyezhessük. Mostanáig mindössze négy őrzárónaszádunk van felszerelve: „Szeged“, „Kecskemét“, „Debrecen“ és „Siófok“, ezek fegyverzete (ágyú) is hiányzik, csupán két drb kisfajta géppuskás motorosónakunk van: „Mária“, „Margit“, míg a többieknek megépítésére és felfegyverzésére majd talán csak a jövőben kerülhet valamikor sor. Hogy karhatalmi és és biztonsági szempontból milyen fontos volna azok mielőbbi felszerelése, azt úgy hiszem, nem is kell bővebben fejtegetnem, hiszen még a közismerten egyáltalában nem jóindulatú ellenőrző bizottság is belátta azok megépítésének föltétlen szükségességét. A vízi karhatalom egy államnak éppen olyan fontos élet-szükséglete, mint a fegyveres erő a szárazföldön, már pedig nálunk azt is oly kicsiny létszámban állapították meg, hogy az még a belső rend fenntartására sem volna minden körülmények között elegendő.

A folyamőrségi törvény végrehajtásaként jelent meg 1922. évi július hó 25-én a 122.295/1925. B. M. sz. rendelet, mely szerint a m. kir. folyamőrség feladatát Magyarország hajózható vizein és azok partjain a folyamrendészet körében felmerülő összes közbiztonsági és egyes meghatározott igazgatási rendészeti teendők ellátása képezi. Ezek a teendők főleg a közbiztonság fenntartása, a csempészet és kémkedés megakadályozása, a hajóforgalom ellenőrzése, a part- és kikötőrendészet gyakorlása, a halászat, vízivadászat és fürdés ellenőrzése, nemkülönben azoknak a teendőknek az ellátása, melyet már fennálló, vagy később hozandó törvények és rendeletek a folyamőrség hatáskörébe utalnak.

Megállapítja továbbá a rendelet a folyamőrség szervezetét is általában. A folyamőrség legfőbb hatósága a belügyminiszter, vezetője a folyamőrség felügyelője, aki a folyamőr személyzet fegyelmzését végzi, szakszerű kiképzését irányítja, feladatát képezi továbbá a folyamőrség végrehajtó szolgálatának ellenőrzése és a személyi való ügyekben javaslattevés is.

A folyamrendészeti és igazgatási ügyeket a belügyminiszterium kebelében felállított folyamrendészeti osztály intézi.

A folyamőrség hatósági jogkörét a m. kir. belügyminiszter a m. kir. révfőkapitányság útján gyakorolja.

A révfőkapitányság másodfoku hatóság, élén a m. kir. révfőkapitány áll, akit az államfő nevez ki, székhelye Budapest.

A folyamőrség hatáskörébe utalt hajózható vizek mentén, hajózási és rendészeti szempontból fontosabb helységeken elsőfoku hatósági jogkörrel felruházott m. kir. révkapitányságok vannak — hol a révkapitányságok nagy területénél fogva szükségesnek látszik — a révkapitányságoknak révkirendeltségek vannak alárendelve, az utóbbiak is hatósági jogkört látnak el, ha csak felállításuknál hatósági jogkörük nem korlátozott.

A folyamőrségi szolgálat sikeres ellátása céljából amennyiben szükségesnek látszik állandó, vagy ideiglenes partiőrségek is felállíthatók, ezek azonban hatósági jogkörrel nem ruházhatók fel.

A fentemlített rendelet további részében a folyamőrség személyzetére (szorosan vett folyamőrségi és segédszemélyzet) az iskolákra (tanfolyamokra), a fegyver- és lőszerraktárakra és végül a folyamőrséghez való felvételre tartalmaz még részletintézkedéseket.

Ugyancsak a folyamőrségi törvény végrehajtásaként adatott ki, a m. kir. kormányának 8270/1923. M. E. sz. rendelete, amely nagyjában felöleli az előbbi rendeletben foglaltakat, de ezenkívül megállapítja a folyamrendészet fogalmát, szól a folyamrendészet gyakorlásáról és kiterjeszkedik a fentebb már ismertetett folyamrendészeti hatóságok hatáskörére. Szabályozza a közrendészeti, közbiztonsági és folyamegészségügyi szolgálatot; megállapítja végül a folyamrendészeti

hatóságok, valamint a folyamórség alakulatainak szervezését, valamint a személyi és anyagi ügyek intézésére tartalmaz utasításokat, kimondván, hogy a m. kir. folyamórség gazdasági közgazgatási szolgálataira vonatkozólag a folyamórség különleges viszonyainak figyelembe vétele mellett a m. kir. csendőrség gazdasági közgazgatási szabályai irányadók, valamint, hogy a folyamórség tagjaira nézve személyi, fegyelmi, becsületügyi és büntetőjogi tekintetben a m. kir. csendőrségre fennálló szabályok nyerne értelemszerű alkalmazást.

Tájékoztatásul felemlitem röviden, hogy mi mindent ölel fel a folyamórségi szolgálat általában:

a nemzetközi Dunaszabályzat és a hajózási szabályok betartásának ellenőrzése, továbbá a hajózási rend fenntartása a vízen, a hajóállomáson és a parton;

az illetékességi területen a hajózást érintő minden engedélyezési tárgyaláson, közgazgatási bejáráson és helyszíni szemlén részvétel;

hajózási akadályok megjelölése és eltávolítása, a kisvíziút kitűzése, illetve a kitűzés ellenőrzése;

hajók, úszóművek, hajóállomások berendezésének és felszerelésének közbiztonsági szempontból való ellenőrzése;

úszóművek kikötésének ellenőrzése;

hajózási engedélyeseknek, hajótulajdonosoknak és azok úszóműveinek, továbbá a képesített hajóvezetőknek, valamint a vízijárműveknek nyilvántartása;

az úszóművek részére előírt okmányok ellenőrzése;

a hajózásnál alkalmazott személyzet szabályszerű képesítésének ellenőrzése;

szabálytalanságokért rendbírságok kivétele;

az alkalmazott személyzet munkamegterhelésének ellenőrzése;

szállítmányokról és rakományokról statisztikai adatgyűjtés;

hajómenetrendek, forgalmi szabályok stb. ellenőrzése;

kikötési és távozási engedélyek megadása;

forgalmi zavar és balesetek esetén intézkedés;

hajózási baleseteknél a felderítő eljárás megindítása;

a hajók utasait vagy rakományát fenyegető veszély esetén a vétkes közegeknek a szolgálat alól való felfüggesztése;

partfelügyelet gyakorlása; csónakok, ladikok, stb. nyilvántartása és azok ellenőrzése stb.

A közbiztonsági szolgálat ellátására a hajózható vízen, a kikötőben és a hajóállomáson általában a révkapitányságok mellé kirendelt folyamórségi vagy államrendőrségi rendészeti közegek vannak hivatva, mindaddig, míg az illetékes parti rendőrhatalóság vagy közbiztonsági szerv a további intézkedést meg nem teheti.

A folyamórség közegei által végzett rendőri természetű nyomozásokat a révkapitány irányítja; más hatóságok megkeresésére ilyen nyomozásokat csak a hajósszemélyzetre és az utasokra vonatkozólag fogantat. Ezen szolgálat keretébe tartozik továbbá: az utas és útlevelel ellenőrzés, valamint a külföldiek és kívándorlók ellenőrzése a hajóforgalomban; más hatóságok kiküldötteinek, valamint hajótulajdonosok megbízottainak támogatása; karhatalmak — műszaki is — igénylése és nyújtása stb. Az egészségügyi szolgálat a vonatkozó törvények és rendeletek végrehajtásában, illetve a végrehajtás ellenőrzésében áll, s felöleli az állategészségügyi intézkedéseket is.

A folyamórség legfontosabb teendőjét, a hajóforgalom ellenőrzést külön rendelet szabályozza. Ez a rendelet nemcsak a folyamórségi közegek (rendszerint folyamórok, vagy a révkapitányságokhoz beosztott rendészeti közegek és detektívek), hanem az összes más hatóságok: a népjóléti és munkaügyi miniszter, földművelésügyi miniszter, a m. kir. vámigazgatás és a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség közegeinek is a hajóforgalom ellenőrzésével kapcsolatos teendőit, illetőleg eljárását és együttműködését szabályozza. A rendelet 1. §. 2. pontja kimondja, hogy az előbbieken említett hatóságok közegei valamint a kir. bírák és kir. ügyészek kivételével más hatósági közegek a hajón vagy a hajózási forgalomban csak a révhatóságok igénybevételével fejthetnek ki hivatalos ténykedést.

A rendelet részletesen intézkedik különösen a külföldi viszonylatban közlekedő: személy, vontató és átmenő (transit) hajók ellenőrzésével, nemkülönben a hajókíséretéről.

A hajókíséretet egyrészt az állam érdekeinek megóvása, másrészt a hajózás gyors és zavartalan lebonyolításának biztosítása és végül az utazó közönség érdekében lehet alkalmazni. E szolgálatot államrendészeti szempontból a folyamórség rendészeti, vámjövődéki szempontból pedig a vámigazgatás közegei látják el. Hajókíséretnek rendszerint a külföldi viszonylatban közlekedő hajókon van helye. Azt, hogy valamely hajón hajókíséret van, a hajó orrára felhúzott hajókíséreti lobogó jelzi. A hajókíséreti lobogó: fehér mezőben kék színű horgony, fölötte a magyar szent korona színes kivitelben, a horgonnyal egy magasságban sötétkék „K“ (kíséret) betű. (4248/1925. M. E. sz. rendelet.)

A rendelet végül a személyek és állatok egészségügyi ellenőrzésére, az illetékekre, a rendbírságolásokra és a zálogolásra tartalmaz részletes intézkedéseket.

A bírságolásra vonatkozólag a rendelet kimondja, hogy a rendelet ellen vétőket — az utasokat kivéve — amennyiben a cselekmény vagy mulasztás súlyosabb beszámítás alá nem esik 96 pengő (1.200.000 K)-ig terjedhető, azonnal lefizetendő rendbírságban lehet elmarasztalni. Amennyiben a bírság behajthatósága kétséges, vagy ha a megbírságolt 15 napon belül nem fizet — a révkapitányság a bírság összegének megfelelő értékig zálogot vehet. A révkapitányság marasztaló határozata ellen 15 napon belül a révkapitánysághoz, ennek marasztaló határozata ellen a belügyminiszterhez — mindkét esetben azonban csak birtokon kívül — lehet fellebezni. A be nem fizetett bírságok — amennyiben zálog nem vétetett, — közdók módjára lesznek behajtvva; zálogolás esetén a zálog elárverezése útján történik a bírság összegének behajtása.

A folyamórség szolgálatát szabályozó rendeletek közül megemlítem még az 1923. évi XIV. t.-c.-ben beikklelyezett Dunaszabályzat végrehajtásaként a m. kir. miniszterium által kiadott 4248. és 4249/1925. M. E. sz. rendeleteket, melyek szerint a folyamórségi szolgálatot teljesítő úszóegységek (örjárónaszádok, motoros vagy más csónakok) e szolgálat ellátása közben a folyamórségi lobogót tartoznak viselni. (Fehér mezőben kék, horgony, felette a magyar szent korona színes kivitelben.) Valamint a m. kir. kormányának 8851/1923. M. E. sz. rendeletét, mely szerint a m. kir. folyamórséget a m. kir. csendőrséggel azonos fegyverhasználati jog illeti meg.

Az eddig ismertett folyamórségi teendőknél kívül a folyamórségnek még számos más olyan szolgálati ága van, melyek szintén alapos szakképzettséget és gyakorlatot igényelnek.

Elsősorban a gépész és híradó szolgálatot kell említenem. Több évi elméleti és gyakorlati kiképzést igényel mindkét szakma tökéletes elsajátítása. Előbbiek a folyamórség géperejű úszóművein (örjárónaszádok, gőzhajók, motorcsónakok) látják el a gépész szolgálatot, amely sokoldalúságánál fogva nagy intelligenciát, megerőltető és fáradságos volta miatt pedig testi rátermettséget, munkabírást és szívós kitartást igényel. Bizony nem csekélység itt megállani a helyét valakinek és 50—60 celsius fok melegben 2—4 órai leváltással sokszor napokon át fűteni és kezelni az örjárónaszádok rendkívül finom és érzékeny gépeit, s amellet éber figyelemmel kísérni a parancsjelzőt, hogy az adott vezényszó leggyorsabban és legpontosabban hajtassék végre. Egy pontatlanul, vagy hibásan végrehajtott vezényszó nemcsak a felbecsülhetetlen értékű saját vagy idegen úszóegység tönkretételét vagy elsüllyedését, hanem még emberélet feláldozását is maga után vonhatja.

A híradósok a partmenti hírszolgálatot, valamint az örjárónaszádok rádiós szolgálatát bonyolítják le.

A felső Dunaszakaszon lévő révkapitányságok (Gönyű, Komárom, Esztergom és Szob) vonaltávíróval vannak összekötve a budapesti révkapitányságon lévő hírközponttal. Az alsó Dunaszakaszon lévők, még eddig (anyag okokból) vonaltávíróval nincsenek mind összekötve egymással és a központtal, ezért egyelőre a legfontosabb állomás, Mohács, amely révkapitányság az ármentesítő társulatok távírójával van összekötve

Képek a folyamőrségről: A Szeged őrhajónaszád.

Bajával és Kalocsával, rádió összeköttetést tart fenn Budapesttel. Ugyancsak rádió állomása van mind-egyik őrhajónaszádnak, s felszerelés alatt áll több, így a szegedi és balatoni révkapitányság stb. rádió-állomása is.

Rendkívül fontos ugyanis, hogy a központ haladéktalanul értesüljön a folyamon történt fontos eseményekről. Számos megsérült (zátonyra jutott, léketkapott stb.) hajó és uszály nagy értékű rakománya lett a pusztulástól, vagy legalább is az óriási károsodástól megmentve azáltal, hogy az eseményről szóló jelentés mondhatni percek alatt a hajóvállalatok központi vezetőségének tudtára adatott s azoknak leg-rövidebb időn belül módjukban állott a folyamőrség híradó vonalán át segélyhajók stb. irányítása iránt intézkedni.

Lelkiismeretes, pontos szolgálat és nagy gyakorlatot igényel a kisvíziútkitűző, nemkülönben a térképész szolgálat is. A medrét gyakran változtató folyónak éber figyelemmel kísérése, a mederváltozásoknak, zátonyképződéseknek idejében való felismerése, felvétele, kitűzése (jelzése) és jelentése, illetve ezen munkálatoknak ellenőrzése sok balesetet, anyagi kárt és emberélet áldozatot előzött már meg.

Meg kell még emlékezni az úszóegységek vezetőiről és derék harcosairól: a kormányosokról, tüzérekéről és géppuskásokról is, mert mit ér a kiváló gépész, a kitűnő rádiós, a kifogástalan kitűző, ha nincs biztos kezű, éles szemű kormányos, nincs kitűnően kiképzett, az óramű pontosságáig begyakorolt tüzér és géppuskás, akiknek helyén van az eszüik, szemük és szívük, s akik a parancsnokok és vezénylő tisztak akaratát a hareban ügyesen végrehajtott hajóműveletekkel (manőver) és jól irányzott tüzzel keresztül is tudják vinni.

Egy egész különleges szolgálat ellátása hárul még a folyamőrségre: a buvárszolgálat. Jelenleg ugyanis egész Magyarországon csupán a folyamőrségnek vannak kiképzett buvárai, akik a felmerülő vízalatti munkálatok elvégzésére szükség szerint a polgári lakosság, magánvállalatok, vagy más hatóságok megkeresésére ki lesznek rendelve. Ezen szolgálat is egyike a legnehezebbeknek, mivel a buvár szervezetét nagyon igénybe veszi, egészségét megtámadja; nagy testi rátermettséget, ügyességet, kitartást és leleményességet kíván meg, mert sokszor a legnehezebb és legkomplikáltabb hosszadalmas munkákat kell a víz alatt a nehéz buvárruhában, gyakran jég hideg zajló vízben elvégezni.

Láthatják esendőr bajtársaim, hogy a folyamőrségi szolgálat nagyon sokoldalú. A folyamrendészeti szolgálaton kívül, melyre mint a esendőr bajtársakat talán leginkább érdeklőt kissé bővebben tértem ki, számos szakma van, mely a folyamőrség kebelén belül nyeri kiképzését, fenntartását és fejlesztését. Talán érdekelni fogja olvasóimat, hogy miképen van a folyamőrség belsőleg megszervezve, miképen folyik a kiképzés — miképen lesz a toborzott folyamőrből tisztes és altiszt, aki aztán a folyamőrség nagy gépezetében megállja a neki kijelölt helyet.

A folyamőrség élén a belügyminiszternek alárendelt m. kir. folyamőrség parancsnokság áll. A parancsnokságnak jelenleg 2 osztályparancsnoksága van: a hajózási osztály és az őrzészlőalj parancsnokság. Mindkettőnek a parancsnoka csapatparancsnoki hatáskörrel bír. A folyamőrség parancsnokságnak van továbbá alárendelve a folyamőrség rádióiskolája is.

A hajózási osztályparancsnokság alosztályai: a kormányos-, a tüzér-, a kisvízkitűző és térképész-, a

híradó és a kikötő alosztályok és végül az úszóegységek.

Az őrzészlóalj parancsnokságnak két százada van, amelyekkel úgy Budapesten, mint vidéken a folyamrendészeti szolgálatot látja el, a révkapitányságok személyzetét is ezekből vezényli. Az őrzészlóaljnak van alárendelve még a három árvédelmi század is. (Budapest, Győr, Szeged.)

A folyamőrség parancsnokság mellett mintegy párhuzamosan működik a „M. kir. folyamőrség műszaki üzemei és raktárai”, melynek élén jelenleg a folyamőrség parancsnoka áll. Ezen szervnek 3 osztálya van: a műszaki osztály, a gazdasági osztály és a műszaki törzsoztag.

A folyamőrség szervezete még máig sem alakult ki teljesen. Az idők folyamán célszerűségi, kiképzési és fegyelmi okokból számos változás állott be. Jelenleg is átszervezés van tervbe véve, melynek lényege az volna, hogy a hajós és a rendészeti ágakat egymástól jobban elkülönítse. Mindazok az alakulatok, amelyek a szorosán vett rendészeti szolgálatot teljesítik egy „rendészeti osztály”-ba egyesítenének, mely mint a révkapitányság rendészeti végrehajtó osztálya a folyamőrség parancsnokságtól, illetve a hajózási osztály parancsnokságtól függetlenítenék. Ezen osztályhoz kerülnének a jelenlegi őrzészlóalj alosztályain kívül a híradó, esetleg később a kisvízút-kitűző és térképész alosztályok is.

Az egyes szakmák, mint láttuk, alosztályokba vannak foglalva; az alosztályokon belül folyik a szak kiképzés és az anyagkezelés.

A legénység kiképzése a következő módon történik:

A toborzás útján a folyamőrség parancsnokság nyilvántartási állományába vett újonc kb. 6 hónapra a komáromi kiképző különítményhez kerül. Itt kapja az első, hogy úgy mondjam katonai- és folyamőrségi alap kiképzést. Itt nyer az újonc a gyakorlati, szolgálati szabályzatból, lövőtámaszból, evezésből, jelzésből stb. első kiképzést. Aki nem válik be, azt már a próbaszolgálat alatt eltávolítják.

Az árvédelmi századok, valamint rádióiskola, miután ezek legénységét a békeszerződés szerint fegyverfogásban nem szabad képezni, újoncaikat maguk képezik ki.

Az újonckiképzésből kikerült legénységet, hajlam, kedv, polgári előképzettség és a létszámviszonyok szerint az egyes alosztályok között szétosztják s az alosztályok kebelén belül nyerik azután további gyakorlati és elméleti szakkiképzésüket. Ez a további kiképzés rendszerint két évig tart és pedig úgy, hogy a folyamőr egy hat hónapos iskola elvégzése után a tisztési rendfokozatot, a további gyakorlati kiképzés és egyéb külön 6 hónapos továbbképző tanfolyam sikeres elvégzése után az altiszti rendfokozatot érheti el. Ezen iskolák és tanfolyamok szakmák szerint más és más tárgyakat ölelnek fel, de a lehetőség szerint azonos szellemi színvonalon állanak, hogy az egyes szakmák hátrányt ne szenvedjenek sem előléptetésben, sem pedig a szolgálat terheinek viselésében.

Valamennyi szakmánál lehetővé van téve, hogy az alkalmas legénység a végleg felvett altisztikarba bekerülhessen.

Amint a szűkös anyagi és létszámviszonyok megengedik a folyamőrség lassan megszervezi és kiépíti mindazon szerveit, melyekre a törvény által reábizott feladatok és kötelességek teljesítésénél még szüksége van. Így pl. ez év április hó 1-vel megkezdte működését egy drávamenti révkapitányság Bareson és egy felsőtiszai révkielégeltség Záhonyban.

A magyar tengeren, a Balatonon is még ez évben fölveszi a rendészeti és mentési szolgálat ellátását a folyamőrség. E célból Siófokon révkapitányságot, Tihanyban és Balaton-Bogláron egy-egy mentő és jelző állomást állít fel, melyek hivatva lesznek a balatoni hajózás rendjét ellenőrizni, valamint a rohamosan fejlődő evezős és vitorlázó sportoknál oly gyakori baleseteknél segítséget nyújtani. Az egyes állomások távjelző készülékekkel — fényjelekkel — közlik észleleteiket egymással és így módjában áll majd rendészeti közegeknek a szabályokat be nem tartó úszómű tulajdonosokat elesíteni és felelősségre vonni, esetleges baleseteknél gyorsan segítséget nyújtani.

Az eddig felsorolt feladatokon kívül még egy nagy feladat vár a folyamőrségre: a tengerész nemzedék utánpótlása és kiképzése.

A közelmúltban bevonták az utolsó magyar kereskedelmi tengerjáró hajóról is a magyar lobogót. Nincs már egyetlen egy hajónk sem, amely magyar lobogó alatt járná a tengereket. A békeszerződés elvette ugyan egyetlen kikötőnket Fiumét is, de meg van rá a lehetőség, s talán belátható időn belül meg is valósul, hogy ismét szabad tengeri kikötőhöz jutunk. Ez a körülmény, nemkülönben a kenyerüktől megfosztott magyar tengerészek agilis mozgálmá, hogy egy új magyar kereskedelmi tengerhajózási vállalat alakíttassék, mely a jövőben magyar kikötőből indítaná járatait, új prespektívákat nyitnak a folyamőrség számára.

Egy régen nélkülözött iskola, tudományos és tengerkutató hajó felszerelése révén, melyhez a szükséges anyagiak előteremtése iránt a közel jövőben erőteljes társadalmi akció fog megindulni — a folyamőrségnek, mint egyetlen állami hajós testületnek, s mint a régi dicső haditengerész szellem letéteményesének új téren nyílik majd tevékenységi lehetősége: az új hajónemzedék kiképzése, az ezzel járó tapasztalatok gyűjtése és ismeretek terjesztése, hogy ha majd eljön a magyar feltámadás és Nagymagyarország, ne álljon semmi az útjába Kossuth Lajos szózatának: „Tengerre magyar!”

Cigányok praktikái.*

Irta: GERGELY ENDRE ny. á. százados.

Ha a cigányok észreveszik, hogy a nyomukban vannak, akkor menekülnek. A menekülésnél a fő elv az, hogy ahány, annyifelé, tehát lehetőleg egyenkint. Tapasztalható ez akkor is, ha elfogott cigányok menekülnek a járőr őrizetéből; hirtelen nagy sivalkodással futásnak erednek, mindegyik más-más irányban szalad teljes erejéből. Így a járőrnek rendszeren csak két tagja nem szaladhat mindegyik után, sőt, ha — indokolt esetben — tüzelne is utánuk, csak egyenkint veheti őket célba, közben pedig a távolság mindig növekszik a csendőrök és a cigányok között, akik közül egyik-másiknak közben elrejtőznie is sikerülhet. Egy alkalommal egy három főből állott járőr nagyobb számú veszélyes cigánygonosztevőt kísért, akik páronkint voltak összebilinecelve. A cigányok hirtelen páronkint szétszaladtak, de ebben az esetben hiába, mert az utánuk tüzelő járőrnek sikerült közülük többet eltalálnia, úgy, hogy valamennyi újra kézrekerült. Persze, ha egyenkint szaladhattak volna, nehezen, vagy sehogyszem sikerült volna valamennyit újra kézrekeríteni. Ezért ilyen esetben legjobb a párokat egymáshoz fűzni, így majdnem bizonyos, hogy elmenekülni nem tudnak. Óvatosságra azonban még így is szükség van. A marcali őrs egy járőre egyszer sötét hajnalon két egymáshoz bilineselt cigányt kísért az ősről a vasúti állomásra, hogy őket a kir. ügyészséghez szállítsa. Útközben a cigányok a bilincs-láncot valahogyan eltörték, de a kezeiket továbbra is úgy tartották, mintha még össze volnának kötve. A járőr a sötétben mindebből nem vett észre semmit sem. Mikor a vasúti állomásra megérkeztek, a két cigány hirtelen megugrott és a több sorban álló vasúti kocsik alatt átbujva, elmenekült.

A fentieknek megfelelően cselekszenek a cigányok olyankor is, mikor a csendőrök meglepik őket. Ilyenkor is első dolog a széjjelszaladás. Ha „idegen”

* A közlemény első részét mált számunkban közöltük. Szerk.

cigányok vannak az „ismerős“ cigányok táborában, akkor az idegenek a többi fődözete alatt igyekeznek, ha csak lehet a látás ellen védő terepfedezet felhasználásával, elmenekülni.

Hasonló a cigányok eljárása akkor is, ha a karaván éppen úton van. Ilyenkor azonban változik a helyzet a szekereik miatt. Ezekkel kénytelenek az utakon maradni és így hirtelen nem rejthetik el azokat az üldöző esendőrök elől, akik a szekereket előbb-utóbb elérhetik. Ezért ilyenkor a férfinép a szekerekről lehetőleg észrevétlenül leugrál és a terepen gyalogszerrel más irányban elmenekül és elrejtőzik, az asszonyok ellenben a szekereken maradnak és igyekeznek a járórt minél messzebb maguk után csalni, hogy annak figyelmét a férfiakról minél jobban elvonják és azok menekülési irányától a járórt minél messzebb eltávolítsák. Bármenyire tisztában legyen is a járór ezzel a csalafintasággal, még sem tehet mást, mint hogy a szekereket üldözi, mert a terepen menekülő cigányokat vagy egyáltalában nem veszi észre, vagy, ha észre-

egyik-másik ilyen cigányt elfogni, bár ez igen nehéz dolog, mert igen óvatosak és ügyesek. Magam 1908-ból Baranya megyéből és 1909-ből Somogy megyéből — amikor ott egész nyáron át valósággal hemzsegett a sok cigány, köztük fegyveresek is, — számos esetet tudok, mikor ilyen, csak asszonyokkal megrakott, szekerek vétettek őrizetbe. Rendesen az volt a velük követett eljárás, hogy a lovakkal együtt átadattak az illető községi előljáróságnak; mintegy két hét múlva azután a szolgabírák rendesen elárvereztették a lovakat a felmerült tartásdíj fejében. Ilyenkor azután mindig kiderült, hogy annyi pénzük mindig volt a cigányoknak, hogy a lovaikat visszavásárolják az árverésen. Vagy maguk árvereztek a lovaikra, vagy valami *nem-cigány* segítőjük, vagy ők is, meg a segítő is. A segítőjüktől azután átvették a lovaikat, miután az árverésen azokat megvette. Feltűnő, hogy az ilyen segítő legtöbbször *molnár* volt.

1909 nyarán Barestól északra az erdőben elmenekült a csendőrök elől több cigány. A szekereik az asszonyaikkal azonban kézrekerültek. A szekerek és a lovak átadattak a baresi községi előljáróságnak,

Amit vissza kell szereznünk: Dées.

vette is őket, azokat rendszerint igen hamar elveszti a szeme elől.

Ezt az eljárást olyankor is alkalmazzák a cigányok, mikor még csak tartanak attól, hogy esendőrökkel találkozhatnak és vagy valami véghezvitt, vagy véghezvinni szándékolt bűncselekmény miatt érdekük, hogy a csendőrség előtt rejtve maradjanak, illetve azt félrevezessék. Ilyenkor a szekerek az asszonyokkal az úton haladnak, a férficigányok pedig magán a terepen, az utaktól kisebb-nagyobb távolságra. Ily esetben is hamarabb akad rá a járór a szekerekre, mint a többi cigányra. Ha ez oly időben történik, mikor bűncselekmények miatt cigányok ellen tényleges nyomozás folyik, akkor a járór a szekereket az asszonyokkal őrizetbe veszi.

Ezt érdemes is megtenni, mert a szekereken felismerhető bűnjelek is lehetnek, azután pedig azért is, mert a szekerekhez tartozó, de kézre nem került többi cigány a szekerek őrizetbe vételével meg van fosztva mindazon előnyöktől, amelyeket azok nekik nyújthatnának (élelem, gyors mozgás stb.). Továbbá azért is, mert az elszakadt cigányok meg szokták kísérelni, hogy éjjel a szekereken maradtakkal érintkezésbe juthassanak és ezért a szekerek körül szoktak ólálkodni. Ilyenkor nem volna lehetetlen

az asszonyok pedig a kaposvári kir. ügyészségnek. Mivel két héten belül az elmenekült cigányokat kézrekeríteni nem sikerült és így az asszonyokkal szemben sem állott rendelkezésre elegendő bizonyíték, a kir. ügyészség 15 nap múlva az asszonyokat úgy déltájban szabadonbocsátotta. A cigányasszonyok, akiknek sem elfogatásukkor, sem szabadonbocsátásukkor egy fillér pénzük sem volt, másnap reggel a Kaposvártól jó 60 km.-nyire fekvő Bareson voltak és ott az éppen akkor árverezett lovaikat visszavásárolták. Útközben felszedték valahol az eldugott pénzüket.

A cigányoknál csak ritkán lehet jelentékenyebb pénzüsszeget találni, és mégis van pénzük, ha szükségük van rá. Igaz, hogy valami jó módnak nem örvendenek, de mégsem olyan koldusok, mint azt általában hinné az ember. A nagy rongyosságuk sem annyira a nagy szegénység miatt van, inkább a megszokott lomposág annak az oka. De van más oka is. A minél több rongy, minél több szoknya, minél rongyosabb ruha, a minél foltozottabb sátor- és szekérponyva mind csupa zseb, még pedig sokszor a legnagyobb ravaszkodással elkészített zseb. De maga a szekér és az azon levő egyéb holmi (liszt) is igen sok alkalmas rejtékhellyel szolgál, nem is

szólva a magán a testen található rejtek-helyekről, amilyen elsősorban a nők nemi szerve. Volt eset, hogy az utóbb említett helyen egy cigányasszonynál 18 darab ezüstforintost találtak egy piros kendőbe csomagolva. Mind ez a sok rejtek-hely pénz elrejtésére is igen alkalmas. De rendszeren még sem szokták a pénzüket magukkal hordani, mert akárhogyan rejtik is el, igazán alapos motozással meg lehet találni. A pénzüket, továbbá a még pénzzé nem tett értéktárgyak a terepen szoktak elrejtve lenni. Erdőn, mezőn, kövek alatt, bizonyos fák alatt a földben elásva, még pedig sohasem csak egy helyen, hanem különböző, egymástól sokszor távoleső helyeken. Innen vesznek elő azután annyit, amennyire szükségük van, ha a szükség úgy hozza magával. Ilyen helyről került elő a multkor említett aranyóra is.

Az egyéb fajta bűnjeleket, élelmiszert, ruhaneműt, nem rejtik a földbe, ezeket elfogyasztják, átalakítják, de főként elcsereberélik. Különböző is rendes szokásuk, hogy már a lopáskor csapattól-csapatához megy a lopott holmi, de azonkívül is sok a cserélgetés. Így azután nem csoda, ha valamely lopásból származó bűnjeleket olyan cigányoknál talál meg a csendőr, akik a lopásnál ott sem voltak. Ebben a tekintetben általában nagy elővigyázatosság ajánlatos, mert még az is előfordul, hogy valamelyik cigány az általa elloptott holmit bosszúból más cigány szekérére csempészi, aki azután bajba kerül, de hiába tagad, mert ki hinne neki; csak hogy az igazi tettesek és a holmi értékesebb része nem kerülnek meg.

A lovakkal egészen különleges eljárást követnek a cigányok. A járlatokkal elkövetett manipulációkra nem akarok kitérni, valamint bővebben arra sem, hogy hogyan lesz a jobb lóból gebe és, ha eladásra kerül a sor, a gebéből is majdnem paripa, de meg kell említenem, hogy a cigányok lovai, amelyeket maguk használnak, igen sokszor jobbak, mint amit mutatnak; teljesítőképességük sokszor nagyobb, mint azt külsőjükből következtetni lehetne. Hogy milyen ravaszsággal működnek a cigányok a ló körül is, arra felhozok egy megtörtént esetet. A hidas-i örskörletben cigányok elloptak két jó lovat. A pécsi szakaszparancsnokság közölte az esetet és a lovak leírását a szomszédos járások örseivel a szokott módon, mivel azonban valószínű volt, hogy a cigányok a lovakat a Dunán át fogják szállítani a Bácskába vagy Pest megyébe, az értesítés elment minden dunamenti csendőrörshöz és minden örs-állomás nélküli község előljáróságához is, fel egészen Budapestig. Eredmény nem lett. A lopás után mintegy három hétre egyik járőr annak a községnek a határában, amelyből a lovakat ellopták, egy cigányt vett észre, aki a járőr elől az erdő felé szaladt. A járőr utána sietett és az erdőben sátorozó cigányokra akadt. Több lovuk volt, közöttük a két keresett ló is, alaposan lesóványodva. Míg a lovakat a csendőrség mindenfelé kereste, a cigányok még a szomszéd község határáig sem vitték el őket, gondolván, hogy éppen a közvetlen közelben fogják azokat legkevésbé keresni. A lovakat valóban át akarták vinni a Dunán, de mivel két jöhsében levő ló a cigányok kezén minden révésznek feltűnik, előbb le kellett őket romlasztani, hogy a cigánylovakhoz hasonlóak legyenek.

Különös érdekességű és eddig még igen kevésbé

felderített dolog a cigányok hírszolgálatára. Ennek egyik része a titokzatos vándorjelekkel való üzenetközvetítés, amiről azonban most nem akarok beszélni. A vándorjeleknél nem kisebb titokzatosság fűdi azt a módszert is, amellyel a cigányok egymást valamiről *gyorsan* értesíteni szokták. Ennek a módszernek a fő tulajdonsága a rendkívüli gyorsaság, amit méltán csodálatosnak nevezhetünk, mert a rendelkezésükre álló eszközök csak a lovaik és a saját lábuk lehetnek. Mindenesetre fel kell tennünk, hogy ha a címzett messzebb van, a hír nem közvetlenül hozzá, hanem csapattól csapatra továbbítva jut el hozzá. Így nézve a dolgot, el lehet hinnünk, hogy még az ő rossz lovaik is aránylag gyorsan megtehetik az egyik csapattól a másikig való rövidebb utat, de figyelembe véve azt, hogy a lovak nem állnak mindig váltásra készen, valószínű, hogy a gyalogfutók alkalmazásának kiterjedt szerepe van. Talán azért is, mert az egyes futó cigány kevesebb feltűnést kelt és szükség esetén könnyen elrejtőzhet. Mindenesetre bizonyos az, hogy ez a futárrendszer nagy teljesítményekre képes. Ehhez pedig két dolog kell: az egyik az egyes cigány csapatok gyors feltalálása, a másik pedig nagy futóképesség. Hogy a legtöbb cigány könnyen szedi lábait, az bizonyos. De néha olyan teljesítményeket is lehet megfigyelni, amelyeken méltán csodálkozhat az ember.

Magam is láttam egyszer Pécs környékén egy fiatal cigányasszonyt hírt vinni. Az út, amit futva meg kellett tennie, legalább is másfél kilométernyi volt; ebből én legalább hétszáz méternyi úton láthattam futni. Teljes erejéből szaladt, anélkül, hogy a futás sebességét csökkentette volna. És még hozzá a csecsemője a mellére volt kötve. Mosdós környékén egy cigány menekült csendőrök elől, akik utána lőttek volt. Mikor északi irányból a töltés közlébe ért, egy kanász látta, aki azonban sem a csendőröket nem látta, sem a lövést nem hallotta. Ez a kanász beszélt el, hogy a cigányon, amikor ő meglátta, már csak a gatyája volt rajta. Megállás nélkül rohant át a vasúti töltésen és mikor annak tetjére ért, futtában a gatyájából is kiugrott, hogy még könnyebben szaladhasson tovább.

De még ilyen teljesítmények mellett is bannulatos volt a cigánytávíró gyorsasága a következő esetben. Bacs környékén egy öreg cigánynak valami baja esett. Nem emlékszem már rá, hogy mi, lehet, hogy fegyverhasználat alkalmával sérült meg. A közelebbi hozzátartozói akkor valahol Marcalitól északra tartózkodtak, Barestól legalább nyolevan kilométer távolságra. Az eset után 24 óra múlva már Bacsra voltak több szekérral. Ez alatt az idő alatt a hírek is, és visszafelé a szekereknek is meg kellett tenniük a nyolevan kilométert. Hogy hogyan csinálták, nem tudom, de tényleg megcsinálták.

Szólnom kell még a megtelepedett cigányokról is. A megtelepedett, faluk végeiben, kunyhókban, mondhatni állandóan lakó cigányok, de a muzsikuscigányok is, eredetileg olyan cigányoktól származnak, akik a vándorcigányok nemzetségeitől elszakadtak, még pedig csak ritkábban önkéntesen, legtöbbszörre kizárás, száműzetés által. Ez a körülmény az eredeti oka a kortorárok és a gletecsórék (l. 1925. évf. 69. lap) közötti nagy ellentétnek. Igaz, hogy az eredeti nemzetségi szervezet lassan-lassan bomlik, de a kétféle cigány közötti különbség még

mindig megvan. Az említett bomlást elősegíti és a kétféle cigány közötti ellentétet elmosza — igaz, hogy csak lassan és fokozatosan — az a körülmény, hogy újabban az igazi vándorcigányok közül is kezdenek egyesek megtelepülni. Ez a megtelepülés azonban a fent említettől lényegesen különbözik, mégpedig abban, hogy az ilyen megtelepülő vándorcigány továbbra is vándorcigány marad. Házat szerez ugyan, benne is lakik, de a vándorcigányokkal összeköttetésben marad és azok vállalkozásaiban részt vesz. Legfeljebb csak az a különbség, hogy a nagyobb vándorlásokban nem vesz részt, vagy csak rövid időre távozik el az ország más vidékeire. Vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes nyomozásának leírásában említés van téve nagyobb számú olyan cigányokról, aki házat vett és mint „békés adófizető polgár“ él. Ebből az látszik, hogy ma ilyen háztulajdonos cigány sokkal több van, mint régebben volt. Hogy ezek ma milyen okból veszik a házat és milyen életmódot folytatnak, nem tudom. De azt tudom, hogy mintegy húsz évvel ezelőtt az ilyen háztulajdonos cigány még igen ritka volt, és akkor még jól meg lehetett figyelni azt a folyamatot, amelynek következtében a cigány házat vett.

Egyik-másik cigány ugyanis a különböző zsványságok, de főként lókötések következtében számottevőbb pénzre tett szert, megvagyonosodott. Az ilyen azután, részben azért, mert az állandó hajszát meguntta, részben pedig azért, hogy a csendőrség előtt háztulajdonosi minőségével takarózhassék, házat vett. Nem valami putrit, hanem rendes zseléházat belsősséggel. Tehette és tette ezt azért is, mivel a megszerzett pénze módot adott neki arra, hogy ne csak kizárólag bűncselekmények elkövetéséből éljen. Pénzét felhasználva, hivatasos lócsiszárnak csapott fel és mint ilyen, szabályszerűen vásárolt lovak adás-vevéseivel és cserélésével foglalkozott. Természetesen lopott ló is került a többi közé elég. Sőt éppen azért, mert nem lopott lovakkal is kereskedett, jobban tudta a lopottakat is értékesíteni, mint sátorlakó társai. Ezeknek továbbra is társuk maradt, vándorolt is velük. Igazi vándorcigány maradt továbbra is, ami még abban is meglátszott, hogy hogyan lakott a házában. Mert magába a házba legfeljebb csak télen ment be lakni, különben nem bírta ki a zárt falak között, hanem a ház végében felütötte a sátrát és szabad cigány módjára abban lakott. Hogy a mostaniak is így tesznek-e még, azt már nem tudom. De hogy ezek is megmaradtak az igazi vándorcigányok tagjainak, az vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes nyomozásából nyilvánvaló. Hogy azután ez mindig így marad-e, hogy nem fognak-e vándorló társaiktól lassanként elszakadni, az a jövő titka.

Ugyancsak a vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes nyomozásának leírásában van említés téve arról is, hogy éppen ezek a (baranyai) háztulajdonos cigányok Oroszországból jöttek vissza, ahová annak idején szüleikkel vándoroltak ki. Igen érdekes volna tudni, hogy miért jártak ki a cigányok Magyarországból Oroszországba és miért jöttek onnan megint vissza. Igaz, hogy vannak mindig olyan cigányok, akiket vándorlási ösztönük más, távolabbi országba is elhajt. Páris mellett is akadtak olyan cigánykaravánra, amelynek a feje magyarul tudott; a gyerekek már nem tudtak. De az éppen

Oroszországba irányuló vándorlás tömegesebb és azért is érdekes, mert a cigányok onnan előbb-utóbb — amint látszik — legnagyobb részben megint visszajönnek. Ennek a vándorlásnak az igazi oka ismeretlen, azt csak találgatni lehetne. Baranyamegyében, az én, 1908-ban szerzett tudomásom szerint, már akkor is voltak cigányok, akik Oroszországot már megjárták. Sőt éppen abban az évben igen sok cigány készült ki oda.

1908-ban ugyanis a környezetükben erkölcsi romlásnak kitett és züllésnek indult gyermekekre vonatkozólag akkor kiadott törvényes rendelkezéseket a pécsi szakaszparancsnokság a cigányokkal szemben akként szerette volna értékesíteni, hogy azok gyermekei erkölcsi romlásnak kitéteknek és züllésnek indultaknak nyilvánítván, tőlük elszeddessenek. E célból megkereste a szolgabírákat, de azok a kívánt eljárás elől kitértek, mégpedig azzal az indokolással, hogy még nincsenek olyan intézmények, amelyek a gyermekeket befogadhatnák, ami igaz is volt. Az akkori pécsi járásparancsnok azonban nagyot gondolt és — hogy legaiább az ő cigányait elriassa — elhíresztelte, hogy a cigányoktól el fogják venni gyermekeiket, még pedig június vagy július valamely meghatározott napján. A cigányok ezektől a hírektől valóban megijedtek és sokan közülük kiváltották útleveleiket Oroszországba. Magam is többet láttam. De az elindulást a járásörmester minden sürgetésére is csak egyre halogatták, főként azzal az indokolással, hogy nincs pénzük utiköltségre. Abban az időben én is sok cigánnyal beszéltem, akik kérdezősködtek, hogy igaz-e az, amit a járásörmester mond. Nem igen akarták elhinni, de mégis komolyan tartottak tőle. Ekkor volt módomban látni, hogy milyen nagyon ragaszkodnak a gyermekeikhez, ami ugyan nem csodálatos, de ilyen félvad népnél mégis eléggé meglepő. Sokan gyilkolással és gyújtogatással fenyegetőztek arra az esetre, ha a gyermekeiket elvennék. Közben a járásörmester által kitűzött határidő elmúlt és a cigányok ittmaradtak. De, úgy látszik, mégis voltak, akik az útleveleiket felhasználták és nem lehetetlen, hogy azok az Oroszországból visszatért cigányok, akiket vitéz Horváth Jónás tiszthelyettes összefogdosott, éppen azok a gyerekek, akiket 1908-ban állami nevelésbe vétel fenyegetett. Ebből nem akarom azt a következtetést levonni, hogy az akkori tervet jó volna felújítani, ami sok nehézségbe ütközne és csak gondos előkészítés mellett és csak fokozatosan volna kersztülvihető, de mindenesetre gondolkozóba ejti az embert.

A pécsi járásörmesternél sikeresebben riasztotta el a cigányait akkor és a következő években Bernschütz József járásörmester, nagykanizsai járásparancsnok. Nagykanizsán és környékén olyanféle cigányok garázdálkodtak, mint a fentebb említett háztulajdonos lócsiszár-cigányok. Ezek azonban főként fegyveres rablással foglalkoztak. Különösen a Somogyszentmiklós és Bagolazsán körüli szőlőhegyekben garázdálkodtak, ahol egyidőben majdnem minden éjjel megtámadtak valakit puszkásan vagy a házában, vagy az úton. Bőrkabátban és gazdászkalapban jártak, vasúton másodosztályon utaztak. Egyszer még a város közepén épült nagykanizsai ferenczrendi zárdát is megtámadták. Bernschütz járásörmester azután kitalált valamit elle-

nük. Ha egy cigány kézrekerült, rögtön beletetováltatta a bal alsó karjába, hogy: *Nagykanizsa*. Az ilyen cigány azután lehetetlenné volt téve. Az ország bármely részén került is kézre, nem használt sem hamis név, sem keresztlevél, nagykanizsai volt, ott felismerték. Csakhogy én egy esetről sem hallottam, hogy egy ilyen megjelzett cigány kézrekerült volna. Ugy látszik, hogy mind kibujdosott az országból.

Az elmondottakhoz még csak azt akarom hozzáfűzni, hogy meghálálná a fáradságot, ha azok, akiknek módjukban van a cigányokra vonatkozólag olyanféle tapasztalatokra szert tenniük, mint amilyeneket ebben és a multkori cikkemben felsoroltam, azokat a *Csendőrségi Lapokban* röviden közölnék. Nem volna szükség arra, hogy az egész nyomozás leirassék, a cigányok eljárására vonatkozó észleletek rövid leírása elegendő volna. Ilyen észleleteket akkor is sokszor lehet szerezni, mikor tulajdonképpen nyomozás nem is folyik. Közlésükkel azok közkinccsé válnának, sőt az is lehetséges, hogy idővel bizonyos rendszerbe is lennének összefoglalhatók, ami, hogy nagy haszonnal járna, bizonyításra nem szorul.

Tanulságok

a helyi és személyi ismeret köréből.

Gyönyörű őszi idő. Napsütésben fürdik a vidék. Itt is, ott is, mindenfelé emberek, amint szorgalmasan gyűjtik a még kint levő terményt, amint boldogan viszik haza az „életet“. A legszebb vénasszonyok nyara. Két kakastollas csendőr jön a községből a köves út mentén. Mintha a napsugár is őket kísérné, ott hancurozik meg-megsilanva a szuronyokon.

A csendőrök lassan, komolyan lépegetve közelednek. Balról a fiatalabbik. Még szinte gyerek. Élénken tekintget körül . . . Nem is olyan régen még ő is ott dolgozott a mezőn, mint azok, az úttól jobbra és balra . . . Majd a jelenre és jövőjére gondol. Magasztos hivatására: Ő a törvény embere . . . Most indult első portyázó útjára. Még fülében cseng az eligazító parancs: „Tartsa nyitva a szemét! Ne csak nézzen, hanem lásson is meg mindent s amit nem tud, azt kérdezze meg“. Tekint is jobbra-balra. Ránéz járőrvezetőjére is . . . csaknem megszólal, de mégis hallgat. Nem meri zavarni parancsnokát, aki megy szótlanul, portyázik, talán csak azért, mert kell. Pedig az ifjúnak eszébe jutott a kacsa. Ott feküdt megdögölve a község utolsó háza előtt. Érezte, hogy ez nem rend, sőt valami paragrafus is eszébe jutott, mely ilyesmiről szól. Járőrvezetője azonban a dögöt látva, elfordult, morgott valamit s tovább ment. Így hát ő sem mert szólani.

A csendet szembejövő szekerek zörgése zavarja meg. Egyszerre csak a fiatal csendőr örömmel jelenti felfedezését:

— Ott azon a szekéren nincs névtábla!

— Lehet, hogy a másik oldalára szögezték, — feleli a járőrvezető s indul tovább, szinte haragosan, hogy a fiatal csendőr figyelmezteti őt. Ez azonban csak a feleletet hallja, igyekszik tudását is megmutatni és ezért jelenti:

— Hisz a névtábla csak a kocsik bal oldalára szögezhető.

— Jól van, majd beszélek az intézővel — mondja az öregebbik, mert ezek a szekerek a papok tanyájáról jöttek. Örül a fiatal csendőr, hogy új dolgokat hall s el is kezdi a kérdezősködést, hogy hol van a papok tanyája? Miért hívják azt annak? Ki az intéző? stb. Még több kérdést is intézett volna, de a járőrvezető közbeszólva odamondja: Majd megtud mindent, ha annyit fog portyázni, mint én, különben az a tanya ott van messze, a fáktól nem látszik, estére majd odaérkezünk. Ezzel — mint aki már úgy is túlságosan sok felvilágosítást adott — elhallgat, rágyújt kis pipájára s ballag tovább úgy, hogy száz lépésről rá lehetett mondani, hogy ez is csak „muszájból“ megy.

A legközelebbi dombnál eltűnik a járőr, nem látni már a kakastollat. A nap mosolyogva néz az őszi tájra, mintha semmi sem történt volna. Hej! pedig nagy eset a mai nap, annak a fiatal csendőrnek. Az első portyázás! S talán a jó szerencse is mellette lesz és bevonuláskor parancsnoka nem vizsgálta majd szigorúan a helyi és személyi ismeretből.

Ilyet eset is van. A járőrvezető pedig bizonyosan meg van győződve róla, hogy olyan jó járőrvezető, mint ő, nincsen a világon. Pedig még egy próbacsendőrt sem lehet reábizni!

*

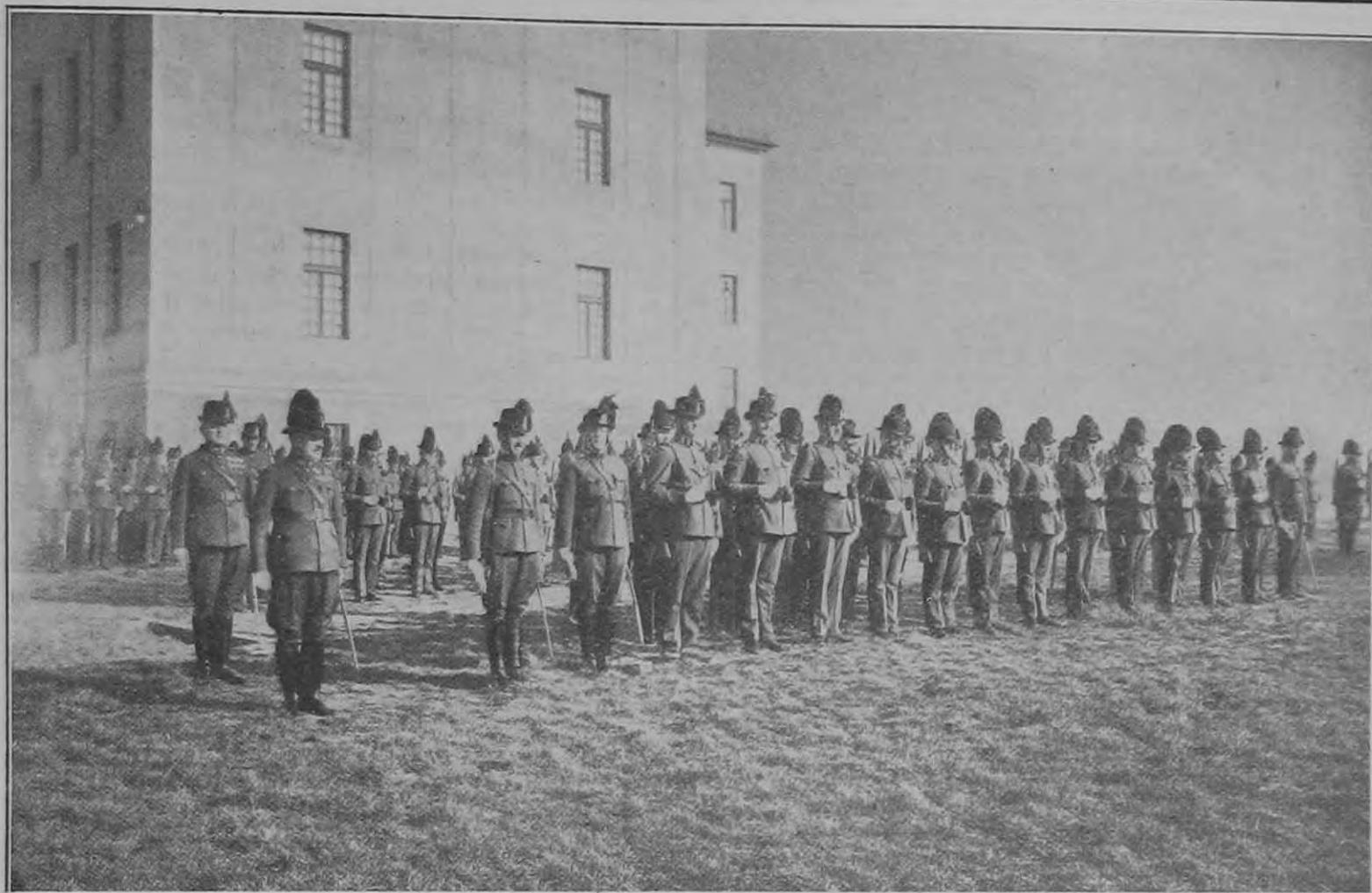
— Részletesen kell elsajátítani és szünet nélkül gyarapítani, mert nyomozó szolgálatban nem nélkülözhető! — Így beszél oktatás alkalmával az őrsparancsnok, mert a helyi és személyi ismeretről folyik a szó. A Cs. 23. az új utasításaink közül elsőnek jelent meg. Fontosságánál fogva meg is érdemli az első helyet, mert az ebben foglalt elveket mint márványkőbe vésett maradandó figyelmeztetést kell szem előtt tartania mindig annak a csendőrnek, aki a nyomozás terén eredményeket akar felmutatni.

Vége az oktatásnak, de az őrsparancsnok újabb munkára indul. Ellenőrző szolgálatba vezényelte magát.

Kiszámította, hogy a járőrt egy óra múlva a már messziről látható két szőlőhegy valamelyikén kell megtalálnia. Addig a környék csaknem sík, a szőlőkön túl hegyes és erdővel borított. A közelmúltban előfordult bűncselekmények: erdőégés, erdei kihágások és különösen szőlőlopások. A környéken besúgója egyik csendőrnek sincs.

Amíg ilyesmikről elmélkedik, gyalogösvényhez ért, melynek közelében a járőrnek el kell haladnia. Nem sokáig várt. Jön a járőr. Jelentkezés után az őrsparancsnok a helyi ismeretre vonatkozólag tesz fel kérdéseket. Kocsi- és gyalogutak hol és hová vezetnek? Hol vannak erdőátvágások? Erdőkerülők lakásai? Meddig tart egy-egy erdőőrnek a felügyeleti körlete? Kielégítő válaszok után a személyi viszonyok után érdeklődik. Az éppen előttük levő szőlőhegy birtokosairól, a munkásokról és a hegyen szétszórt házacskák állandó lakóiról csak bizonytalan felvilágosítást tud adni a járőr.

Lassan haladva, nagyobb szőlőbe érkeznek. Egy ember dolgozgat ott, kiről a járőrvezető csak

Képek a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola ünnepélyes megnyitásáról: A vegyesdandár parancsnok megérkezését várja a zászlóalj. A jobb szárnyon Schill Ferenc ezredes, csendőrkerületi parancsnok áll.

annyt tud, hogy N. N. szőlőbirtokos vincellérje. Közelédnek, már csaknem el is haladnak az úton, amikor az öreg köszön. Fogadják s az őrsparancsnok odaszól:

— Milyen lesz a termés, öreg?

— Hát csak meglehetősen, ha az Isten csapást nem ad.

— Talán csak nem lesz baj, — mondja az őrsparancsnok — és beérik szépen. De látszik is, hogy gondosan és alaposan meg van munkálva, már pedig a munkát visszaadja a szőlő termésben.

— A gazdám meg van elégedve eddig, de hát iparkodtam mindég és tessék elhinni, tiszthelyettes úr, én nem sajnálom a munkát, meg utána nézek a napszámosoknak is, pedig néha egész csapat dolgozik itt. A múlt héten láthatta az őrmester úr, amikor szintén erre járt.

A csendőrök köpenyben vannak, a rendfokozati jelzés alig látszik, de az öreg ember mégis helyesen beszél, meg is jegyzi az őrsparancsnok:

— Látom, hogy maga is a régi katonákból való még. — Az öreg egy kissé meglepődik, de azután büszkén vágja ki:

— Biz'én szakaszvezető voltam az én időmben és három évig szolgáltam a császárt.

Az őrsparancsnok dicséri a régi jó altiszteket: — Nyolcvan éves korában is meglátszik bárkin a járásáról, no meg az egyenes és becsületes viselkedéséről, hogy milyen katona volt. Az öreg pedig nekimelegedve mesél vitézi életéről. Az őrsparancsnok lassan észrevétlenül áttereli a szót a szomszédos birtokosokra, alkalmazottakra és munkásokra. Olyan személyekről kérdezősködik, akiket ismert.

Helyes választ, hű képet kap. Látva, hogy az öreg igazat beszél, az őrsparancsnok most már az ismétlődő lopásokkal hozakodik elő. A vincellér a környéken lakókról fontos adatokat szolgáltat, anélkül, hogy tudna róla. Tőle tudják meg a csendőrök, hogy az egyik vadór hol szokta eladni a tilosban lőtt vadat. Ezt majd később felhasználják.

A csendőrök barátságosan elköszönnek, az őrsparancsnok pedig a járőrnek menetközben elmagyarázza, hogy ilyesféleképpen kell beszéltetni az embereket, mert csak így tudhatunk mindenről. Az öreg még önkéntesen jó besúgóvá is válhatik, csak megfelelően kell vele továbbra is bánni.

Az őrsparancsnok és később a járőre is bevonultak s a jól végzett munka után meglegedett érzéssel tértek pihenni.

A helyi és személyi ismeret gyarapításának és az ismeretek kibővítésének módzatait utasításunk felsorolja, de mindebbe csak a személyes érintkezés önt lelket és értéket. Itt már a csendőr egyénisége, tudása lép előtérbe, mert erre csak elvi útmutatást lehet adni. Tudni kell az emberekkel bánni, őket megfelelően beszéltetni s azután úgy szavaikat, mint tetteiket *mérlegelés* után helyesen megítélni.

„Gyanus, aki él!“ A csendőr nem hisz senkinek, tehát a már ismerni vélt embereket is törekszik más és más oldalukról megismerni.

Általános alaptétel, hogy mindenki szívesen beszél a foglalkozásával kapcsolatos dolgokról, továbbá arról, amire büszke, vagy ami hiúságának kedvez. A büszke ember általában szűkszavú, ellentétben a hiúval, aki mindig bőbeszédű. Vér-

mérséklet szerint természetesen ezek a megnyilvánulások mások és mások.

A büszkeség az a meggyőződés, hogy másoknál többet érünk; önmagunk nagyratartása. Hiúság az a törekvés, hogy az emberek másoknál többet érőknek tartsanak. A hiú szívén viseli, hogy egyéniségéről mások miként vélekednek, de azzal kevésbé törődik, hogy egyénisége valójában milyen. „Édes gyönyörűség kél annak arcán, kit dicsérnek.“

A becsületes ember igyekszik gyarlóságait leküzdeni úgy, hogy azok cselekvéseire döntő befolyással ne legyenek. Mindezek ellenére minden emberben van több-kevesebb gyarlóság. Ezeknek a gyarlóságoknak az ismerete és kihasználása fontos eszköz a tapasztalt és gondolkozó csendőr kezében, ha az apró emberi gyöngeségeken keresztül a belső, igazi egyéniséghez férkőzik.

P—f.

A modern lovasság.

Irta: Ruhwerthi RAPAICS DEZSŐ őrnagy.

A világháborúlejárása után sokan hitték azt, hogy a lovasság elvesztette létjogosultságát. Erre az adott okot, hogy majdnem az egész világháború alatt az ellenfelek állásharcot folytattak. Ennek az lett a következménye, hogy a lovasságot legnagyobb részben megfosztották lovaitól és mint gyalogságot alkalmazták.

A sereglovasság, azaz a lovashadosztály alkalmi fegyvernem, melyet, ha alkalmazására nincs szükség, pihentetünk. Döntő pillanatokban azonban a legnagyobb teljesítményeket követeljük meg tőle. Döntő csaták és ütközetek után a siker kiaknázására és üldözésre; veszített csaták és ütközetek után a visszavonulás fedezésére vagy a hadseregek között keletkezett hézagok kitöltésére mindig kéznél kell lennie egy pihent és ütésre kész lovasságnak.

Ha a világháborút tanulmányozzuk, számtalan példából láthatjuk, hogy a lovasság hányszor volt nélkülözhetetlen és hányszor lett volna rá okvetetlen szükség.

A jövő háborúban az ellenfeleknek az lesz a törekvésük, hogy az arcvonalak ne merevedjenek meg, azaz hogy az állásharcot elkerüljék és hogy a döntést mozgóharcra menettel hamarabb kieroszakolják. Ez a törekvés a lovasság létjogosultságát még inkább fokozza.

A sereglovasság egyik legfontosabb feladata a távolfelderítés. Ebben a feladatban a repülő a lovasságnak hatalmas segítőtársa ugyan, de azt teljes mértékben pótolni nem tudja. A felderítésben a lovasság és a repülő kiegészítik egymást.

A repülő nagy gyorsaságánál fogva nagy távolságra, azaz az ellenség mélységében való felderítésre, valamint nagy területek gyors, általános átfuttatására alkalmas.

Ezzel szemben a sereglovasság a felderítést kisebb távolságban végzi és felderítése inkább szélességben érvényesül. Megállapítja az ellenség arcvonalát és mozgásait, az ellenséggel érintkezésben marad, felderíti a helységek és erdők megszállását, azaz oly területeket is, melyeket a repülő nem képes felderíteni; ezenkívül a terepfelderítést is végzi és az ellenséggel felvett érintkezést fenntartja. A repülőfelderítést az időjárás megbéníthatja, a lovasfelderítést ettől független. A repülőfelderítés nem biztosíthatja a felderítés folytonosságát, csakis a repülő és a lovasság együttműködése fogja meghozni a kívánt sikert.

A felderítésben eredményt rendszerint csak harc árán érhetünk el. A lovasságnak a mozgékony és a gyorsaságon kívül tüzerővel is kell rendelkeznie. Tüzerőjének fokozására kerékpáros alakulatokkal, gépkocsin vagy kocsin szállított gyalogsággal, páncélgépkocsikkal és mozgékony harcgepekkel erősítik meg. Ezen utóbbi alakulatok, illetve harcgepek azonban ma-

gukban nem képesek a lovasságot pótolni. Ha a lovasságot az előbb felsorolt alakulatokkal és harcgepekkel meg is erősítjük, mindig a lovasság marad a főfegyvernem, melynek mozgékonyágát a megerősítésnek nem szabad gátolnia.

A modern sereglovasságot egy repülőszázaddal és kellő számú modern — főleg vezeték nélküli — híradóeszközzel is el kell látni.

A sereglovasság megerősítésére a modern, mozgékony harcgepek közül tekintetbe jönnek:

1. a páncélgépkocsik, melyekbe géppuskák vagy kis ürméretű ágyúk vannak beszerelve. Egy-egy páncélgépkocsi 3—6 embert képes befogadni. A páncélgépkocsi csak műúton vagy szilárd talajú terepen tud mozogni. Hátrafelé is futhat megfordulás nélkül. Rendes meneteljesítménye óránként 15—20 km.; legnagyobb sebessége óránként 65 km. A páncélgépkocsikat rendszerint szakaszokkébe vonják össze. Egy-egy ilyen szakasz két géppuskából, két ágyúval felszerelt páncélgépkocsiból és egy híradó páncélgépkocsiból áll, az utóbbi rádió- és fényjelző-készülékkel van ellátva, s azonkívül úgy van felszerelve, hogy az állandó állami távbeszélőhálózatba is bekapcsolhatja magát.

2. Messzehordó gépkocsizó ágyúk.

3. Gépkocsi-mitrailensek (géppuskák), melyek szilárd talajon minden terepen, hegynek fel és le, sőt sekély mélységű vizeken át is haladhatnak. Sebességük óránként átlag 25 km.

4. Autó-chnillek, azaz hernyós szerkezetű gépkocsik, melyek az út- és terepviszonyoktól függetlenül mozoghatnak. Ezek tudják a lovasságot leginkább bármely terepen bárhová követni. Az autó-chnille vagy géppuskával vagy ágyúval van felszerelve.

5. Az one-man-tank, azaz egy ember részére készült és géppuskával ellátott harcgepi. Ez az úton kerekeken futhat, egy perc alatt átállítható hernyószerkezetre, mellyel bármely terepen mozoghat. Óránkénti sebessége átlag 30 km.

Híradás céljából a modern sereglovasság rádióval felszerelt gépkocsikkal is el van látva. A gépkocsizó rádióállomás a jelenleg rendszeresített készülékekkel menetközben 50 km. körzetből képes jeleket felvenni, két, mozgásban lévő gépkocsizó rádióállomás pedig 5—6 km. körzeten belül képes egymással levelezni. Ha a gépkocsizó rádióállomással nagyobb távolságra kell adni, akkor a gépkocsi megáll és 8 percen belül 30 km. távolságra képes a forgalmat lebonyolítani.

A motorteknika, amely a háború befejezése óta is óriási fejlődött, lehetővé teszi, hogy a sereglovasságot mozgékony harcgepekkel is felszereljék. Ezekre a lovasságnak feltétlen szüksége van, de ezek a lovasságot, mint fegyvernemet nem pótolhatják, mert mégis csak a lovasság marad a legmozgékonyabb fegyvernem, mely az úthálózattól független és így a terepen mindenütt használható.

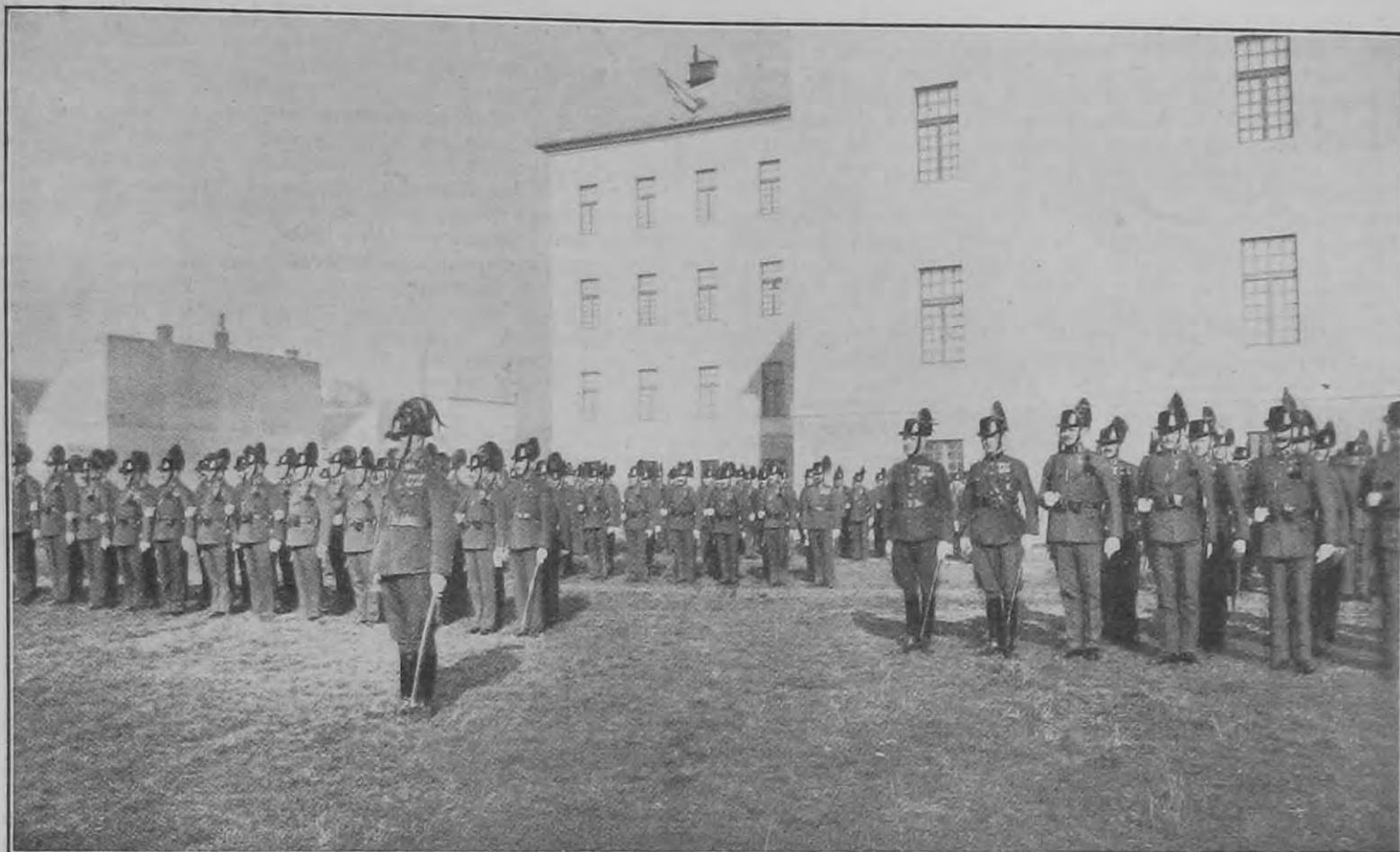
Lássuk most már, hogy a sereglovasságra a legfontosabb feladatán, a felderítésen kívül még milyen egyéb feladatok hárulnak? A harc előtt a leplezés és egyes fontos pontok rövid ideig tartó megszállása és tartása. Harc alatt támadás az ellenséges haderők szárnyai, oldalai, háta de különösen hátsó összeköttetései ellen. Saját haderők védelme az ellenség hasonló vállalkozásai ellen, kivételesen mint gyorsan mozgó tartalék. Harc után az üldözés vagy a visszavonulás fedezése (L. Gy. Sz. 1. füzet 1. pont), melyeknél a lovasság nélkülözhetetlen.

Mozgékonyágával és gyorsaságával nagy területen haladhat át és tüzerőjét odaviheti, ahol ezt a harc követelte helyzet megkívánja (L. Gy. Sz. 1. F. 1. p.).

A lovasságot elvileg csak olyan feladatokra szabad alkalmazni, melyekben különleges előnyei és képességei érvényesülnek.

Ma már a lovasság haremódja megváltozott. Ma fő haremódja a tűzharc. Éppen ezért szükséges tüzerőjét korszerű harcgepek beosztásával növelni. A lovasroham végrehajtásának módja is megváltozott. A rohamhoz szétbontakozó nagy tömegek helyébe a szétszórt csoportokban, több oldalról előnyomuló egységek tűzzel támogatott rohamhoz való tömörülése lépett.

Mivel a lovasság haremódját a csoportokban és a széles arcvonalon való harc jellemzi s mivel a siker

Képek a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola ünnepélyes megnyitásától: A zászlóalj.

előfeltétele, hogy a csoportok az ütközetben együtt használnak és a beosztott tüzérséggel, kerékpárosokkal, gyalogsággal és hargépekkel együtt működjenek, igen fontos a híradás és összeköttetés körültekintő megszervezése. Ezt azonban az elszórt és gyors változatokban gazdag harc igen megnehezíti. A lovasság mozgékonyására való tekintettel, valamint azért, mivel a híradás rendszerint nagy területekre terjed ki, feltétlenül szükséges, hogy a lovasság minél bővebben legyen modern vezeték nélküli híradó eszközökkel felszerelve.

Ha a lovasságot tüzerjének fokozására korszerű hargépekkel kellő mérvben megerősítjük, de emellett vigyázunk arra, hogy ennek túlzása a lovasság mozgékonyását meg ne gátolja, ha gondoskodunk arról, hogy úgy a felderítés, mint a harc alatt is a híradás kifogástalanul működjék és ha a lovasságra csak olyan feladatokat bízunk, melyek sajátosságának megfelelnek, akkor a lovasság a jövő háborúban is igen fontos szerepet fog játszani és testvér fegyvernemeit képes lesz a legnagyobb mértékben támogatni a győzelem kivívásában.

Két főzára van minden tudnivalónak a világon. Egyiknek kulcsát a természet nyújtja kezünkbe, másikat a világ és emberei. Ama tudomány szép s kis körben, szerencsés körülmények között boldogíthat ugyan magában is, de biztalan; a másik nem oly tiszta, de biztos fonalat nyújt az élet csalkertjébe kezünkbe, azon pályával és azon szerepekkel ismertetvén meg bennünket, melyen és melyekben játszunk, zajlanunk kell. Boldog, ki a két tudományt szerencsésen párihatja egymással, mint barátja a természetnek és barátja az embereknek.

Fáy András.

A szombathelyi őrsparancsnokképző iskola ünnepélyes megnyitása.

A szombathelyi csendőr kerületi parancsnokság a március hó 15-ével Szombathelyen 160 főnyi hallgatóval felállított őrsparancsnokképző iskolát március hó 21-én táborig misével, ünnepélyes formák között megnyitotta.

Az ünnep külsőségei, Szombathely előkelőségének, a vezető személyiségek és a nagyszámú közönség meleg érdeklődése, a tavaszi gyönyörű verőfény és az ünnepi előkészületek büszke öntudattal és áhitatos hangulattal töltötték el a csendőrkebleket.

A véletlen játéka, hogy a természet megújulásának első napja képezte az iskola megnyitásának napját.

Lássunk ebben gondviselészerű biztatást arra, hogy a tanfolyam eredményeiben jelentékenyen hozzájárul a csendőrség megújulásának beteljesedéséhez.

Ragyogó napsütésben állott fel a zászlóaljnyi erőt mutató őrsparancsnokképző iskola a laktanya előterén díszoszlopvonalban Szütsy Imre alezredes parancsnoksága alatt. A fellobogózott laktanya, az előtér közepén fenyőgalyakból felállított kápolnasátor és szónoki emelvény mutatták, hogy a csendőröknel nem minden-napi ünnep készül.

Röviddel 9 óra előtt kezdtek gyülekezni a meghívott katonai és polgári méltóságok, a honvédség és rendőrség küldöttségei. Megjelentek: nyírlaki Tarányi Ferenc, Vasvármegye főispánja, Náray Jenő törvényszéki elnök, cs. és kir. kamarás, Kiskos István polgármester, kormányfőtanácsos, náray Szabó László ügyvéd, kormányfőtanácsos, az ügyvédi kamara elnöke, Fejérpataky László kir. főügyész helyettes, az ügyészség elnöke, Rupprecht Imre II-od főjegyző, a vármegye képviselőjében, Papik Gyula rendőrfőtanácsos, főkapitány helyettes és Oroszlány Endre rendőrtanácsos, a szombathelyi kapitányság vezetője és még számosan.

Pont 9 órakor felharsant a kiált: megérkezett vitéz Kovács Aladár altábornagy, állomás- és vegyesdandárparancsnok, vezérkari főnökének, Einbeck Károly vezér-

kami ezredesnek kíséretében. A napsugár megvillant 160 csendőr egyszerre megrebbenő kakastollán, a szenvedő magyar nemzet himnusza betöltötte a nagy csendet s a szívek megteltek valami csodálatos érzéssel, azzal a fogadalmas hittel, hogy áldozatos munkánkat jó Istenünk, a magyarok Istenének áldása és szeretett Hazánk teljes talpraállása fogja követni.

Szűtsy alezredes jelentése után vitéz Kovács altábornagy a csendőr kerületi parancsnok kíséretében ellépett a kemény tekintetű csendőrök zászlóalja előtt, azután a tiszteket és polgári méltóságokat üdvözölte.

Pozsgay Gyula, a vegyes dandár katolikus lelkésze lépett most a szószékre.

Diogenésnek, az ókori bölesnek példáját említette, ki világos nappal égő lámpával ment az utcára s ott keresett valamit.

A járókelők kíváncsian kérdezték, hogy mit keres, mire Diogenés azt felelte: „Embert keresek“, értve ezalatt az igazi embert, ki mindenben megállja a helyét, igaz és becsületes, erős lelkű és nyílt szívű, bátor és feddhetetlen, szóval olyan embert, ki igazán méltó az „ember“ névre.

— Sajnos. — mondja tovább a szónok — ilyen igaz ember ma sem akad garmadával, a csendőrnek azonban, akárcsak a szirtnek a szennyes, piszkos áradatból, úgy ki kell magaslania ebből a megmételtyezett, roskadt gerincű, sivár és kufárlelkű tömegeből.

— Önökre, — mondja a szónok — mint jövődős parancsnokokra az a feladat vár, hogy másokat is irányítsanak és vezessenek. Már pedig, aki másokat irányítani és vezetni akar, annak magának kell előljárnia azon az úton, melyet a megalkuvást nem tűrő becsület és kötelesség előír.

Ez az út nehéz és göröngyös, azonban ha erővel övezik magukat, vagyis ha ideálisan, eszményien fogják fel hivatásukat, minden nehézség és kísértés között szilárdan fognak állani.

A hivatás ideális, eszményi felfogását úgy kell érteni, hogy hivatásukat sohasem a „haszon“ szempontjából értékeljék, hanem legyenek mindenkor tudatában annak, hogy önkök a nemzet, az állam legnagyobb, legszentebb javainak őrzői.

A csendőrré mindenki úgy tekint fel, mint külön, mint emberebb emberre, mint a nemzet legjobbaira, legderekabbjaira.

Második erőforrásuk legyen az a hazaszeretet, mely nemcsak ünnepelni tud, de tud férfiasan, kitartóan dolgozni s ha kell, áldozatot is hozni, amely nemcsak azt tartja számon, hogy a haza mivel tartozik neki, de tudja azt is, hogy mivel tartozik ő a hazának. Az ilyen hazaszeretet mindent leküzd, mert a szeretetnek minden könnyű.

— De legnagyobb erőforrásuk — fejezte be beszédét a szónok — legyen az Isten.

... Ne engedjék magukat megtéveszteni korunk veszedelmes jelszavai által. Az igazság szempontjából nem a többség határoz, az igazság akkor is igazság, ha csak egy ember vallja is. Az igazság pedig az, hogy van Isten, aki minden hatalom és erő forrása.

Végezetül a Mindenható áldását kérte arra a munkára, mely a tanfolyamban megindul.

Pozsgay lelkész nagyhatású beszéde után kezdetét vette a táborigény, melynek végeztével vitéz Kovács Aladár altábornagy, vegyesdandár parancsnok úr Ó Nagyméltósága beszéd kíséretében feldíszítette Dervalits István borsfai (nagykanizsai osztály) őrsbeli őrmestert a személyes vitézséggel véghez vitt tetteket jutalmazó ezüstéremmel, a piros-fehér szalagon.

Ezt a legfelsőbb kitüntetést Dervalits őrmester egy emberéletnek a vízbefúlástól saját életének kockázatásával való önfeláldozó megmentéséért nyerte el.

— Dervalits őrmester — mondta Ó Nagyméltósága — megtette azt, amit minden csendőr megtett volna helyében: élete kockázatásával megmentett a biztos haláltól egy viruló magyar életet. A kitüntetés, mely Dervalits őrmester mellét díszíti, az egész m. kir. csendőrség érdemeit öregbíti.

Dervalits őrmester feldíszítése után a csendőr zászlóalj díszmenetben vonult el a vegyesdandár parancsnok és a kitüntetett Dervalits őrmester előtt.

Megrengett a föld a 160 napbarnította csendőr izmos lábai alatt s ezzel az ünnepség véget ért, de aki végignézte azt, annak nyoma maradt a lelkében.

Jóleső megnyugvással tölthetett el mindenkit az az érzés, hogy a csendőr puskája vaskezekben van, s míg ez így van, addig mindenki nyugodtan végezheti munkáját a csonka haza talpraállításában.

A vegyesdandár parancsnok úr Ó Nagyméltósága az ünnepély után megtekintette az iskola helyiségeit, mely alkalommal a hallgatókat megszólításával, a vitézeket és a vitézségi éremmel kitüntetetteket meleg kézszerítással tüntette ki, érdeklődve személyi és egyéb viszonyaik felől.

A vegyesdandár parancsnok úr Ó Nagyméltósága úgy is, mint állomásparancsnok, az iskolához beosztott tisztet buzdító, közvetlen szavakban figyelmeztette hivatásuk fontosságára.

Következő napon, március 22-én a vegyes dandárparancsnokság református lelkésze, Vikár Ödön tartott a protestáns vallású hallgatók részére Istentiszteletet.

Ugyanezen a napon megkezdődött a napirendszerinti foglalkozás is, melynek válogatott résztvevői lelkes kötelességtudással tekintenek elkövetkezendő nehéz, de szép feladataik elé.

Az új orosz mozgalom. (Jevrasijstwo.)

Tudvalevőleg minden hatás ellenhatást vált ki, — minden forradalmi tényre előreláthatólag bekövetkezik a reakció...

Ilyen mozgalommal találkozunk most Oroszországban, de a nagy orosz birodalom kívül is.

A sok ezer és százezer száműzött orosz, kik hazájuktól távol nyomorban és szegénységben élnek, rájönnek, hogy milyen hazug Európa...

Azelőtt, ha — ne adj Isten... — néhány zsidót megverték valamilyen besszarábiai fészekben, az egész szemforgató világsajtó felzúdult, míg most senki sem teszi szóvá, hogy Európa lakosságának egyhatod része olyan terror alatt szenved, amilyenre még alig volt példa a világtörténelemben...

Az orosz emigránsok látják, hogy Európától nem várhatnak semmit; szervezkedni kezdenek tehát mindenütt, hogy ők döntsék meg a bolsevizmust, illetve megszervezve készen akarnak állni, ha majd az ébredő Oroszország vezetését ismét kézbe kell venni.

A szervezés, az antibolsevista propaganda központjai Páris, Prága és Belgrád, míg Berlinben és Bécsben inkább a bolsevikiek vannak otthon; onnan próbálják még mindig aknamunkájukat folytatni.

Mint a legutóbbi kommunista mozgalomnál is látjuk, Bécs útján óhajtanak Magyarországgal még egyszer a kommunizmus gyönyörűségeit megkóstoltatni. Mivel kísérleteik Európában nem sikerülnek, legelkeseredettebb ellenségüket, Angliát a gyarmatain és Kínán át próbálják megtámadni...

Az új orosz mozgalom követői (Jevrasijstwo) elfordulnak Európától s sorsuk fordulását óshazájuktól, Ázsiától várják. Ez az elfordulás némiképp emlékeztet a mi „Turán“-i mozgalmunkra! Éppen úgy feltűnő, hogy a vallás Szovjetországban a kormányon levő zsidóknak ugyanolyan nehézséget okoz, mint annak idején nálunk. A kereszténység a reakció legerősebb fegyvere. A bolsevista vezetők a vallásos élet felújításával szemben ép oly tehetetlenek, mint annak idején nálunk voltak.

Legjobb propagandájuk is felmondja a szolgálatot ezen a téren, sőt még a különben könnyen befolyásolható ifjúság körében sem tudtak eredményt felmutatni. Előreláthatólag ezen a vallási mozgalmon fog megbukni a kommunizmus..., a mindenható vezérek túlfeszítették a húr...

Eddig Szovjetország népét a politikai és szociális harcok annyira lekötötték, hogy csak most kezd eszmélni a tunya, lassú orosz faj sok milliója, melyet alig néhány vezető tart béklyóban, néhány ezer főnyi kínai és exotikus terroresapattal.

Az orosz intelligencia javarésztét (kivéve az emigránsokat) legyilkolták; eddig hiányzott a vezetés, és ezt a vezetést akarják átvenni az új mozgalom lelkes apostolai. Lelkes fiatal emberek, tanárok, tudósok, írók költögetik életre a szunnyadó orosz óriás lelki erőit...

Képek a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola ünnepélyes megnyitásáról: Tábori mise.

Európával egyáltalán nem törődnek. Kimutatják, hogy az európai orosz síkság állat- és növényvilága ugyanaz, mint a szarmaták végtelen rónáin; az egész végtelen terület (európai és ázsiai Oroszország) egy földrajzi egységet képez. Ezen végtelen nagy — Ázsia és Európa közt fekvő — országban (azért „Jevr-Asu“) fejlődött ki ugyanazon életkörülmények, kultur- és történelmi viszonyok között az orosz nép.

Nézetünk szerint Dzsingiz-Khán volt az orosz birodalom megteremtője; ő egyesítette az összes népfajokat a végtelen birodalomban. A jevrasijták egyáltalán mindig a multba tekintenek vissza s onnan merítenek erőt a jövőendő küzdelmeikhez.

Természetesen engedményeket akarnak adni a népnek. A nagybirtokok felosztása után a földhöz jutott parasztság ragaszkodik birtokához, úgyhogy ezeknek visszaadásáról csak részben lehet szó. Eppen úgy a községek is megfogják tartani megszerzett önkormányzatukat.

Nagy figyelemmel vannak az új orosz mozgalom vezérei a kozákokra. Ezeknek alkotmányát akarják ők átvenni, mely a demokratikus köztársaság és az abszolút monarchia csodálatos keveréke.

Egy országban sem volt olyan óriási különbség egy kis — a felszínen levő — vezető osztály és a nép nagy tömege között, mint a régi Oroszországban. A cár udvarával együtt így lassan ellentétbe került népei nagy tömegének felfogásával; midőn egyes felvilágosodott uralkodók demokratikus alkotmánnyal akarták népüket megajándékozni. Környezetük, az arisztokrácia, az oligarchák megakadályozták őket ebben a jó szándékukban...

A jevrasij mozgalom vezetői sokat várnak a pravoslav (görög-keleti) egyháztól és elfordulnak Európa materialista irányzatától! Az orosz idealizmus által nagyobb értékeket akarnak népüknek adni, mint ezt a latin-germán civilizáció képes volt megtenni.

Ezen belső küzdelmeket érdemes lesz figyelemmel kíséreni, mert érdekesen világítanak reá azon küzdelmekre, melyek most az orosz nép lelki megnyeréséért folynak az egész világon... S—y.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Feljelentő és tettes egy személyben.

(A Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatán második díjat nyert nyomozás.)

Nyomozta: JÄNZER MÁRTON tiszthelyettes
(Tápiószele.)

1923. év január havában vette át Jänzer Márton tiszthelyettes, őrsparancsnok a tápiószelei őrsöt. Az őrs meglehetősen mozgalmas, a legkülönbözőbb bűncselekmények egymást érik s így az sem okozott túlságos meglepetést, mikor október 16-án 10 órakor egy, az őrs előtt ismeretlen ember jelent meg az őrsirodában és bejelentette, hogy az úgynevezett haleszi szöllőben egy agyonvert ember fekszik, küldjön ki tehát az őrsparancsnok oda két „legényt“. Jänzer tiszthelyettes részletesen érdeklődésére elmondotta, hogy őt Hugyik Józsefnek, az agyonvert embert pedig Ország Nagy Mihálynak hívják, aki neki apósa volt.

Jänzer tiszthelyettes rögtön látta, hogy itt két „legény“ aligha lesz elegendő, azért a honnlevő legénységet felszereltette s a panaszost pedig felszólította, hogy vezesse őket a helyszínére.

Az úgynevezett haleszi szőlők az őrsállomástól körülbelül 5 km.-nyü távolságra fekszenek s azokat körülbelül 9000 ember lakja. Útközben az őrsparancsnok természetesen beszélgetésbe elegyedett a feljelentő Hugyik Józseffel, akiről mindenekelőtt megállapította, hogy feltűnően korlátolt. Hugyik azután az esetre vonatkozólag részletesebben a következőket adta elő:

Apósánál, néhai Ország Nagy Mihálynál 1923 október hó 9. óta, tehát akkor kb. egy hete lakik. Apósát október hó 1-én szöllőcsésznek alkalmazták. Ebben a minőségében az öreg természetesen állandóan a szőlőket járta s úgy nappal, mint éjjel a szőlő körül kerülő utakat tett, aniben rendszerint ő (Hugyik) is segédkezni szokott neki. Így volt ez október 15-én is, amikor úgy 21—22 óra körül együtt indultak kerülő útra.

Ugy éjjeltájban, mikor a kerülő utat befejezték, a Vonák István borházának ajtaja előtt lefeküdtek, hogy egy kicsit pihenjenek, s ott mind a ketten elaludtak. 2-3 óra múlva, még sötétben Hugyik felébredt s felkeltette az apósát is azzal, hogy jó lenne már hazamenni, de az apósa azt felelte, hogy csak menjen egyedül haza, ő még egy kicsit aludni akar. Hugyik erre felszedelőzködött, hazament és otthon nyugalomra tért. Reggel 8 óra körül Vonák István a lakásukra jött s rémülten közölte velük, hogy apósa a borház előtt fekszik holtan. Mint egyedüli férfit, az asszonyok őt bízták meg, hogy az esetet az örsön bejelentse.

A beszélgetés során Hugyik adatokat is szolgáltatott az őrsparancsnoknak, amennyiben közölte vele, hogy a tett elkövetésével apósának régi cimboráit gyanúsítja, mert apósa azelőtt — mint az őrs előtt is ismeretes volt — holmi apróbb bűncselekmények elkövetésétől nem riadt vissza, egy idő óta azonban jó útra tért s így nincs kizárva, hogy volt cimborái bosszúból ütötték agyon azért, mert őket cserbenhagyta.

A helyszínére érkező járőr elé még esendőrszemnek is borzalmas látvány tárult. A már említett borház előtt, egy csomó szalmán, fejjel az ajtó küszöbe felé hanyatt feküdt Ország Nagy Mihály. Bal koponyája a bal szemmel együtt teljesen hiányzott, agyveleje teljesen szétlocsanva, darabokban hevert körülötte, míg bal szemgolyója mélyen a koponyában, az agyvelő helyén feküdt. A bal pofacsont körül hatalmas, félhold alakú vágás, a gége jobb és baloldalán ugyancsak késtől származó hatalmas és mély szúrások voltak és végül a hastájon két rendkívül mély vágás volt látható úgy, hogy az utóbbiak egyikéből a belek is kilógtak. A borház ajtaja és fala körülbelül egy méternyi magasságig tele volt feeskendezve vérrel s a hulla maga is hatalmas vértócsában feküdt. A helyszíne teljesen össze volt taposva, használható láb- vagy egyéb nyomról szó sem lehetett.

A helyszíni szemle alkalmával Jänzer tiszthelyettes mindenekelőtt két fontos körülményt állapított meg.

A sérülések mindenikéről még laikus szemmel is meg lehetett állapítani, hogy halálos volt, a sérülések legnagyobb része tehát, akármilyen sorrendben okozta is azokat a tettes, feltétlenül a sértett halála után keletkezett. Ez a sok felesleges sérülés és az a szemmel látható vadállatias kegyetlenség, amellyel a tettes áldozatát meggyilkolta, arra engedett következtetni, hogy a tettes a sértettet rendkívül gyűlölhette s hogy tettét olyan időben és körülmények között hajtotta végre, amikor tettenéréstől egyáltalában nem kellett tartania.

A másik feltűnő körülmény az volt, hogy a hanyatt fekvő sértett jobb kezét bőrködmönének külső, rézsútos zsebében tartotta s ez a jobb keze egyáltalában nem volt véres. Ebből arra következtetett Jänzer tiszthelyettes, hogy a tettes feltétlenül álmában végzett áldozatával és hogy már az első ütése halálos volt úgy, hogy a sértett egyáltalában nem is védekezett, mert hiszen, ha védekezett volna, azt feltétlenül jobb kezével tette volna s így annak még akkor is véresnek kellett volna lennie, ha — ami különben nem volt valószínű — a kezét a tettes azután tette volna a ködmön zsebébe.

A hulla megszemlélése után a járőr a helyszínnek és környékének alapos átvizsgálásához fogott. A helyszínen és annak környékén semmi feltűnőbb nyomot vagy bűnjelt nem lehetett találni, mindössze 4 darab kis hámozott nyers akácfa szilánkot talált Jänzer tiszthelyettes a földön, a hullától kb. 8 lépésnyire. A szilánkokról megállapította, hogy azok ásó vagy kapa nyeléből valók, mert azokon a nyélház (köpü) nyomai megvoltak, sőt az egyiken egy szeg helyét is látni lehetett, amelyet tudvalevőleg a nyélházba is szoktak verni.

A hullánál megtalálta Jänzer tiszthelyettes mindazokat a tárgyakat, amelyeket a sértetthez hasonló foglalkozású emberek rendszerint maguknál szoktak hordani, de pénzt egyáltalában nem talált nála. Megkérdezte a sértettnek időközben odaérkezett nejét, Ország Nagy Mihálynét, hogy tud-e róla, hogy a férjénél pénz lett volna, mire az asszony elmondotta, hogy a férje a munkakönyvét magánál szokta hordani s abban tudomása szerint körülbelül 300.000 koronája volt. Az asszony előadása szerint a sértett a munkakönyvét a pénzzel együtt mellényének bal felső zsebében szokta hordani. Most mind a kettő hiányzott.

Igy tehát megvolt már a valószínűsége annak is, hogy a sértettet esetleg a pénzéért verték agyon s kirabolták. Feltűnt azonban Jänzer tiszthelyettesnek, hogy a mellénynek azon zsebe felett, amelyben a sértett — neje előadása szerint — a pénzt tartotta, a mellény egy kissé véres volt, míg a többi zseb felett vérnyomokat egyáltalában nem lehetett látni. Ebből arra következett, hogy a tettesnek tudnia kellett, hogy a sértett hol tartja a pénzt s így azt nem kellett a zsebekben keresgélnie, hanem egyenesen a mellény bal felső zsebébe nyult s azt véres kezével bevérezte, jöllehet éppen ez a zsebe nem minden embernek olyan nagy, hogy munkakönyvet és pénzt tudjon tartani benne.

Jänzer tiszthelyettes természetesen mérlegelés tárgyává tette Hugyiknak azt a feltevését is, hogy a sértettnek előző cimborái között kell a tettest keresni, akik bosszút akartak állani rajta azért, hogy őket cserbenhagyta. Ezt az eshetőséget azonban nem tartotta valószínűnek. Kizárt dolog volt ugyanis, hogy a cimborákkal ne lett volna a sértettnek szóváltása, hogy azok szemrehányást ne tettek volna neki „árulásáért”, ebben az esetben pedig a sértett aligha tárgyalt volna velük hanyatt fekvő helyzetben, ha viszont felült vagy felállt volna, akkor az ütést a fejbübjára kapta volna, nem a homlokára, annál is inkább, mert alacsony ember volt. És azután nem valószínű, hogy a cimborák bizonyosan tudták volna, hogy a sértett hol szokta a pénzt tartani.

A helyszíni szemle megejtése után Jänzer tiszthelyettes a hullát eredeti helyzetében lefénnyképezette, őrizetére járőrt rendelt ki s azután az előírt jelentéseket megtette.

Amint Jänzer tiszthelyettes a nyomozás megindítására vonatkozólag járőreinek az intézkedéseket kiadta, hozzámert Hugyik József és a fülébe súgta, hogy jó lesz, ha apósának elődjét, a volt csőszet is „előveszik”, mert az apósa miatt vesztette el a csőzséget és ezért apósának halálos ellensége, nincs kizárva tehát, hogy a cselekményt ő követte el.

Jänzer tiszthelyettes megköszönte a jótanácsot és az intézkedések kiadása és a járőrök eligazítása után maga is elindult, hogy adatokat szerezzen — Hugyik Józsefre vonatkozólag.

A sértettre és annak családi körülményeire nézve nem volt nehéz adatokat szerezni, mert hiszen mindenki ismerte őket. Mindenki tudta, hogy Ország Nagy Mihály házában a családi botrányok napirenden voltak, az izgága sértett a legdurvább módon bánt a családjával s a perpatvarok különösen gyakoriakká lettek azóta, hogy veje, Hugyik József a házában tartózkodott. A Hugyik József előző tartózkodási helye szerint illetékes őrs útján megállapította Jänzer tiszthelyettes azt is, hogy Hugyik József büntetlen előéletű ugyan, de gyilkosság alapos gyanúja miatt egy ízben már el volt fogva, mert a testvérbátyja szeretőjével együtt annak férjét megfojtották, a vád alól azonban a bíróság bizonyítékok hiányában felmentette.

A családi életre vonatkozólag Jänzer tiszthelyettes kikérdezte az elhalt nejét, Ország Nagy Mihálynét, valamint annak édesanyját, özvegy Kerekes Jánosnét. A két asszony a családi életüket a legharmonikusabbnak mondta és tagadták, hogy köztük és a sértett között valaha is szóváltás lett volna.

Ez mindenestre gyanus volt, de még nem elegendő ahhoz, hogy Jänzer tiszthelyettes Hugyik Józseffel szemben határozottan fellépjen. Ezért, hogy a további nyomozáshoz támpontokat szerezhessen, Hugyik József alibije iránt kezdett érdeklődni, anélkül azonban, hogy most már mindinkább erősödő gyanújának határozottan kifejezést adott volna.

Hugyik József első kikérdezése után tudvalevően úgy adta elő a dolgot, hogy éjjeltájban az apósával lefeküdtek a borház ajtajába, majd 2-3 óra múlva, amikor ő felébredt, hívta az apósát haza, de az azt monddta, hogy még nem megy, mert egy kicsit még aludni akar, menjek csak ő (Hugyik) egyedül. Ő erre hazament és lefeküdt s csak reggel értesült róla, hogy apósát agyonütötték.

Jänzer tiszthelyettes ezekre vonatkozólag kikérdezte az asszonyokat, Hugyiknét és Ország Nagy Mihálynét, a sértett nejét is. Mind a két asszony telje-

Képek a szombathelyi őrsparancsnokképző iskola ünnepélyes megnyitásáról: Díszmenet a vegyesdandár parancsnok és a feldíszített Dervalits István őrmester előtt.

sen egybehangzóan megerősítette Hugyik József állítását, sőt meg az időpontot is egyformán jelölték meg, amikor Hugyik hazajött. Jánzer tiszthelyettes most elkülönítette őket és a hazajövetel részletei iránt kezdett érdeklődni. Hogyan ment be Hugyik a szobába, mit csinált, mit beszéltek, hova ült, hol aludt stb.

Ebbe már azután belezavarodtak, úgy, hogy Jánzer tiszthelyettes azonnal látta, hogy az egybehangzó előadások összebeszélésből származnak. Az összebeszéléseknek ugyanis rendszerint az a gyengéjük, hogy az érdekeltek a lényegre nézve megegyeznek, elhatározzák, hogy mit mondanak majd, ha kikérdezik őket, de a részletekre már nem gondolnak és ezekben aztán ellentmondásokba keverednek. Hugyik József azt állította, hogy ő hazajövele után feleségének terhes állapota miatt nem feküdt le, hanem égő lámpa mellett egy széken felöltözve ült reggelig, míg neje azt állította, hogy mikor férje hazajött, teljesen levetkőzött, a lámpát eloltotta s melléje feküdt az ágyba. Tekintettel arra, hogy mindezek alig néhány órával azelőtt történtek, ki volt zárva, hogy nevezettek a történetekre már pontosan ne tudtak volna emlékezni, nyilvánvaló volt tehát, hogy nem mondtak igazat.

Eközben megérkezett Szentkereszti György tiszthelyettes szakasziparancsnok is, akinek Jánzer tiszthelyettes az eddigieket jelentette és ezek alapján az egész család őrizetbevételét javasolta, amit Szentkereszti tiszthelyettes el is rendelt. Valamennyiüket az őrsre kísérték s megkezdették kikérdezésüket.

A kikérdezés semmi eredménnyel nem járt. Valamennyien konokul tagadták, hogy a gyilkosságról többet tudnának, mint amennyit Hugyik József az őrsön bejelentett s a felmerült, mindenesetre alapos gyanúkokon kívül semmi olyan bizonyíték nem volt a nyomozók kezében, amellyel a gyanúsítottakra bűnségüket reájuk tudták volna bizonyítani. Ezért Szentkereszti tiszthelyettes elrendelte Jánzer tiszthelyettesnek, hogy a gyanúsítottaknál tartson házkutatást, Hugyikné pedig — előrehaladott terhes állapotára való tekintettel — szabadonbocsátotta.

Jánzer tiszthelyettes Biró Imre törzsőrmesterrel Hugyikné lakására ment, ott azonban megtudta, hogy a valamivel hamarabb szabadonbocsátott Hugyikné alighogy hazaérkezett, a lakást bezárta és eltávozott. Miután már az este közeledett, Jánzer tiszthelyettes el-

hívatta a kovácsot, hogy a lakást nyissa fel s egyben bizalmi egyénekről is gondoskodott, akik a gyanúsítottak képviseletében a házkutatásnál jelen legyenek. Jánzer tiszthelyettes a házkutatás során természetesen elsősorban ásót, villát, vagy más hasonló szerszámot, vagy szerszámnyelet keresett, de eredménytelenül. Az itt eszközölt kikérdezések sem vezettek eredményre. Mindössze a konyhában talált a járőr egy régi katonai zubbonyt és nadrágot, amelyen Jánzer tiszthelyettes tüzetes megvizsgálás után alaposan kimosott vérnyomokat vélt felfedezni. Ezt a két ruhadarabot őrizetbe is vette.

A lakás felnyitására előhívott kovács természetesen érdeklődéssel nézte a történeteket s közben Jánzer tiszthelyettes beszélgetésbe elegyedett vele. A kovács elmesélte, hogy a meggyilkolt Ország Nagy Mihályt jól ismerte, mert éppen az eset megtörténte előtt két-három héttel járt nála egy kétágú, igen erős vasvillával s azt vele kiegyenesítette. Amíg a kovács a villát egyenesítette, Ország Nagy Mihály elmondotta neki, hogy most választották meg csósznek s a villára mint csósznek lesz szüksége, azzal fog majd kerülőutakra járni. Akkor még a villának nyele nem volt, a sértett azt mondotta, hogy nyelet majd ő fog abba készíteni. Hogy aztán a sértett a villába készített-e nyelet vagy sem, azt nem tudja.

Ebben a pillanatban fordult be a kapun a hazatérő Hugyik Józsefné.

— No, majd megmondja nekünk a menyecske, hogy milyen nyelet készített az öreg a kétágú villába — szólította meg Jánzer tiszthelyettes a belépő Hugyikné. A hatás váratlan és meglepő volt. Hugyikné dadogva adta meg a választ, hogy egy.. egy.. fiatal.. akácfából.

Jánzer tiszthelyettes azonnal észrevette a hatást s gyorsan az asszony elé tartotta a vérnyomos katonazubbonyt és nadrágot, hogy hát ezek mik? Az asszony nem bírt szóhoz jutni, végre azután kinyögte, hogy azok a férje hétköznapi ruhái.

Jánzer tiszthelyettes Hugyikné természetesen azonnal újra őrizetbe vette s visszakísérte az őrsre. A többi azután már magától ment. A villa körüli dolgok feltárása és a vérnyomos ruhadarabok felmutatása, no meg egy néhány ügyesen intézett kérdés után Ország Nagy Mihályné és Hugyik Józsefné megtörve ismerték

be, hogy a sértettet Hugyik József ütötte agyon a vasvillával. Ország Nagy Mihályné megmondotta a pénz rejtékhelyét, s azt egy, Hugyiknéval kiküldött járőr egy burgonyaveremből elő is kerítette. A pénzen több vérfolt volt látható.

Természetes, hogy amint a véres ruhát, de különösen a pénzt Hugyik Józsefnek felmutatták, annak nem volt már mit tennie, be kellett ismernie a cselekményt. Elővigyázatlanságára jellemző, hogy az egyébként szinte értéktelen zsebkést, amivel a sérülésnek egy részét a sértetten ejtette, az egész nyomozás alatt magánál tartotta s azt megmozgása alkalmával Farkas Mátyás tiszthelyettes nála meg is találta. Farkas tiszthelyettes a zsebkésen rögtön felfedezte a véryomokat, ezeknek azonban Hugyik egészen elfogadható magyarázatát adta, amelynek persze az örs ügyis utánajárt volna, de ezek a megállapítások mindenestre huzamosabb időt vettek volna igénybe.

Egyébként Hugyik József cselekményét a következőképpen ismerte be:

Nejével, Pál Ilonával, aki a sértett Ország Nagy Mihálynak mostohalánya, 1923 október 9-én költözött az apósa házába. Ugy azelőtt, de összeköltözködésük után különösen, apósának erőszakos és durva bánásmódja miatt naponta tettelegességgel fajult civódások fordultak elő, annyira, hogy az asszonyok kénytelenek voltak többször házon kívül háltni, amire azután az öreg erkölestelen étellel vádolta meg őket. Ezzel vádolta az ő (Hugyik) nejét is és ez Hugyikot rendkívül bántotta. Az eset előtt két-három nappal, egy különösen heves családi botrány után anyósa, a sértett neje megjegyezte, hogy jó volna, ha az öreget valaki eltenné láb alól, mire Hugyik azt felelte, hogy majd ő elintézi.

Október 14-én a szokásos kerülőútra indultak, ekkor azonban Hugyik megsajnálta az öreget és nem ütötte agyon. Másnap azonban, indulás előtt mind a ketten alaposan beboroztak. Kissé ittas fejjel, apósa egy bunkósbottal, ő pedig a kétágú vasvillával indultak körútjukra. Útjukban elfáradva, 24 óra tájban Vonnák István borháza elé az előre odakészített szalmára lefeküdtek és elaludtak. Ő nemsokára felébredt és elhatározta, hogy tervét véghezviszi. Felkelt, apósán átlépett és a kétágú villával hatalmasat ütött a fejére, majd elővette a nagyobbik zsebkését és hogy apósán még jobban kitöltse a bosszuját, azzal többször beleiszúrt és belevágott. Tudta, hogy az öregnél hol és mennyi pénz van, azért a munkakönyvet a pénzzel együtt kivette, a villát és annak az ütések közben eltörött nyelét felkapva, hazament. A pénzt az ágyban fekvő anyósának adta, a villa nyelét a munkakönyvvel együtt elégette, a villát az útarokba elásta, később pedig a pénzt anyósától visszavette és a burgonyaverembe rejtette.

Ezután tisztálkodni kezdett, kimosta a ruháját, megmosakodott, s mire ezzel készen lett, már reggel is volt. Most már csak azt várták, hogy valaki hírt hozzon az apósa meggyilkolásáról.

Minthogy a cselekményt mind a hárman beismerték, mind a hármukat elfogták és gyilkossággal párosult rablás illetve felbujtás miatt 1923 október 21-én pestvidéki királyi ügyészségnek átadták.

A királyi törvényszék az 1924 május 12-én megtartott főtárgyaláson az előre megfontolt szándékot nem látta kellően bebizonyítottának, úgyszintén a rablást sem látta bebizonyítottának, mert Hugyik a saját, illetve a család pénzét vette el a sértettől, az pedig reá nézve nem volt idegen ingó dolog, ezért Hugyikot csak szándékos emberölés büntetében mondotta ki bűnösnek s 5 évi fegyháza ítélte, Ország Nagy Mihálynét pedig felmentette. A királyi ítélőtábla Hugyik büntetését 7 évi fegyházra emelte fel s ezt az ítéletet a királyi Kuria is helybenhagyta.

Érdekes, hogy a védelem Hugyik József teljes felmentését kérte annak alapján, hogy Hugyik a beismerését később odamódosította, hogy a borház előtt apósával összeszólalkozott s az őt megtámadta s ő önvédelemből ütötte agyon. Ezt a védekezést azonban az orvoszakértó a fejseb irányával, és Jänzer tiszthelyettes mindenre kiterjedő, részletes vallomásaival megdöntöttek.

A nyomozás későbbi folyamán megállapítást nyert, hogy Jänzer tiszthelyettes következtetései helyesek voltak.

Ezért a nyomozásért a kerületi parancsnokság Szentkereszti György tiszthelyettes szakaszparancsnokot, Jänzer Márton tiszthelyettes, tápiószelei örsparancsnokot, Farkas Mátyás tiszthelyestest, Biri János és Biró Imre törzsszermestereket és végül Batori Lajos őrmestert dicsérő okirattal látta el.

Az ítéletek szövege a következő:

A pestvidéki kir. törvényszéktől, mint büntetőbírószágtól. B. IV. 15.777/1923—15. szám. A magyar állam nevében! A pestvidéki kir. törvényszék, mint büntetőbírószágtól gyilkosság és rablás büntetése miatt Hugyik József és társa ellen a kir. ügyészségnek 7387/1924. kü. számú vádiratában foglalt vád felett Nagy Imre kir. törvényszéki tanácselnök mint elnök, dr. Neuberger Aladár kir. ítélőtáblai bíró és Lamberg Ferenc kir. törvényszéki bíró, valamint dr. Zsolnay Imre kir. törvényszéki joggyakornok mint jegyzőkönyvvezető részvételével, dr. Fischer Ede kir. ügyészségi alelnöknek mint közvádlónak, a szabadlábban és előzetes letartóztatásban levő vádlottaknak és dr. Damsa Valér budapesti és dr. Pinkovics Péter nagykúta ügyvédeknek mint védőknek jelenlétében Budapesten, 1924. évi május hó 12. napján megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és a védelem meghallgatása után meghozta a következő ítéletet: Hugyik József vádlott, 23 éves, ref. vallású, tápiószentmártoni születésű, tápiószelei lakos, magyar állampolgár, nős, 1 gyermek atyja, vagyonatlan földműves, 2 elemi végzetű, katonai szolgálatot teljesített, bűnös a Btk. 279. §-ába ütköző és ezen §. szerint minősülő szándékos emberölés büntetésében, amelyet úgy követett el, hogy 1923. évi október hó 15-ről 16-ra virradó éjjel Tápiószelelén a tápiószelei határban, Ország Nagy Mihályt, Vonnák István borháza előtt szándékosan, de előre megfontolt szándék nélkül mevezett fejére mért vasvilla ütésekkel megölte. A kir. törvényszék ezért: vádlottat a Btk. 279. és 289. §-a alapján 5 (öt) évi fegyházra mint főbüntetésre, továbbá 10 (tíz) évi hivatalvesztésre mint mellékbüntetésre ítéli. A szabadságvesztés büntetéséből a vádlott előzetes letartóztatásával a Btk. 94. §-a alapján 6 (hat) hónapot kitöltöttnek veszi. A szabadságvesztés büntetésének megkezdésének napjától, a hivatalvesztést a szabadságvesztés büntetésnek, vagy a szabadságvesztés elévülésének befejezésétől kell számítani. A vádlott a Bp. 480. és 481. §-a értelmében köteles az eddig felmerült bűnügyi költség fejében 990.440 koronát és az ezután felmerülő bűnügyi költséget az államkincstárnak megtéríteni. A kir. törvényszék a pestvidéki kir. törvényszék bünyelnyilvántartási jegyzék 792/1923. sz. alatt bünyelként őrzött 1 tölgyfabot, 4 akácfa szilánkot, 1 db. kétágú vasvillát megsemmisíteni, 1 katona briesesznadrágot és zubbonyt Hugyik József vádlott részére kiadni s a pestvidéki kir. törvényszék elnöki letétnapló 1120/1923. sz. alatt bünyelként 278.242 koronát Ország Nagy Mihály örökösének leendő kiszolgáltatás végéig Pk. 3280/1923. számra hivatkozva a nagykúta kir. járásbírószágnak mint hagyatéki bíróságnak megküldeni rendeli az ítélet jogerőre emelkedése után, egyben felhívja Hugyik Józsefet, hogy a bünyelet ezen ítélet jogerőre emelkedése után 15 napon belül vegye át. A kir. törvényszék Hugyik József vádlottat a Btk. 344. §-ba ütköző rablás büntetésének vádjára alól a Bp. 326. §. 1. pontja alapján felmenti. A kir. törvényszék özv. Ország Nagy Mihályné, szül. Kerekes Mária, 47 éves, r. k. vallású, tápiógyörgyei születésű, tápiószelei lakos, özv., 4 gyermek anyja, némi vagyonnal bíró, 3 elemi végzetű földműves, magyar állampolgár, vádlottat a Btk. 278. §-ban meghatározott gyilkosság büntetésében való, a Btk. 69. §. szerint bünyegédi bünyrészség miatt emelt vád alól, a Bp. 326. §. 2. pontja, a Btk. 344. §. és 69. §. 2. p. meghatározott rablás büntetésében való bünyegédi bünyrészség miatt emelt vádjára alól pedig a Bp. 326. §. 1. pontja alapján felmenti. Indokolás: A kir. ügyész vádat emelt I. Hugyik József ellen a Btk. 279. §-ában meghatározott gyilkosság és a Btk. 344. §-ában meghatározott rablás büntetése miatt, mert a vád szerint Hugyik József 1923. évi október hó 14-én Tápiószelelén az anyósánál, Ország Nagy Mihálynénál folytatott megbeszélés után Ország Nagy Mihály megölését elhatározva, ezt az elhatározását 1923. évi október hó 16-án végre is hajtotta, amidőn Ország Nagy Mihályt a tápiószelei határban Vonnák István borháza előtt fekvő, alvó állapotában vasvilla-ütésekkel előre megfontolt szándékból megölte s ugyanakkor Ország Nagy Mihály mellényzsebéből 300.000 korona körüli készpénzt tartalmazó munkakönyvét, mint idegen ingó dolgot a birtokosa ellen alkalmazott ölésben nyilvánuló erőszakkal azon célból vette el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa. II. Özv. Ország Nagy Mihályné, szül. Kerekes Mária ellen a Btk. 278.

§-ában meghatározott gyilkosság és a Btk. 344. §-ában meghatározott rablás büntette miatt, mint a Btk. 69. §. 2. p. szerint bűnszegdi bűnrészes ellen, mert a vádirat szerint Hugyik Józsefnek fentírt cselekményét szándékosan előmozdította azzal a ténykedésével, hogy neki 1923. évi október hó 14-én elmondotta, mit tett vele és édesanyjával (özv. Kerekes Jánosnéval) Ország Nagy Mihály, elmondotta, hogy Ország Nagy Mihály 1923. évi október hó 31-én őt és édesanyját sértő szavak kíséretében a házukból kizavarta s egy széket utánuk vágott; ugyanakkor Ország Nagy Mihályné ama óhajának adott kifejezést: „Jó volna, ha valaki az öreget (Ország Nagy Mihályt) eltenné a láb alól”, mire Hugyik József nyomban vállalkozott; a Hugyik József által erőszakkal elvett 300.000 koronából pedig a cselekmény elkövetése után az előzmények ismeretében 25.000 koronát átvett és adósságai törlesztésére fordított. I. Hugyik József bűnösségét részben elismerte és előadta, hogy 1923. év őszén feleségével, Pál Szabó Ilonával ennek édesanyjához költözött, aki második urával, Ország Nagy Mihállyal élt. Vádolt anyósától s a faluban már előzőleg is hallotta, hogy feleségének mostoha apja részeges, durva, önző ember, aki feleségét és mostoha gyermekét gyakran bántalmazza és őket elüzi a háztól, holott nekik ahhoz jussuk van és az egész családi vagyon, mely nagyrészt Ország Nagy Mihályné és gyermekeé, jövedelmeit önmagának óhajtja megtartani és abból a családnak mit sem ad. Előadta továbbá, hogy Ország Nagy Mihály folyton azzal gyanúsította őt, hogy vádolt az elhunyt kukoricájával eteti saját disznáját és hogy 1923. október 13-án ittas állapotban veszekedést kezdett feleségével és ennek agg anyjával, ezeket bántalmazta és a házból vasvillával és egy fejtűszékkel bántalmazza, kikérgette, hogy ezek kénytelenek voltak a házban kívül hálni. Mindezt vádolt csak másnap tudta meg anyósától, tagadta azonban, hogy anyósa őt bármikor is arra biztatta volna, hogy ennek férjét bántalmazza vagy megölje. 1923. október 14-én, majd 15-én vádolt elkísérte apósát, aki esős volt, kerülő útjára. Elindulás előtt már nagymennyiségű bort ittak odahaza és így meglehetősen italos állapotban indultak útnak. Vádolt egy vasvillát, sértett pedig egy bunkót vett magához. Este 11 órakor újból hazatértek és egy lopóval teli bort ittak, amitől annyira lerészegedtek, hogy alig tudtak lábon állni, ennek dacára ismétletlenül elindultak kerülő útra és csak Vonnák Illés présháza mellett pihentek meg a szalmán, ahol beszélgetni kezdtek. Ország Nagy Mihály feleségét és anyósát szidta és midőn vádolt ezeket védelmébe akarta venni, apósa felkapta a vasvillát és ezzel vádoltat meg akarta ütni, vádolt azonban azt kikapva kezéből, apósát leütötte, majd a zsebéből kivette az oda nyitott állapotba elhelyezett bicskát s azzal apósát nyakán és hasán több helyen megszurta, ezután elájult, majd midőn magához tért, vette ki apósa mellényének zsebéből a pénzt és rejtette el odahaza, nehogy azt más elvihesse. Végül azzal védekezett, hogy azért volt kénytelen apósát súlyosan bántalmazni, mert attól félt, hogy ellenkező esetben az üti őt agyon. Vádolt a védekezését a főtárgyalás adatai részben megerősítik és előadásával szemben a kir. törvényszék a következő tényállást állapítja meg: A főtárgyaláson kihallgatott Pál Szabó István, Hajnal András, Cifra Samu és Papp János tanúk vallomásából kitűnik, hogy az elhunyt Ország Nagy Mihály iszákos, veszekedő, durva ember volt, aki feleségével és ennek első házasságából származó gyermekeivel rosszul bánt és a háztartáshoz szükséges pénzt sem szívesen adta oda. Mostoha gyermekeit a háztól, mely felesége haszonélvezetével terhelve, felesége gyermekeinek tulajdonát képezte, több ízben elküldötte. Ezzel szemben Hugyik Józsefet mint vejét szerette. Viszont ez utóbbit igen elkeserítette apósának családjával szemben való rossz bánásmódja. 1923. évi október hó 15-én vádolt apósával kerülő útra indult, miután előzőleg jócskán ittak bort, majd este 10 óra tájban hazajöve, újból ittak és azután mentek csak az éjjeli kerülésre. A Vonnák-féle présház előtt a két fáradt és némileg ittas ember a szalmára ledőlt és falatozott, majd Ország Nagy Mihály el is aludt. Vádolt, aki nyilván már többször gondolkozott azon, hogy lehetne a családjukban levő áldatlan viszonyt megszüntetni, ekkor ittas fővel látva a kínálkozó alkalmat, elhatározta, hogy apósát elteszi láb alól és e szándékát nyomban végre is hajtotta, amennyiben azt alvó helyzetben vasvillával megütötte, majd zsebkésével többször megszurta, amely sérülések okozták Ország Nagy Mihály halálát és midőn ennek beálltáról meggyőződött, vette magához apósa zsebéből az ennél volt pénzt és vitte haza anyósához. Vádolt ama védekezése, hogy apósa támadt rá a vasvillával, nyilván valótlan, mert a főtárgyaláson kihallgatott dr. Gyulay Elemér törvényszéki orvos előadta, hogy az elhunyt a sérüléseket hanyattfekvő állapotban kapta, ami megállapítható a sérülések irányából, továbbá megállapította, hogy a holttesten előző dulakodás nyomai nem látszóttak.

Ezt erősíti meg Jánzer Márton esendőrtiszthelyettes ama vallomása is, hogy a holttestet a csatolt fényképen látható állapotban találták, balkezevel feltámasztva, míg jobbkezevel kabátja zsebébe nyulva, ami szintén arra mutat, hogy őt alvó, illetve fekvő helyzetben érte az első ütés és nem ő volt a támadó. Végül emellett szól vádolt ama előadása, hogy ő zsebéből az előzőleg oda nyitva elhelyezett zsebkést vette ki, mert vádolt, amidőn az almaevés után a kést nyitva tette zsebébe, már elhatározta apósa megölését, amit azután igen rövid idővel végre is hajtott. Vádolt ilyként megállapított tette kimeríti a szándékos emberölés büntetének tényálladéki elemeit, miért is őt ebben bűnösnek kellett kimondani és bűnössége fokához mérten büntetni. A büntetés kiszabásánál súlyosító körülményül mérlegelte a kir. törvényszék vádolt brutalitását, viszont enyhítő körülményként mérlegelte vádolt büntetlen előéletét, az elkövetéskori fiatal korát (22 éves), bortól felhevült állapotát, a kir. törvényszéki orvosok által megállapított és a bíróság által is észlelt alacsony intellektusát, a stupiditással határos szellemi korlátoltságát, hogy az elhunyt családjával igen rosszul bánt, ezeknek még a saját vagyonuk jövedelmét sem akarta kiadni, hanem magának tartotta meg, feleségét saját házából üldözte el, végül beteges voltát (a fogházban tuberculosist ellen kezelték) s mindezeket oly számosaknak és nyomatékosaknak találta, hogy a büntetés kiszabásánál a Btk. 92. §-át alkalmazta. A kir. törvényszék a vádolt eltérően nem látta vádolt tettében a gyilkosság ismérvét: a praemeditatiót. Ugyanis a vádolt elhatározásában a kir. törvényszék nem észlelte azon nyugodtabb megfontolást, mellyel a tett kivételének körülményeit s azoknak horderejét és következményeit megbírálhatta volna, sem a kivételben azt a tervszerű számítást, melyek az előre megfontolt szándéknak ismérvei. Nevezetesen, hogy vádolt nem volt ugyan olyan részeg állapotban, mely miatt cselekménye beszámítás alá nem eshetnék, de épen azon körülményből, hogy vádolt és áldozata között sem a korábbi időből nem állott fenn oly határozottabb ellenséges viszony, sem a tett elkövetése idejében nem merült fel közbük oly újabb ok, mely a gyilkosság lélektani indokaira közvetlenül vezethetne, esakis azt a következtetést vonhatni le, miként vádolt a borítal élvezete folytán oly kedélyizgatottságba jött, mely felelevenítvén emlékezetében családjának az elhunyt általi, sokszori bántalmazását, alkalmas volt felbreszteni benne az öléi szándékot, különös tekintettel, hogy erre az elmeorvosi szakértő véleménye szerint a szesz ital fogyasztása esetén nagy hajlamossággal is bír. Nem változtat ezen az a körülmény sem, hogy vádolt a esendőrök előtt beismerte az előre megfontolt szándék fennforgását, mert ezt vádolt az első bírói kihallgatásánál nyomban visszavonta és azzal védekezett, hogy ezt a vallomást a esendőrök veréssel csikarták ki belőle. A rablás büntetének a vádja alól vádolt felmentendő volt, mert ő apósát a fentiekből kitűnően nem azért ölte meg, hogy pénzt elvegye, ez utóbbi szándék nyilván csak akkor fogamzott meg agyában, midőn látta, hogy áldozata meghalt s így a rablás ismérveit képező erőszak nem forog fenn, de nem ismerhető fel vádolt tettében az eltulajdonítási szándék sem, mert az apósa zsebéből kivett pénz anyósát és ennek családját illetvén meg, ezek kárára kellett volna azt eltulajdonítani. Hugyik József azonban nyomban a történet után jelentette a pénz elvételét anyósának és az egész családnak, amiből nyilvánvaló, hogy azt eltulajdonítani nem volt szándékában. II. Ország Nagy Mihályné tagadta bűnösségét és előadta, hogy férje vele igen rosszul bánt, nemcsak saját jövedelmeit költötte el, hanem a felesége gazdaságának jövedelmeit sem akarta ennek kiadni és gyermekeit, valamint vádolt anyját folyton elüldözte a háztól. Azt azonban tagadta, hogy férje megöletésében bármi része is lett volna, s ezt előzőleg tudta volna. Végül elismerte, hogy a Hugyik József által hazahozott pénzből 25.000 koronát megtartott és abból férjével közös tartozását fizette ki. A kir. törvényszék ezt a vádoltat mindkét vád alól felmentette, mert azt, hogy vádolt vejével, Hugyik Józseffel előzőleg megállapított Ország Nagy Mihály megöletésében, vagy vejét erre rábírnai igyekezett, avagy erről a kérdéstről egyáltalában beszélt, bizonyítást nem nyert, mert Ország Nagy Mihályné az első peretől fogva tagadta a vádat s ellene az egyetlen bizonyíték vejének a esendőrök előtti beismerő vallomása, melyet az a bíróság előtt nyomban visszavont s ezt a bizonyítékot a kir. törvényszék nem tekintette olyannak, amely irrasztaló ítélet alapjául szolgálhatna. A rablás ismérvét sem észlelte vádolt tettében a kir. törvényszék, mert vádolt abban a tudatban vette át az elhunyt férjétől elvett pénz egy részét, hogy az őt illeti meg, mint amely összeg saját földjének hozadéka és hogy ő e pénzt minden esetre jogszzerűen használja fel a férjével közös adósság törlesztésére. Az ítélet többi rendelkezését a felhívott törvényszakaszon alapulnak. Budapest,

1924. évi május hó 12. napján. Nagy Imre s. k., t. elnök. Neuburger s. k., előadó.

19. B. 7193—1924/19. szám. A magyar állam nevében! A budapesti kir. ítélőtábla mint büntető bíróság a gyilkosság és rablás büntette miatt vádolt, büntetését a Bp. 506. §. alapján megkezdő Hugiák József és szabadon levő társa ellen folyamatba tett bűnügyet, melyben a pestvidéki kir. törvényszék 1924. évi május hó 12. napján 1923. B. II. 15771/15. szám alatt ítéletet hozott, közváltónak a Hugiák József vádlott terhére a Bp. 385. §. 1. a) és b) p. alapján az ítélet felmentő része és a téves minősítés miatt és súlyosbbitásért az özv. Ország Nagy Mihályné vádlott terhére pedig az elítélés végett bejelentett fellebbezése folytán az 1924. évi szeptember hó 10. napján tartott nyilvános fellebbezési főtárgyaláson, melyben dr. Kállay Miklós tanácselnök, Pogonyi Nándor és dr. Haros Andor ítélőbírák vettek részt, a vád képviselőjében dr. Jeney Aladár kir. ii. alelnök, a kir. főügyész helyettese járt el, viszont Hugiák József vádlottat dr. Felszeghy Ernő ügyvéd helyett dr. Damsa Valér ügyvéd különvédő, özv. Ország Nagy Mihályné vádlottat pedig dr. Buzás Ferenc ügyvéd közvédő képviselte, a jegyzőkönyvet pedig dr. Kürthy Emil tanácsjegyző vezette, a vád és védelem meghallgatása után vizsgálat alá vevén, a következőleg ítélte: A kir. Itélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének a Hugiák József vádlott főbüntetésének kiszabására vonatkozó fellebbezett részét megváltoztatja s e vádlott fegyházbüntetését 7 (hét) évi időtartamra felemeli; ugyancsak az ítéletnek a mellékbüntetés kiszabására vonatkozó és egyéb fellebbezett részét helybenhagyja, nem fellebbezett többi részét pedig nem érinti. Hugiák József vádlott által az 1923. évi október hó 20. napjától 1924. évi május hó 12. napjáig — az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetéséig — eltöltött előzetes letartóztatással, illetve vizsgálati fogsággal 6 (hat) hónapot kitöltöttnek veszi. Budapest, 1924. évi szeptember hó 10. napján. Dr. Kállay Miklós s. k., tanácselnök, dr. Pogonyi Nándor s. k., előadó.

A MI HŐSEINK

Vitéz Szabó György Géza g. tiszthelyettes.

Az újvidéki szárnynál teljesített szolgálatot. Már a háború első napjaiban táboricsendőr szolgálatra osztották be s így került a 63. gyaloghadosztály törzséhez, ahol a háború első hónapjait töltötte.

1915 szeptember havában a hadosztálynak alárendelt 210. számú dandárparancsnokság az előnyomulás tartamára kiváló, magyar táboricsendőröket kért, akiket önálló szolgálatokra is felhasználhat. Így került Szabó tiszthelyettes a dandár törzséhez. A dandárparancsnok Schiess tábornok volt.

Szabó tiszthelyettesnek nem sokáig kellett várnia, hogy bebizonyíthassa, hogy méltó volt az előlegezett bizalomra.

Ugyanis 1915. év november 9-én Ivanjica (Szerbia) várostól 7—8 kilométernyire fekvő Mehana-Okolista nevű magaslaton egy szerb zászlóalj annyira befészkelte magát, hogy a dandár további előnyomulása — dacára a két napig tartó állandó támadásnak — lehetetlen volt.

A dandár vezérkari tisztje, Seidner István vk. százados, az új támadás előkészítése végett a délutáni órákban a rajvonalba ment s Szabó tiszthelyettest is magával vitte.

A támadás, sajnos, most sem sikerült. A várszerűen megerősített hegytetőn a rohamtávolságra ért csapatainkat oly erős ágyú- és géppuskatűz fogadta, hogy a különben vitézül harcoló népfelkelők megtorpantak és visszafordultak. Az őket követni akaró szerbek megsemmisítése végett tüzerünk zárótűzet vont csapataink mögé. A távolság csekély volt s néhány gránát csapataink közelében robbant. Erre a rend végkép felbomlott s a népfel-

kelők a közeli erdőben kerestek menedéket. Seidner százados és Szabó tiszthelyettes fegyverrel kezükben tartóztatták fel a menekülőket s ellenséges ágyútűzben rendezve a kötelékeket, újra harcba vezettek kb. négyszáz embert, miáltal a már előnyomulóban lévő ellenséget sikerült visszazorítani.

A harc forgatagában Szabó tiszthelyettes elvesztette szeme elől vitéz századosát. Csak este felé — mikor a harc mindkét oldalon elesendesült — értesült egy népfelkelőtől, hogy a százados elesett s ott fekszik a két rajvonal között. A népfelkelő a helyet pontosan megjelölte.

Szabó tiszthelyettes a sötétség leple alatt a helyet megközelítette s a századosot az elesettek között sebesülten megtalálta. Közben a szerbek észrevették s erősen tüzeltek rá. Ennek dacára sikerült neki Seidner századosot megmentenie, aki aztán később súlyos sebeibe (két haslövés) belehalt.

Vitéz Szabó György Géza
g. tiszthelyettes.

Vitézi cselekedetéért az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Vitéz Deschán Benő ezredes azt írja róla: „Szabó György tiszthelyettes a hadosztálynál mint vitéz, elszánt csendőrtiszt volt ismeretes; a leírt példás és vitéz fegyvertényért a hadosztályparancsnok úr buzdító szavak kíséretében személyesen adta át neki az 1. osztályú ezüst vitézségi érmét.”

Itt megjegyezzük még, hogy a kitüntetési javaslat szerint Szabó tiszthelyettest a dandárparancsnok az arany vitézségi éremre adta be. Sorsich Béla altábornagy azonban a következőket írta a javaslatra: „Általában egyetértek, de mégis úgy gondolom, hogy e hősi tette az 1. osztályú ezüst vitézségi érem adományozásával eléggé meg lenne jutalmazva. 187. tábori posta. 1915. XI/13.”

Szabó tiszthelyettes 42 hónapot töltött a harcúterén. A fenti kitüntetésen kívül megszerezte még: a bronz vitézségi érmét kétszer, a porosz harcossági érmét, a koronás ezüst és vas érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján . . .

Nincs szüksége dicsérő szavakra. Tettei, kitüntetései beszélnek helyettünk.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A spanyol csendőrség.

Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados fordítása.

(5. közlemény.)

86. Ha a földbirtokos a kinevezésnek a polgármester által való megtagadását alaptalannak tartja, a tartomány kormányzójához fellebbezéssel élhet.

87. A kinevezett felesküdt mezőőrök ismertető jele egy bőrből készült vállsallang sárgarézlemezsel, melyen ezen felírás van: guardia jurade (felesküdt mezőőr), és a földtulajdonos neve. Úgy ezen ismertető jel, valamint fegyverzet és lőszer megegyezés szerint, maga az őr vagy a földtulajdonos által szereztetnek be. A felesküdt gyalogos mezőőr fegyverzete karabély szuronnal, a lovas mezőőrök ezenkívül még a hadseregével azonos kardot is viselnek.

88. A csendőrség a polgármester által kinevezett felesküdt mezőőrökről nyilvántartást köteles vezetni, továbbá az általuk esetleg elkövetett mulasztásokról és kihágásokról egy jegyzéket, melynek alapján az esetleg később szükséges véleményt meg lehessen adni.

89. Ha a felesküdt mezőőrök valami mulasztást vagy kihágást követnek el, a csendőrség kötelessége ezekről az illetékes hatóságnak vagy bíróságnak jelentést tenni.

90. A felesküdt mezőőrök egyszerű kihágásai a csendőrség által a polgármesternek jelentendők, aki azt kinevezte, tudomására hozandók azonkívül annak a földtulajdonosnak is, aki a kihágást elkövető mezei őrnök javaslatba hozta.

91. A felesküdt mezőőrök kötelesek ismertető jelvényeiket, fegyvereiket és kinevezési okmányukat állandóan magukkal hordani.

92. A felesküdt mezőőrök jelentéseiket a legközelebbi hatóságnak teszik meg, aszerint, hogy azok mely hatóság elé tartoznak. Kötelesek azonban egyidejűleg a csendőrség parancsnokának is jelentést tenni.

93. A polgármesterek a felesküdt mezőőrök és a csendőrség által tett összes feljelentésekről és mindkettő által bejelentett összes kihágásokról a tartomány kormányzójának részletes havi jelentést tenni kötelesek.

94. Ha csak lehetséges, a felesküdt mezőőrök jelentéseiket a 73. pontban körülírt módon teszik meg mindazon körülmények tekintetbevételével, melyek a 79. pontban fel vannak sorolva. Ezen jelentések a polgármesternek és a csendőrség parancsnokának, esetleg a legközelebbi csendőrségi teendőket meg, a 80. pontban körülírt körülmények figyelembevételével.

95. Elveszett vagy gazdátlan lovak, egyéb állatok vagy tárgyak átadandók a polgármesternek s ha tárgyakról van szó, elraktározandók a legközelebbi házban. A polgármester távollétében a felesküdt mezőőr a legközelebbi őrshöz vagy csendőrségi őrhöz fordul.

96. Ha a felesküdt mezőőrök büncselekménnyel gyanúsított egyént fognak el, kötelesek haladék nélkül azokat a legközelebbi csendőrségnek átadni.

97. Ha a felesküdt mezőőr elidegenített terményekre vagy más dolgokra akad, azokat vélt tulajdonosaik házába szállíthatja, ahol azok elraktározva maradnak mindaddig, míg a tulajdonos kétséget kizáró módon megállapítva ninesen. De mielőtt ezen tárgyakat a találati helyről elvinné, köteles a felesküdt mezőőr a legközelebbi csendőrségi teendőket meg, amely a tulajdonos kinyomozását a lehetőséghez képest meg-
ejti.

98. Ha a felesküdt mezőőrök olyan büncselekmény tettesét tartóztatják le, kinek a cselekménye nyilvánvalóan csekély azon hátrányhoz képest, melyet neki a letartóztatásban való megtartás okozna, akkor ez szabadonbocsátandó, de későbbi felelősségre vonhatása céljából a legközelebbi csendőrségi teendőinek igénybevétele mellett kereszt- és vezetékneve, illetősége, lakhelye, családi állapota és személyleírása,

valamint azon hely, ahová igyekeznek, pontosan megállapítandók.

99. Hasonló esetekben a csendőrség is hasonló módon járjon el.

100. Jelentéseiket a felesküdt mezőőrök pontosan a 78. pont határozmányai szerint állítsák össze.

101. A felesküdt mezőőrök jelentései eskü alatti vallomás értékével bírnak mindazon esetekben, mikor a büntetőtörvénykönyv szerint a büncselekmény minősítése a kihágásnál nem súlyosabb s ha a jelentéssel ellenkező bizonyíték nem forog fenn.

102. A felesküdt mezőőrnek, éppen úgy, mint a csendőrnök, kötelessége mindazokat védelmébe venni, kiket személyükben vagy tulajdonukban megtámadtak vagy akik ilyen támadásnak ki vannak téve. Ugyancsak kötelessége a felesküdt mezőőrnek a csendőrséget, ha ez az ő közreműködését kéri, szolgálata teljesítésében támogatni.

(Folytatjuk.)

KÖNYVISMERTETÉS

1. honvéd huszárezred története. 820 oldal, 676 kép, 68 vázlat. Ára: 64 pengő (4 havi részletre is). Stadium sajtóvállalat, Budapest.

Értékes munkával gazdagodott a magyar hadtörténetírás kincsháza. „A m. kir. budapesti 1. honvéd huszárezred és a m. kir. 1. népfelkelő huszárosztály története 1869—1918” a címe ennek a teljes, tökéletes és nagy szakismerettel megírt műnek.

Miként a címből is látható, huszárokról, vagyis magyar lovas vitézekről van szó, akik nemzetüknek az ezred félévszázados fennállása alatt, úgy békében, mint háborúban, mindig csak hírt és nevet szereztek. Emlékképet babér és borostyán övezi a magyar hadidiesőség Pantheonjában.

Vérrel, vassal örökítették meg nevüket a vörös ördögök! A komoly Clio feljegyzi minden hőstettüket, hogy majdan az unokák unokái is büszkén emleghessenek, mit műveltek a világháborúban a szürke esakós budapesti honvéd- és népfelkelő huszárok.

Kaleidoszkopszerűen vonul el szemünk előtt az 1. honvédhuszárok ténykedése: A mozgósítás, az elindulás, diadalmenet a pályaudvarra virággal díszített lovon, a bevaggonrozás.

Megérkezés a kietlen Galiciába, az első benyomások, megismerkedés az ellenséggel, . . . a hírhedt gorodoki halálrohám . . . Azóta kereszteltek el az oroszok őket „vörös ördögök”-nek.

A világháború négyévfél véres esztendejének minden eseménye felelevenedik lelki szemünk előtt. Napló-szerű ismertetések, feljegyzések, az ezred tisztjeinek visszaemlékezései, vázlatok, kimutatások és az egykorú fényképek óriási tömege minden harci élményt híven tükröz vissza. Nemesak, aki átélte ezeket az eseményeket, de még az is, aki talán háborút sem látott, teljes valójában, izgalmas és mégis kedves képekben sorakozó drámáját látja elvonulni az 1-es honvédhuszárok haditörténetének.

A népfelkelő huszárok a hadjárat elején miudjárt a déli hadszíntérre kerülnek, s ott is maradnak az összeomlásig. Bekalandozzák egész Horvátországot, Szerbiát, lekerülnek Mitrovica, Ipek, Sjenica, Djakováig.

A függöny legördül, az összeomlás bekövetkezett, a hős huszárok hazajönnek.

A vörös ördögök megmutatták, hogy kik voltak: nevüket megörökítették hazájuk-, de az oroszok történelmében is. A budapesti honvédhuszárok 30 tisztje és kb. 1000 ember nyugszik elkorhadtt fakesztek alatt távoli idegen földön, . . . halálukkal pecsételve meg hazaszeretettüket . . .

A huszárok lóról szállva 1000 m. magas hegyekben gyalog, karabéllyal kezükben harcoltak hazájukért, melynek határait megvédelmezték ugyan, de áruló sőpredék aknamunkája folytán a Kárpátok, melyekért annyi hű huszárszív szünt meg dobogni, idegen kézben van. Az öreg huszárok fiainak kötelessége ezeket ismét visszaszerezni! . . .

Időszakonként összeállított pontos táblázatok mutatják az ezred örökké hullámzó létszámát és tisztí beosztását.

A tengernyi értékes adat és harc-leírás mellett különösen élvezhetővé teszi a szép művet annak közvetlen, zamatos irálya.

A világháborút járt csapatoknak a könyvpiacra eddig megjelent történetei között az 1. honvédszázad albuma a legtekélyesebb. A nagy szakavatottságot igénylő munka érdemének oroszánrésze szaplonczai vitéz Szaplonczay László alezredest illeti, akinek vezetésével ez a nagy munka elkészült. Meg kell emlékezni a kitűnő művészről, Mannó Miltiades-ről is, ki gyönyörű rajzaival illusztrálta a századok szerepét és küzdelmeit az 1914—1918. években.

Suhay.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

A Tisztikaszinó a táncösszejöveteleket beszűntette. A bőjt-re való tekintettel, az Országos Tisztikaszinó f. évi március hó 8-án megtartott elnöki tanácsülésének határozata alapján a jelen idényben beszűntette a táncösszejöveteleket.

A Tisztikaszinó ismeretterjesztő előadásai. 1927 március 21-én Rónay Kázmér festőművész tartja előadását vetített képek kíséretében „Igazságok és hazugságok a modern festőművészetben” címmel. 1927 március 28-án, Vági István bányászati főiskolai nyilv. rendes tanár előadása. Tárnya: „Hogyan tette tönkre az agitáció a központi hatalmak ellenállóképességét úgy a hadseregben, mint a polgári lakosságnál”. 1927 április 7-én, Aggházy Kamil, a Hadtörténelmi múzeum h. igazgatója tart előadást vetített és mozgóképekkel „A hadtörténelmi múzeum ismertetése” címmel. 1927 április 11-én, dr. Bucsányi Gyula, egyet. orvos előadása. Az előadás este 7 óra 30 perckor kezdődik. Tárnya: „Az érlelmeszesedés természetes gyógyítása”. 1927 április 18-án, Fülöp Mihály, ny. ezredes tartja előadását „Magyarország és a nemzetiségek. A magyar nemzeti eszme” címmel. 1927 április 25-én, vitéz Náday István, vkszt. alezredes előadása. Tárnya: „Hadműveleti alapszémék a világháború előtt a német és francia katonai irodalomban”. Minden előadás előtt 5 órai kezdettel és az előadás után a m. kir. folyamórszég zenekara hangversenyez. Az 1927 április 11-én tartandó előadás kivételével minden előadás 5 óra 30 perckor kezdődik.

Az Országos Tisztikaszinó új falfestményei. Az Országos Tisztí Kaszinó, mely a magyar kultúra érdekeit mindig a legmesszebbmenő áldozatkésztséggel támogatja, két új falfestménnyel díszítette impozáns palotája előcsarnokát. A képek a „Béke” és a „Háború” eszméit allegorizálják. A „Béke” című képen, verőfényes hangulatú magyar táj keretében magyar földműves családot látunk; a szabadságot katoná övének viszontlátása megkapóan fejezi ki a családi boldogságot, az unokáját tanító ősz öreg a művelődést, a háttér alakjai a szorgalmas munkát szimbolizálják, a hangulat zavartalansága felett lábhoz tett fegyverére támaszkodva, örökdi az előtér jobb oldalán álló katoná. A „Háború” című képen a téma ábrázolásának — mely eddig legtöbbször a pusztítást, rombolást érzékeltette — nemesen felemelő felfogásával találkozunk. „Hungária” fenkolt alakja ellenállhatatlan lendülettel buzdítja rohamra harcósait, a pajzsának biztos oltalma alá vonuló, gyermekét dacos aggódással féltő magyar anyáért. A kép a rohamraindulás mozzanatával szerencsésen kerül el a pusztulás, rombolás tényét, a család védelme fogalmának központba állításával felemelően és találóan fejezi ki a háború elkerülhetetlenségét. A képeket Senyei József festette, kit eddig mint jónevű arcképfestőt ismertünk s akiről örömmel jegyezhetjük fel, hogy e két komoly alkotásával, — ha talán egyes részleteiben a nagy arányokhoz viszonyítva, túl aprólékos is, — erős kompozíciós tehetségéről és nagyobb feladatok sikeres megoldására való hivatottságról tett jelentős bizonyosságot. Nemes elgondolás, megkapó lélekábrázolás, alakjai mozdula-

tainak kifejezésteljsége és ereje, színharmónia és a vonalvezetés ritmikus összhangja adnak szuggesztív erőt képeinek és maradandó benyomást a szemlélőnek.

Tisztikaszinói tagok tájékoztatása. Helyes tájékozódhatás végett az Orsz. Tisztikaszinó vezetősége a következőket hozza tagjainak tudomására: A tisztikaszinói tisztí étkezde bérlőjével (Zelky Jenő) szemben az Orsz. Tisztikaszinó kényszerülve volt szerződés szerű felmondás jogával élni. A jogi térére terelt ügyvel kapcsolatban Zelky Jenő vendéglős anyagi helyzetének szanálása iránt terjesztett elő kérelmet, de ez alkalommal — dacára annak, hogy üzemvitele alatt és eddig házbért egyáltalában nem fizetett és a kaszinó részéről tetemes anyagi támogatásban részesült — adósságainak összegét oly nagy számban fejezte ki, hogy az Orsz. Tisztikaszinó elnöki tanácsa ennek rendezésére nem vállalkozhatott. (151 millió korona idegen hitelező és 115 millió korona tisztikaszinói tartozás, összesen tehát 266.000.000 koronában). Az ügy bírói érintésének tehát szabad folyást kellett engedni. Az Orsz. Tisztikaszinó vezetősége felhívja a kaszinó minden tagját arra, hogy aki közülök ez ügyben még részletebben óhajtana betekintést nyerni, ezen tájékozódását ne befolyásolt vagy tájékozatlan egyénektől, hanem az erre első sorban hivatott helyen, vagyis a Tisztikaszinó elnökségénél szerezze be, ahol — az erre vonatkozólag lefolytatott tanácskozások jegyzőkönyveinek alapján — a tényállásról mindenki tisztá képet nyerhet.

Tisztikaszinói matiné befeljezése. Az Orsz. Tisztí Tudományos és Kaszinó Egyesület nagy dísztermében vasárnap délelőttönként rendezett hangverseny-matiné közül, a f. évi április hó 3-ára hirdetett „Magyar-matiné” — közbejött akadályok miatt — elmarad. Több matiné tehát a jelen idényben már nem lesz.

CSENDŐR LEKSZIKON

41. Kérdés. *A tettes feltöri a templomban levő perselyt abból a célből, hogy a hívek adományaiból begyűlt pénzt ellopja. A perselyben azonban a tolvaj nem talált semmit, mert azt röviddel előbb kiürítették s erről ő nem tudott. Milyen büncselekményt követett el a tettes, tekintve azt, hogy a lopás eredményes véghezvitele eleve ki volt zárva?*

Válasz. Kétségtelenül oly lopásról van itt szó, melynek véghezvitelét a tettes megkezdte, de akaratán kívül levő amaz okból, hogy a lopás tárgya nem volt ott, ahol ő gondolta, be nem fejezhetette. A lényeg az, hogy a tulajdonos birtok- és tulajdonjogát veszélyeztette-e a tettes cselekménye? Erre igennel kell felelnünk, mert a lopás tárgya valóban megvolt, veszélyben is forgott, csak a véletlenem mult, hogy a lopás megkísérlésekor nem volt azon a helyen, amelyen egyébként lenni szokott a tettes észleletei szerint. Nem volt tehát a cselekmény eredményessége teljséggel (abszolúte) kizárt. Teljséggel kizártnak az eredményt akkor lehetne tekinteni, ha a persely szerkezete olyan lett volna, hogy abba pénzt beledobni egyáltalában nem lehetett, avagy olyan helyen volt, hogy abba pénzt nem is dobhattak. Ilyképpen a kérdésben leírt cselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a 336. §. 1. pontja szerint mimősülő lopás büntettének kísérlete a 65. §. szerint.

42. Kérdés. *Egy kir. herceg autóutat tesz. X. község határában a gép elromolván, rendbehozataláig az autó és utasa ott vesztegel. Az elindulás pillanatában egy ismeretlen egyén beugrik az autóba, kitessekelik, de az nem távozik, úgy hogy a kir. herceg mintegy 12 kilométernyi utat kénytelen a vakmerő toladó társaságban megtenni. Mi a büntetőjogi minősítése a toladó egyén eljárásának? Különbséget tesz-e az, hogy ezt igen magasrangú személlyel szemben követte el?*

Válasz. Az, hogy valaki egy elinduló idegen kocsiha beugrik, ott helyet foglal s felhívásra nem távozik: erőszak. Ez mindenesetre alkalmas arra, hogy a kocsi tulajdonosát kényszerhelyzetbe hozza, sőt mint ingyenutast megtűrve elfuvarozza. Vagy erőszakos támadással háríthatja el ugyanis az illető toladását vagy

kénytelen útját megszakítani. A tolatkozó cselekménye tehát a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás vétsége.

Ha megállapítható lenne az, hogy a tettesnek nem az volt a célja, hogy ingyen fuvarhoz jusson, hanem csak kellemetlenkedni akart, a cselekmény a Btk. 323. §-a alá vonható, mert kétségtelen, hogy az az egyén, aki valakinek a kocsijában jogtalanul helyet foglal, az akadályozza a kocsiban ülő tulajdonost nemcsak a kocsival való szabad rendelkezésében, hanem egyéni szabad mozgásában is, ez tehát a személyes szabadság megsértését jelenti.

Szóba jöhet itt a Kbtk. 127. §-ának alkalmazása is (idegen ingóság jogtalan használat). Ezt a §-t szerintünk azonban csak akkor lehet alkalmazni, ha a már tárgyalt két eshetőség fenn nem forog, vagyis nem szabad a cselekménynek személy ellen irányulónak és erőszakosnak lennie.

Az, hogy a sértett személy magas rangot visel, a cselekmény törvényes tényálladékában nem tesz különbséget.

43. Kérdés. Valaki feljelentést tesz az őrsön, hogy négy egyén őt leütéssel fenyegette és a közeli erdőben, amelyen keresztül hazafelé visz az útja, botokkal felfegyverkezve az ő megverése végett lesben áll. A kiküldött járőr a feljelentő kíséretében átmegy az erdőn, megtalálja a lesben álló négy egyént, ezek azonban a járőr mellett biztonságban levő feljelentőt bántani nem merik. Eljárás indítható-e a négy egyén ellen s milyen címen?

Válasz. Szó lehet arról, hogy a négy egyén felelőségre vonassék súlyos testi sértés büntetvények kísérlete miatt, mert cselekményük a sértett testi épségét már közvetlenül veszélyeztette s többnek látszik az előkészületnél. Az, hogy a sértett megérkezését felfegyverkezve olyan leshelyen várták, amely mellett a sértettnek el kellett haladnia, szigorú felfogás szerint a szándékolt büncselekmény megkezdését jelenti, amely közvetlenül a végbevétel előtt akaratumon kívül álló okból hiúsult meg. Enyhébb megítélés szerint, amelyet az eset más körülményei indokolhatnak, csak büntetés alá nem eső előkészületet lehet megállapítani.

A bírói gyakorlat a súlyos testi sértés kísérletének megállapításától általában idegenkedik, minthogy annak megállapítása, hogy valamely szándékolt bántalmazás okozott volna-e testi sérülést, s ha igen, nyolc napon alul vagy túl, avagy éppen húsz napon túl gyógyult volna-e meg, következtetés útján rendszerint nehéz. A fenforgó esetben, a támadók nagy száma, a bántalmazás eszközeinek minősége és az előzetes fenyegetés elegendő támasztékot nyújt a helyes következtetésre.

Mindenesetre vita tárgya sem lehet, hogy a négy egyén ellen a Kbtk. 41. §-ába ütköző kihágás közcsend ellen fennforog.

44. Kérdés. Becsületsértés vétsége miatt tett magánindítvány esetén köteles-e az őrs a nyomozást lefolytatni, a gyanúsítottakat és tanukat kikérdezve, jelentést szerkeszteni, avagy elegendő-e a magánindítvány egyszerű továbbítása az illetékes bírósághoz?

Válasz. A törvény (Bp.) kifejezetten csak a nem magánindítványra üldözendő büncselekmények esetén teszi kötelességévé a rendőri hatóságoknak és közegeknek (az utóbbiak közé tartoznak a csendőrség altisztjei és legénysége), hogy külön felhívás nélkül, hivatalból nyomozzanak és a tudomásukra jutott adatok megjelölésével, valamint a bizonyító tárgyak beszerzésével az illetékes kir. ügyészségnél feljelentést tegyenek (Bp. 94. §.). A magánindítványra üldözendő büncselekmények esetében az a kötelessége az említett hatóságoknak és közegeknek, hogy azt elfogadják, jegyzőkönyvbe vegyék és a magánindítvány elbírálásához szükséges adatok meglétére a magánindítvány szövegében figyelmet fordítsanak. Ha írásban érkezik hozzájuk magánindítvány, annak hiányosságát tehát pótolniok kell, esetleg a magánindítvány előterjesztőjét ki kell hallgatniok (Bp. 88. §.).

Az tehát nem kötelességük, hogy ily büncselekmények tárgyában alakoszerű, a tényállás minden részletére kiterjedő és bizonyítékok beszerzésére irányuló nyomozást lefolytassanak, annyival is inkább, mert főmagánvádra üldözendő büncselekmények esetén (Bp. 41. §.), tehát becsületsértés esetén is, a nyomozás elren-

delésére, az „illetékes rendőri hatóság főnöke” hivatott a Bp. 84. §-a szerint, már pedig a csendőrség ez alá az elnevezés alá a törvény értelmezése szerint nem vonható.

45. Kérdés. A tettes, kilesve azt az alkalmat, amikor a sértett nincs otthon, megjelenik lakásán s a sértett házvezetőnőjének előadja, hogy a sértett megbízásából magával akar vinni egy képet és egy pamlagra való himzett párnát. A házvezetőnő eleinte kételkedik a megbízás valóságában, minthogy azonban a tettestől tudta, hogy a sértett távoli rokona, neki a kért tárgyakat kiadta. Csak a sértett hazaérkezéssel derült ki a megbízás szinlelt volta. Mily büncselekmény ez?

Válasz. A tettes a megbízás szinlelésével fondorlatot valósított meg, amellyel megtévesztette a sértett házvezetőnőjét, azt ily módon a vagyoni értéket jelentő ingóságok kiadására bírta. Minthogy tehát jogtalan vagyoni haszon vezérelte a tettest s fondorlatos módon a sértettet megkárosította, cselekménye csalás.

46. Kérdés. A tettes a község belső területén egy kocsma előtt kocsijával megáll, leszállva a kocsiról, lovait letakarja s a kocsma felé indul. Már az ajtóhoz ér, midőn meglátja közeledni a csendőr-járőrt. Erre gyorsan kocsijához visszatér, a takarót gyorsan leveszi a lovokról s tovahajt. Elkövette-e a tettes a Kbtk. 120. §-ába ütköző kihágást?

Válasz. Tény az, hogy a kocsi gazdája, ha ez szándékában is volt, lovait nem hagyta felügyelet nélkül, mert mielőtt azokat elhagyta volna, meggondolta a dolgot s lovaihoz visszatért. Közömbös, hogy e meggondolást a járőr közeledése idézte elő. A kérdésben levő kihágást tehát terhére nem lehet megállapítani.

47. Kérdés. A tettes a sértettnek régi haragosa. Egy ízben arról beszélt a kocsmában részeg fővel, hogy a sértettet meg fogja ölni. Ezt követően tetten érik őt, amint az éjjeli órákban a sértett háza küszöbénél ólálkodott s megmotozásakor zsebében töltött ismétlő pisztolyt talál. Gyilkosság kísérlete miatt felelőségre vonható-e a tettes?

Válasz. Az ilyen esetek gyakorlati eldöntése rendszerint azon fordul meg, mily védekezést terjeszt elő a tettes? Elvileg azonban a kérdésben foglalt cselekmény, minthogy a büntett végrehajtása meg nem kezdett, meg nem kíséreltetett, csak az előkészület fogalmát meríti ki, ez pedig gyilkosság esetén akkor esik büntetés alá, ha gyilkosságra szövetség jött létre.

48. Kérdés. Külföldi állampolgárok, esetleg az országba belépő agitátorok tagjai lehetnek-e a magyar munkásszakegyesületeknek (szakszervezeteknek)?

Válasz. Ha valamely külföldi állampolgár, mint ipari munkával hivatásszerűen és valóban foglalkozó munkás jön be az országba, tagul felvehető az illető iparággal vagy valamely rokoniparral kapcsolatos gazdasági szakegyesületbe, feltéve, hogy abban az államban, amelybe való, a magyar munkásnak is ugyanilyen jogot megengednek. Ez a tagság azonban a külföldi munkást nem jogosítja másra, mint az egyesület jótékonsági intézményeinek (könyvtárának) használatára és segítségadás igénybe vételére, de az egyesületben tisztségeket nem tölthet be, sőt a gyűléseken felszólaló vagy szavazó joga sincsen.

A Magyarországra jött, külföldi zsoldon bujtogató, ú. n. munkások nem is igen választják a lappangásnak ezt a fedezékét, mert jól tudják, hogy ily módon könnyebben magukra vonhatják a hatóságok figyelmét, annyival is inkább, mert eszük ágában sincsen semmiféle munkával foglalkozni, jöllehet szüntelenül a „dolgozók” érdekeit hangoztatják, szenvedéseiket esetelik és a munkásosztály „felszabadításáért” mondanak nagyhangú szölamokat. Az ilyen agitátorok nem egy könnyen fedezhetők fel, mert álneveken magánlakásokba vonulnak, ott feltűnés nélkül, rokonszenvet keltően viselkednek, bujtogató munkájukat, a munkásság körében ismert, vagy többé-kevésbé népszerű, jól megfizetett bizalmasaik révén végzik, akikkel elhagyott utcákon vagy a város külső területén találkozva, adják ki utasításukat a bujtogató eredményeinek felhasználásával kapcsolatos tennivalókra.

Minden esendőrnök nagyon járatosnak kell lennie az ilyen egyének felismerésében, mert Csonka-Magyar-

ország területe a trianoni átok folytán megnyomított, sok szegény, elkeseredett emberrel a társadalmi ellentétek szítására ezek előtt az agitátorok előtt alkalmas talajul kínálkozik. Minthogy pedig Berlinben és Bécsben, de hazánk fővárosában is titkos agitátoriskolákat tartanak fenn az orosz szovjet zsoldján egyenesen abból a célból, hogy Magyarországra küldendő s itt működő bujtogatókat képezzenek ki, a könnyű, fárasztó munka nélkül való uraskodás vágya sok jellemtelen embert fog esábitani erre a foglalkozásra. Ezekre csak a gyors leleplezés veszélye jelent komoly kockázatot. Itt tehát a közbiztonságnak éber, szakavatott örei, különleges buzgalmukkal és hazafias lelkeségükkel nagy szolgálatot tehetnek a rendnek, az állam biztonságának s ekként a haza jövőjének.

SPORT

Mezei futóverseny Baján. Március 20-án 11 órai kezdettel, a bajai „Turul” sportegylet a Pandurszigeten 3.5 km. távon mezei futóversenyt rendezett. A versenyen a bajai „Turul”, BSE polgári sportegyletek, a helyben állomásozó 7/II. honvéd zlj. és a bajai esendőriskola 5-5-ös csapata vett részt. A verseny eredménye a következő: Csapatversenyben első a bajai iskola 20 ponttal. II. „Turul” 32 ponttal. Csapaton belül egyéni verseny is volt s így egyéni versenyben 20 induló közül első félmelltávolsággal a „Turul” egy futója, II. Járdánházi Gábor, III. Lassu András, IV. Csiba Ferenc próbaesendőr lett.

Sportünnepélyt rendez a zalaegerszegi esendőriskola. A zalaegerszegi esendőriskola április 10-én a legénységi sportalap javára sportünnepélyt rendez a zalaegerszegi Move. sportpályán. *Programm: I. rész. Bemutatók:* A esendőriskola egy szakaszának csuklógyakorlatai, zártrendű gyakorlatai. Csendőrségi kardvívás. Szabadgyakorlatok, buzogánygyakorlatok. *II. rész. Atlétikai verseny:* 100, 1500 m. síkfutás, magas- és távolugrás, diszkosz-, gerelyvetés, súlydobás és rúdugrás. 4×100 és 4×200 m. stafétafutás. *III. rész. Mulatságos füleslabdajáték.* Végül díjkiosztás. A sportünnepélyt megelőzőleg 12-13 óra között a Főtéren térzene. Az ünnepély 1/2 15 órakor veszi kezdetét. A pályán a nagykanizsai honvédszenekar is közreműködik. Belépődíjak: I. hely 2 P, II. hely 5 P, állóhely 48 f., diák- és gyermekjegy 20 f.

Tiszti vivó-, legénységi mezei futó- és birkozóverseny Csornán. A szombathelyi esendőr kerületi parancsnokság március hó 19-én nagy érdeklődés mellett tartotta meg az országos esendőrségi sportversenyt megelőző előmérkőzéseket Csornán. *Részletes eredmények: I. Tiszti kardvívó verseny:* 1. Zsengellér József főhadnagy, Szombathely; 2. Purth József főhadnagy, Sopron; 3. Possert Jakab százados, Csorna; 4. Berzeviczy László főhadnagy, Szombathely; 5. Arvay József főhadnagy, Csorna; 6. v. Eöry Miklós főhadnagy, Tapolca. *Tiszti tőrverseny:* 1. Possert Jakab százados, Csorna; 2. Zsengellér József főhadnagy, Szombathely; 3. Payer Andor fogorvos, Szombathely; 4. Purth József főhadnagy, Sopron; 5. Muhr Sándor, Csorna; 6. Berzeviczy László főhadnagy, Szombathely. *Csornai urak versenye:* 1. Havas főszolgabíró, Csorna; 2. Mittel igazgató, Csorna. *II. Legénységi mezei futóverseny:* Táv: 4290 méter. 1. Berke Károly esendőr, Szombathely; 2. Frányó József esendőr, Nagykanizsa; 3. Polcz József esendőr, Nagykanizsa; 4. Egyházi Jenő esendőr, Zalaegerszeg; 5. Gorza Márton esendőr, Sopron. *III. Legénységi birkozóverseny: Könnyűsúly győztese:* Szenderi János esendőr, Sopron. *Középsúly győztese:* László János esendőr, Nagykanizsa. *Nehézsúly győztese:* Rákos Károly esendőr, Nagykanizsa. A versenyen megjelentek Schill Ferenc ezredes esendőrkerületi parancsnok, Margitai József őrnagy, soproni esendőr osztályparancsnok, Csorna és vidéke előkelő közönsége. A juriként működött Lőrinczy Atilla honvédtörő, Bárdossy Aladár huszárszázados, Wrabecz István rendőrfelügyelő és Szilassy Sándor máv. ellenőr urak, teendőiket a legnagyobb készséggel, hozzáértéssel és szakértelemmel látták el.

HIREK

Kerekréti BABOCSAY KÁROLY ny. ezredes.

A esendőrség úttörőinek sorából dőlt ki *Kerekréti Babocsay Károly* ny. ezredes, aki március 25-én Budapesten elköltözött az élők sorából.

1850 szeptember 26-án született Budapesten. A kereskedelmi iskola elvégzése után 1866 október 6-án önként jelentkezés folytán a cs. kir. szekeresz-esapathoz avatták fel. A budapesti cs. kir. hadosztályiskola elvégzése után 1869 november 1-én hadapróddá nevezték ki. Hadnaggyá 1870 november 1-én, főhadnaggyá 1875 november 1-én lépett elő. 1877-ben résztvett a boszniai megszállásban, amikor a VI. gyaloghadosztályparancsnokságnál a tábori esendőrség parancsnoka volt. Időközben elvégezte a cs. kir. lovagló tanári intézet első évfolyamát. II. osztályú századossá 1883 május 1-én nevezték ki. Ez év július 1-ével a m. kir. 2. sz. esendőrpáncsnoksághoz Szegedre osztották be szolgálat-tételre. Próbaszolgálatát ugyanekkor meg is kezdte. A esendőrtiszti szakvizsgát 1884-ben tette le s 1884 január 1-én véglegesítették. I. osztályú századossá 1884 május 1-én lépett elő. Balassagyarmaton, majd Aradon szárnyparancsnok. 1891 augusztus 1-én a pozsonyi kerület parancsnokhelyettesévé nevezték ki. Itt lépett elő őrnaggyá 1892 május 1-én. 1896 május 23-án a pozsonyi kerület parancsnoka lett. 1897 május 1-ével alezredes lett, ezredessé pedig 1900 május 1-én nevezték ki. Utoljára a szegedi kerületet vezette. 1906 november 1-ével került nyugállományba. Előbb Rákosszentmihályon, majd Budapesten telepedett meg és itt is élt haláláig. Kitüntetései: Ferenc József-rend lovagkeresztje, 1879. évtől a hadiérem, a 3. osztályú tiszti katonai szolgálati jel, a jubileumi emlékérem, a katonai jubileumi kereszt, a porosz királyi II. osztályú koronarend.

A esendőrségi szolgálat irányításában jól megállotta a helyét. Önmagával és alárendeltjeivel szemben hajthatatlanul következetes volt, nem volt a megalkuvások embere. Minden törekvése arra irányult, hogy testületének hasznos szolgálatokat tegyen. Március 27-én temették el Budapesten a budapesti esendőr tisztikar részvéte mellett.

A pilisecsabai őrs legénységének megdicséérése. A pilisecsabai őrs közigazdálkodása és legénysége egy, a haretéren szerzett betegségben elhunyt bajtársuk nehéz viszonyok között élő négy gyermeke és özvegyét hosszabb időn keresztül különböző módon nagyobb anyagi támogatásban részesítette. érvényt szerezve ezzel a Szolgálati Szabályzat I. Rész 25. pontja szellemének is, mely szerint „a bajtársak kölesönös támogatását az élet minden helyzetében a közszellem és egyetértés parancsolja.” A budapesti esendőr kerület parancsnoka az őrsparancsnoknak, az őrs közigazdálkodásának és általában az őrs legénységének bajtársi érzülettel áthatott, nemes, emberbaráti cselekedetért teljes elismerését fejezte ki.

Dicséreték. *A m. kir. budapesti I. sz. esendőr kerület parancsnoka Makó Ferenc* gyalog tiszthelyettes, pilisecsabai őrsparancsnokot, mert Seidler József budapesti lakos sérelmére 1923. évben elkövetett halált okozó súlyos testi sértéssel párosult rablást kiderítette és a szökésben levő tettest nagy szaktudással és leleményességgel lefolytatott 8 hónapi szivós nyomozással elfogta; *Erdei László II.* lovas tiszthelyettes, abonyi őrsparancsnokot, mert 18 évet meghaladó szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított, mint őrsparancsnok alárendeltjeinek fegyvelmezése, oktatása, szakszerű kiképzése, valamint a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó, odaadó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Kádár András* gyalog esendőrt és *Pálinskás János* gyalog esendőrt az 1926. évben Ujszentlászlón keletkezett árvízveszedelem alkalmával a köz- és magánvagyon megmentése körül teljesített önfeláldozó és fáradhatatlan szolgálataiért; *Hochmayer János* lovas tiszthelyettes 18 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított példás magatartása, előjárónak hathatós támogatása, alárendeltjeinek helyes nevelése, oktatása és igen jó befolyásolása, valamint a közbiztonsági

szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységéért; *Csató Lázár* gyalog tiszthelyettes 16 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt tanúsított kiváló magaviselete, előjárójának hathatós támogatása, alárendeltjeinek helyes irányítása és befolyásolása, köteleinek pontos és lelkiismeretes fogantatása, valamint a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó tevékenységéért; *Vajda János* lovas törzsőrmestert, mert 18 évi esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki és kifogástalan magaviseletével alárendeltjeinek jó példát mutatott; *Fress Mihály* lovas törzsőrmestert, mert 15 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Balog András* lovas törzsőrmestert, mert hosszas esendőrségi szolgálati ideje alatt igen jó magaviselet mellett a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Kálmán József* gyalog esendőrt, mert Prognér Pál Rímóc községi lakos sérelmére elkövetett gyilkosság tettesét a gyanúkok leleményes mérlegelésén alapuló gyors cselekvéssel kézrekerítette s a büncselekmény körülményeit körültekintő nyomozással kiderítette; *Németh János* gyalog törzsőrmestert, mert Vass János osztópusztai lakos kárára 3.800.000 korona értékben elkövetett kétrendbeli lopás büntettének és kétrendbeli orgazdaság véttségének, továbbá a Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. és munkásai kárára 12.573.000 korona értékben elkövetett hatrendbeli lopás büntettének tetteseit fáradhatatlan és leleményes nyomozással kiderítette és a bűnjelek, valamint a bizonyítékok beszerzésével lehetővé tette, hogy a tettesek a megérdemelt büntetésben részesülhettek, *dicséret okirattal látta el*, míg *Dávid Elek* gyalog esendőrt, mert Seidler József budapesti lakos sérelmére 1923. évben elkövetett halált okozó súlyos testisértéssel párosult rablás tettesének kiderítésében és szívós nyomozást igénylő elfogásában járőrvezetőjét odaadó buzgalommal sikeresen támogatta; *Gazsi István* gyalog esendőrt, mert a vácszentlászlói árvízveszedelem alkalmával a köz- és magánvagyon megmentésében fáradhatatlan odaadással közreműködött; *Szilágyi Imre*

gyalog törzsőrmestert, 14 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt teljesített kifogástalan magaviselete, előjárójának mindenkor hathatós támogatása, önképzésben való szorgalma, valamint a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységéért; *Kelemen László, Nánási Károly* lovas őrmestereket, 8 évet meghaladó esendőrségi szolgálati idejük alatt tanúsított kifogástalan magaviseletük, szorgalmuk, előjárójának mindenkor buzgó támogatása, köteleiknek lelkiismeretes teljesítése és a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységükért; *Gróman István* gyalog esendőrt, mert Prognér Pál Rímóc községi lakos sérelmére elkövetett gyilkosság tettesének kézrekerítésében járőrvezetőjét odaadó buzgalommal támogatta; *Gróman István, Márton Orbán, Maszlauer József* gyalog esendőroket, mert Vass János osztópusztai lakos kárára 3.800.000 korona értékben elkövetett kétrendbeli lopás büntettének és kétrendbeli orgazdaság véttségének kiderítésében járőrvezetőjüket fáradhatatlan és odaadó buzgalommal támogatták és *Nagy Lajos* gyalog esendőrt, mert a Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. kárára 12.573.000 korona értékben elkövetett hatrendbeli lopás büntettének kiderítésében járőrvezetőjét odaadó buzgalommal támogatta, *nyilvánosan megdicsérte*.

Elöléptek. Törzsőrmesterré: az V. számú esendőr kerületben: *Lakat László* őrmester. **Őrmesterré:** az I. számú esendőr kerületben: *Hatos Dénes, Leitner Károly, Sallos Ferenc, Pázkán János, Hornyik Lajos, Szabó András III., Kerekes János I., Sz. Nagy Pál;* a II. számú esendőr kerületben: *Kacsó Albert, Németh György, Pihócker István, Szórád János, Gergely István, Hörömpöli Lajos, Bokor László, Pogrányi József;* a III. számú esendőr kerületben: *Nagy Lajos II., Eredics József, Rédecsi Sándor, Szabó Sándor I. és Vida Márton* esendőrök.

Házasságot kötöttek: a II. számú esendőr kerületben. *Nagy Miklós* tiszthelyettes özv. *Tóth Jánosné, szül. Köger Karolinnal* Balatombalmádon; *Zsók János* törzsőrmester *Elhárt Margittal* Nádasladányban; *Gelencsér István* törzsőrmester

Magyar királyi Osztálysorsjáték

80.000 sorsjegy.

40.000 nyeremény.

Minden második sorsjegy nyer!

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

500.000 PENGŐ egy fél millió pengő**Jutalom és nyeremények:**

1 jutalom	300.000 pengő	1 nyeremény	100.000 pengő
1 nyeremény	200.000 pengő	1 nyeremény	50.000 pengő
	1 nyeremény	40.000 pengő	

stb. stb. pengő. — Összesen több mint

hat millió pengő készpénz**Az I. osztály huzása április 9-én kezdődik.**

A sorsjegyek hivatalos árai:

Egész sorsj. 20 P. Fél sorsj. 10 P. Negyed sorsj. 5 P. Nyolcad sorsj. 2-50 P.

Csendőrségi szállító!

Társasági sapka káki szintartó kammgarn

bőrernyő, bőrizzasztó, bőrrohamszijaival — 6.—

Társasági sapka káki a legfinomabb

kammgarn bőrernyő, bőrrohamszijaival, selyembéléssel luxus kivitel — 7-04

Bocskay sapka bőrizzasztóval és teljes felszereléssel

— 3-52

Ezüst sapkarózsa email nemzeti betéttel I. rendű

— 36

Ezüst kalapzsinór I. rendű

— 1-60

Tollforgólok

— 45

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321-78.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

SIMON GYULA

bőrönd és díszmű készítő, a közg. tisztviselők szerződéses szállítója

Budapest, VIII., Baross-utca 1. szám.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Órák

Gábor Lajos

Budapest, V., Lipót-körút 30.

Ékszerék

Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3-5 havi részletre vásárolhat.

Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Kamondi Julia-nával Győrszentmártonban; a III. számú esendőr kerületben: Tóth József II. őrmester Tuboly Lujzával Klsunyomban, Horváth Lajos IV. őrmester Lázár Erzsébettel Kísszentgróton, Major Lajos őrmester Bóka Máriaival Rábaszovátton; az V. számú esendőr kerületben: Török János tiszthelyettes Cseke Máriaival Gyulán, Hoggák József őrmester Murvai Erzsébettel Gyulán; a VII. számú esendőr kerületben: Erdődi Gyula József őrmester Molnár Emíliaival Vitkán.

Halálozás. Tóth Béla tiszthelyettes, alpári őrsparancsnok, március hó 18-án 10 napi súlyos szenvedés után a szegedi honvéd- és közrendészeti kórházban meghalt. A laktanya udvarán levő pincéjébe egy 112 literes borral telt hordót egyedül akart leengedni. A pince lépcsőzetén, látva, hogy a hordót egyedül leengedni nem bírja, azt végére akarta állítani, miközben a hordó megbillent s őt is magával rántotta a pince fenekére. Az esés következtében agyrázkódást és belső vérzést szenvedett. Autón azonnal a szegedi kórházba szállították, de megmenteni már nem lehetett. Temetése folyó hó 20-án ment végbe Szegeden, bajtársai és nagyszámú polgári közönség jelenlétében. A megejtett tiszti kivizsgálás szerint, Tóth th. az eset alkalmával teljesen józan volt, mulasztás vagy hanyagság senkit nem terhel, csupán egy véletlen szerencsétlenségnek lett áldozata. Tóth tiszthelyettes 21 évet szolgált a esendőrségnél s a esendőraltiszti igazi mintaképe volt, testületünk igen értékes tagját veszítette el benne. Özvegye s 3 kiskorú árvája gyászolja.

Kérelmek. Balogh Gyula törzsőrmester tartózkodási helyét keresi a salgótarjáni szárnyparancsnokság. Nevezett jelentse hollétét az említett parancsnokságnak.

Kölesönös áthelyezését óhajtják. Kutlán Gyula mérki őrsbeli (mátészalkai osztály) őrmester a sátoraljaujhelyi osztály területére; Nagy Nándor, tolnai őrsbeli (szekszárdi osztály) esendőr, a pécsi osztály területére; Péter Balázs, mátészalkai őrsbeli (mátészalkai osztály) esendőr, a budapesti vagy miskolci osztály területére; Szücs János, decsi őrsbeli (szekszárdi osztály) esendőr, a budapesti I. vagy II. osztály, vagy a szolnoki osztály területére. Kérik kölesönös áthelyezését óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a esendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Nyiregyháza. 1., 2., 3. Az, akinek nyugdíjra igénye van, végkielégítést nem kaphat, hanem esetleg egy összegben megválthatja a nyugdíját. Erre vonatkozólag részletes felvilágosításokat talál az 1925. évi esendőrségi zsebkönyv 316. oldalán. A kérvényt szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) kell felterjeszteni. Nem mulaszthatjuk azonban el, hogy óvatosságra intsük! A megváltott nyugdíj összege nem ad olyan tőkét, amivel manapság, még a nagytőkéknek is nehéz gazdasági viszonyok között, valamit kezdeni lehetne. A pénz szétforgácsolódik, elmegy ruhára és más életszükséletekre s egyideig tartó könnyebb élet után ott állhat kenyér nélkül; ezzel szemben a minden hónapban érkező nyugdíj, ha nem is nagy összeg, a mindennapi kenyeret mégis csak biztosítja.

Tihany. A lapot visszamenőleg is megkapják.

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

„TURUL” kézi sokszorosító!

Egy eredeti kézi vagy gépirásos oldalról minden szakértelem nélkül, 20—25 példány játszi könnyűséggel, **tisztán** és eredetivel összetéveszthetően, **percek alatt** lehúzóható. 2 évi garancia. Egy teljes felszerelt készülék ára kétszeri fizetésre 30 pengő. **Parancsnokságoknak nélkülözhetetlen! Nagy időmegtakarítás!** Ajánlattal és mintával szolgál a készülék egyedárúsítója:

Németh László Írógépbemutatói és Kereskedelmi Vállalata
Budapest, V., Alkotmány-utca 12. szám.

Egyben közlöm az írógépet venni szándékozó urakkal, hogy március hó 31-től írógépaírom a következők:

Underwood, amerikai, gyárilag újjáalakítva, 5 évi gar. 345 P.
Royal 10, „ „ „ 5 „ „ 340 P.
Remington 10, gyárilag újjáalakítva, 3—5 évi gar. 270-től 320 P-ig.

Egyéb használt, kijavított írógép 27—30 pengős részletekben, ajánlat szerint. Az árak 12 havi részletre értendők.

Modern BUTORSZALON ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Siessen személyesen megvásárolni a legjobb, extra erős kivitelű

DÜRKOPP

*
lámpával és teljes felszereléssel

DIANA

220 pengőért!

KERÉKPÁRT

*
11 havi részletfizetésre.

Ez a esendőrnek a legmegfelelőbb kerékpár.

Kapható: **KOVÁCS FERENCNÉL**
Szombathely, Király-utca 1. sz.

Szolgálati ügy } alkalmával sok időt és fáradságot takarít
Magánügy } meg, ha megbízható kerékpáron jár.

Kizárólag a m. kir. esendőrség
véglegesített egyéni részére:

12 havi részletre Automata } 260 pengő Victoria } 240 pengő
Victoria Luxosa } Praeciosa }

Még ma küldje el megrendelését vagy kérjen részletes ismertetést levelezőlapon.

KOVÁCS JÓZSEF

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. sz.
Nyugati pályaudvar mellett. Telefon: L. 985—27.

Kerékpár, motorkerékpár, varrógép, sportcikk, gummiárak. Csoportos alkatrész- és felszerelésrendeléseknél részletfizetés.

Óbecse. 1. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jelígre küldött üzenetünket. 2. A testülettől történt önkéntes kilépése után kedvezményes vasúti utazásra jogosító arcképes igazolványra nincs igényjogosultsága. Ilyen esetben mindennemű kapcsolata megszűnik a csendőrséggel. 3. Elvileg nem akadály, de a dolog elbírálása annyira a részletkérdésektől függ, hogy véleményt mondani nem lehet.

Gyimes. Hivatalos és nem hivatalos eljegyzés között csak annyi a különbség, hogy az előbbit nyilvánosságra hozzák, az utóbbiról pedig csak a családbeliek, esetleg csak maguk a jegyesek tudnak. Ehhez semmiféle okmány, bejelentés vagy engedély nem kell. Mindenkinél a legteljesebb magánügye, hogy kinek tesz házassági ígéretet, mert hiszen az eljegyzés nem egyéb, mint ilyen kölcsönös ígéret. Ön is eljegyezheti magát anélkül, hogy erre engedélyt kérne. Mi csak annyit mondunk, hogy ezt nagyon is meggondolni, mert hiszen Ön még fiatal csendőr s azt nagyon jól tudja, hogy 28 éves kora előtt és 6 évnél kevesebb szolgálati idővel nősülési kérvényt nem adhat be. Ilyen hosszú idő alatt pedig bizonyosan áthelyezik, más környezetbe kerül s a mostani nagy szerelemnek esetleg kiábrándulás, a leány részéről pedig csalódás lehet a vége. Ha pedig a jelleme kényszeríti arra, hogy az ígéretét betartsa, abból csak szerenésen házasság lehet. Komoly és tisztességes ember egyébként nem tesz házassági ígéretet addig, amíg nem bizonyos benne, hogy azt be is tudja váltani.

76. Visszahonosítása iránti kérvényét közvetlenül nem terjesztheti fel a belügyminiszter úrhoz. Forduljon a községi előljáróságához, ahol részletes felvilágosítást kap, mit kell tennie.

V. M. törzsrőmester. Kérje őrskihallgatáson, hogy ügye szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) felterjesztessék. A kérvényben részletesen ismertesse az ügyet.

Tavasz B. Albert halála után 1440-ben nagy viszálykodások között a lengyel Jagelló-házból származó Ulászlót választotta meg királynak az ország. Albert felesége, Erzsébet flát, Lászlót Bécsbe vitte nagybátyjához, III. Frigyes német császárhoz, akinek a szent koronát állítólag zálogba adta. A

koronát Kottaner Ilona nevű udvarhölgye lopta el a királyi várpalotából és a történelmi hagyomány szerint menekülés közben sérült meg a korona úgy, hogy keresztje elferdült. Van egy másik történelmi hagyomány is, amely szerint a korona az Árpád-ház kihalása után Apor vajdához került, aki Erdélybe vitte magával s az ő kezén görbült el a korona keresztje. A valószínűség azonban az, hogy a kereszt elferdülésének egyszerű meglazulás az ok.

Gergely törzsrőmester, Nagykovács. Az illető Kővágószőlősen őrsparancsnok.

1884. A leveleket válaszlás után megsemmisítjük. Különbösem közöljük a beküldők nevét.

Remény. Bennünk is él a remény, hogy mind a 72 versét — amit kilátásba helyezett — nem küldi be. Még a hivatottabb költők verseiből is nagy feladat volna egyszerre ilyen tömeget elolvasni. Beküldött verse nem közölhető. Ez azonban ne szegje kedvét, hogy érzéseiben továbbra is az maradjon, amit verséből kiolvastunk. De abba bele kell nyugodnia, hogy nem született költőnek és sokkal okosabban teszi, ha a fűzfapoéták sorából kiválva, hetvenkettő vers megírása helyett hivatásának szenteli idejét és figyelmét. A testületnek nem rossz költőkre, hanem jó csendőrökre van szüksége. Egyébként belátjuk, hogy tavasz van s ez mindenre lényeges enyhítő körülmény.

Gátra magyarok. 1. Katonai és csendőrségi szolgálata között közel 6 év van s így katonai szolgálati idejének a nyugdíjidejébe való beszámításáról szó sem lehet. Katonai szolgálati ideje kötelezőjébe beszámít, kötelezője tehát 1929 szeptember 30-án jár le. Természetesen csak akkor, ha katonai szolgálatát igazolni tudja. 2. Az özvegy, akinek a férje rokkantsági díjat kapott, erre igényt nem tarthat. Csak az özvegy nyugdíjat kapja. 3. Sárga lábbelit legénységi állományúak nem viselhetnek.

Ibolya. 1. Budapest, VIII., Röck Szilárd-utca 32. 2. Csatlolnia kell.

F. Gy. Válasz „R. J.” törzsrőmester, Tiszaszőlős jelige alatt.

Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R. - T.

Igazgatóság: Budapest, V., Mária Valéria-utca 11.

I. Személyforgalom.

- A Dunán:** 1. Budapest-Pozsony-Wien között.
2. Budapest-Mohács között, fényesen berendezett természetösökkel, hajófülkék, hálóhelyek, elsőrendű étterem a Nemzetközi Hálókocsi társaság kezelésében.
3. Budapest-Visegrád-Dömös-Esztergom között.
4. Budapesti helyi- és átkelési járatok.
5. Vidin-Rustsuk között (bolgár belforgalom).
- A Tiszán:** Szolnok-Csongrád, Csongrád-Szeged között.

II. Teheráruforgalom

az egész Dunán és annak hajózható mellékfolyóin.

TURUL, RÁDAY-UTCA 6. (Calvin-tér sarok)
Legelső rangú **kerékpár, varrógép**
legelősbőben **kedvező részletre.**
Alkatrészek. **Javítások.**
HUBERT, THÖKÖLY-ÚT 17. (Keleti p. u. mellett.)

A Szent Rókus lábsósfürdő

A Szt. Rókus lábsóból egy csekély mennyiséget meleg lábvizben feloldunk. Nyertünk ezáltal oxigénnel telített vizet, mely csodálatosan jótékony hatást gyakorol a fájós lábra, megszünteti a kínzásokat, melyeket a cipő szorítása okoz. Elmulasztja a legmakacsabb fagydagánatokat, a tűrhetetlen fagyási viszketéseket. Hosszabb áztatás megpuhítja a tyúkszemeket és bőrkeményedéseket elannyira, hogy azok kés, beretva nélkül eltávolíthatók. Egészen biztos, hogy a Szt. Rókus lábsó a legelhanyagoltabb lábat is újjá alakítja annyira, hogy a szűk, sőt új cipő olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Járkálhat, amennyit akar, állhat egy helyben órákig a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül. — Egy nagy csomag Szt. Rókus lábsó ára 1 pengő 28 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Ha nem kapná, forduljon a budapesti

Szent Rókus gyógytárhoz,
VII., Rákóczi-út 70.

Eredeti csakis zöld csomagolásban.

Somló. 1. Igényjogosultsági igazolvány elnyerése iránti kérelmét adja elő őrskihallgatáson, Őrsparancsnoka tudni fogja a további teendőket. 2. Azt csak az a hatóság mondhatja meg, amelyik a tanfolyamot rendező s a pályázatot kiadja. 3. A csendőrségi szolgálat is állami szolgálat. Kötelezőjének lejártá előtt más állami vagy törvényhatósági szolgálatba nem léphet át, illetőleg egyáltalában nem léphet ki a testületből.

M. esendőr, Rácalmás. 1. A csendőrséghez 19—40. éves korhatár között lehet felvételre jelentkezni. 2. Ha a csendőr járőr oly községbe érkezik, ahol a járás főszolgabírója hivatalosan van jelen, nála az új utasítás értelmében jelentkezni tartozik. Ez természetesen nem vonatkozik a főszolgabíró állandó székhelyén megjelenő járőrökre, ha egyébként a főszolgabírónál nincsen dolguk.

Káromkodás. 1. Az emberek részint romlottságból, részint hetvenkedésből, részint pedig rossz szokásból káromkodnak. Sokan meg ezzel akarják pótolni azt, ami szellemekben és egyéb emberi értékekben hiányzik belőlük. A káromkodók utóbbi fajtáin még lehet jó szóval és jó példával segíteni, de azokon, akik erkölcsi romlottságból káromkodnak, javítani alig lehet. Ezek előbb-utóbb ugyanis megérdemelt sorsukra jutnak, mert az erkölcsi romlottság a káromkodáson kívül egyéb olyan hibákban is nyilvánul, amelyek az illetőnek romlását okozzák. A káromkodók egyébként minden jobb érzésű emberben visszataszítást és ellenszenvet keltenek és minden jó társaság kinezi őket. 2., 3. A kenyert nem a karéjból kell harapni, hanem törni kell kisebb darabokat s azokat a szájba vinni. Levest különben sokan esznek kenyérrel, ámbár ez általában nem szokásos és előkelőbb helyeken nem fordul elő. 4. Természetes, hogy az általános étkezési szokásokat a csendőrnek ismernie kell, mert hiszen elsősorban önmaga hasznára van, ha ilyen fogyatkozásai miatt nem nevetik ki. 5. Az étkezésnek esendően kell történnie. Az evőeszközökkel, tányérokkal zörögni nem szabad, a csámcsogás nagyfokú illetlenség. Jól nevelt ember különben mindenütt kerüli a lármát.

Érdekelt. 1. Ha az, aki a kapát igénybe vette, gondatlan volt akkor, amikor kölesönkérte azt s nem nézte meg, hogy a kapa nyele alkalmas-e munkára, vagy pedig önhibája miatt, gondatlanságból törött el a kapa nyele, akkor bizony az illetőnek kell azt megfizetnie. Igaz, hogy a közgazdálkodás közös érdekéből használta a szerszámot, de ha gondatlan volt, ezen a címen nem lehet a kárt a közösségre áthárítani. A közgazdálkodás minden egyes tagjának kötelessége a közös anyagi érdekeket védeni s ha ezt elmulasztja, gondatlansága árát fizesse is meg. Természetes, hogy ha erről nincs szó, akkor indokolatlan és bajtársiatlan dolog a közösség kárát egy tagra hárítani. 2. A járőrvezető nem köteles járőrtársának az őrjáratú lapot megmutatni. Ő felelős az előírt útvonal betartásáért s általában a szolgálat egész tartalmáért, a másodesendőrre ez nem tartozik. A másodesendőrnek ilyen ambíciói ne is legyenek, hanem vegye tudomásul, hogy járőrvezetőjének a parancsait köteles teljesíteni anélkül, hogy az őrjáratú lap tartalmára kíváncsi volna. Mert ez nem más, mint kíváncsiság és pongyola fegyelemérzék. A járőr tagjai nem barátságos együttest, hanem egy szolgálati egységet alkotnak, ahol csak parancsadásnak és engedelmeskedésnek van helye. Ettől függetlenül, természetesen a járőr tagjai a legjobb bajtársias viszonyban lehetnek és kell is, hogy legyenek egymással. A másodesendőrnek ne fájjon ez az állapot, mert hiszen ő is lesz még eleget járőrvezető. A járőr feladatáról azonban a járőrvezető a járőrtársát tájékoztatni köteles. Ezt különben a járőr eligazítása alkalmával az őrsparancsnoknak is meg kell tennie.

Cs. L., Jászág. A Csendőr Lekszikon rovatban bizonyosan megtalálta már a választ.

Molnár. Legénységi állományúak sárga lábbelit nem hordhatnak, még kihordás címen sem.

R. J. törzsőrmester, Tiszaszöllős. Olvassa el legutóbbi számunkban „M. S. őrmester, Kiskunhalas“ jelígre küldött üzenetünk 1. pontját.

Ruha teszi az embert.

Ez a közmondás másképp azt jelenti, hogy az emberek a külsőre igen sokat adnak. Áll ez különösen az írásbeli dolgoknál, amikor csak egy levél vagy akta van az illető kezében. Ilyenkor minden vélemény az után igazodik, hogy milyen az illető írása. T. Címnek nincs módjában, hogy hosszú időket egy iskolában töltsön el azzal, hogy az írása megszépüljön, de erre semmi szükség sincs, mert a technika mai állása mellett az **AEG MIGNON** segítségével bárki azonnal tud egyenletesen, szépen írni, olyan szépen, hogy a világ legszebb írója sem versenyezhet az ezen gépen írt levelek szépségével.

A csendőrségnél közel 1000 db, a lakosság többi rétegeinél, 3000 db van a legnagyobb megalégedésre használatban.

Ára . . . . . 176 P + 2% forgalmi adó,
mely összeg csekély havi részletben törleszthető. Rendelje meg még ma 30 napi próbára teljesen díjmentesen, minden kötelezettség nélkül.

Aeg Unio Magyar Villamossági Rt.

ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

V. P. I. őrmester, Kiskundorozsma. A háborús évek (ha azokban az illető évenként legalább 3 hónapi tényleges katonai szolgálatot teljesített) a nyugdíjba kétszeresen számítanak, rendfokozatra való tekintet nélkül.

Átkozott Trianon. Öt évi szolgálatteljesítés után a legutoljára élvezett s nyugdíjba számítható havi javadalmaszáz tizenkétszeresére tarthat igényt végkielégítés címén. Öt évnél több, de tíz évnél kevesebb számítható szolgálati idő esetében a végkielégítés összege a fent mondott javadalmaszáz huszonnégyeszerese.

Az én hazám, 100. 1. Teljesen jogosan vonták felelőségre. 2. Hogy a polgári iskola egyes osztályaiból milyen időközökben vizsgálhatik, azt érdeklődjék meg annál az intézetnél, ahol tanulmányait folytatja. Mindenesetre sok függ a szorgalmától. Engedélyre nincs szükség.

Fertőmenti őrs. „Cs. L., Jászság” jelige alatti válaszuk Önnek is szól.

Kismajtény. Forduljon a községi elöljárósághoz, ott pontos útbaigazítást kap, hogy a visszahonosítását milyen okmányok csatolásával kell kérnie.

Vizvári tanya. 1. Az „alázatos tiszteletem vagy tisztelettel” üdvözlési mód a tisztikar körében szokásos a magasabb rendfokozatuakkal szemben. Mi nem vagyunk ennek barátai, mert nem katonás, de viszont belátjuk, hogy egyes esetekben (főleg távbeszélőn való érintkezésnél) szinte lehetetlen mással, tehát csupán a katonai tisztelteadással ezt helyettesíteni, azért azt is mondhatjuk, hogy ez a háborúban felkapott üdvözlési mód olyasvalami, amit szükséges rossznak nevezünk. 2. A rajparancsnok, ha nálánál magasabb rendfokozatú elöljáró van jelen és a rajparancsnoknak elrendeli, hogy gyakorlatokat mutasson be a rajjal, a hibásan végrehajtott fogásokra és általában a végrehajtásra észrevételeket — ha csak erre az

elöljárótól parancsot nem kapott — nem tehet. Ez az elöljáró joga. 3. Katonai szolgálati ideje a kötelezőbe számít, de a nyugdíjba nem, mert 3 hónapi megszakítással lépett be a testületbe. Nyugdíjaztatása alkalmával kegyelmi úton kérheti, hogy ezt az időt nyugdíjába beszámítsák, persze csak úgy, ha a megszakítás nem önhibájából keletkezett s ezt a körülményt igazolni is tudja. Egyébként, ha anyakönyvi lapjában a két évi katonai szolgálata nem szerepelne, kérje annak állományparancsban való tárgyalását, különben a kötelezőjébe sem lehet beszámítani. Ezirányú kérelmét adja elő őrskihallgatáson. Őrsparancsnoka azután tovább terjeszti a kérelmet.

V. V., Pesthidegkút. 1. Pótesendőri szolgálata kötelezőjébe nem számít be, kötelezője tehát 1930 január 31-én jár le. 2. Kötelezőjének leteltét követő leszerelésekor tömegátalányát megkapja.

Fecskemadár. 1. Az a kérdés, hogy megszakítása van-e? Ha ugyanis 30 napot meghaladó idő után lépett át a csendőrséghez, akkor a katonai szolgálati ideje csak a kötelezőjébe számítható be. De ha megszakítás nincs, akkor végkielégítésre igényjogosult, mert a kellő szolgálati ideje megvan. Olvassa el mai számunkban „Átkozott Trianon” jeligére küldött üzenetünket is. 2. Szabadságot megszállott területre is éppen olyan mértékben kaphat, mint belföldre. Más kérdés aztán, hogy az illető államtól beutazási engedélyt kap-e. 3. A Cs-20. utasítás I. fejezet 5. pontja értelmében az őrsparancsnok, tekintettel arra, hogy rendszerint félannyi külszolgálatot teljesít, mint a többi legénység, a maga és egy csendőr számára előírt külszolgálati közötti különbözetet kitevő napokra köteles a napibetéteket befizetni. A kiszámításnál a 12 órán alul mutató többletet nem kell számítani, 12 óra és ezen felüli idő pedig egy napnak számít. A szolgálatmentes gyengélkedő legénységre, ha részt vesz az étkezésben, ugyanez a kötelezettség áll fenn. 4. Olvassa el lapunk legutóbbi számában „M. S. őrmester, „Kiskunhalas” jeligére küldött üzenetünket.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

VI., Révay-utca 22. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol **The Champion kerékpárokat**

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Nagy árjegyzék 500 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Kerékpárok **Kerékpárgummi**

Világhírű „Sivria” és
„Waffenfabrik”

Gépek. Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia
Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.

Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hathavilefizetésre**

Nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

O. J. Tornospálca. 1. A közgazdálkodásba belépő csendőr alapítói gyanánt a fejenkénti osztaléknak megfelelő összeget fizeti be. 2. A Cs-20 utasítás I. fejezetének 25. pontja erre vonatkozólag úgy intézkedik, hogy helyes vezetéssel kívánatos a gazdálkodást annyira fejleszteni, hogy a szolgálatba menő legénység képes legyen magát — ott, ahol az célszerűnek mutatkozik és a legénység közös megállapodással elhatározza — száraz étellel ellátni. Az utasítás tehát erre vonatkozólag határozott rendelkezést nem ad. Ha tehát a közgazdálkodásnak erre a célra élelmiszerkészlete nincs, a szolgálatba indulók ilyen igényekkel nem léphetnek fel és ilyenkor a szolgálat időtartama alatt maguknak kell az élelmiszeikről gondoskodniuk. Ha valamelyik járőr ilyenkor egy másik őrsön megebédel, a járőr tagjai az étkezés költségeit természetesen maguk viselik s azok megtérítését a saját közgazdálkodásuktól nem követelhetik. Ha a táskaelelem nélkül szolgálatba induló járőrök maguk élelmezik magukat, nem történhetik igazságtalanság, mert aki az előírt óraszámánál többet teljesít, az óratöbblet után visszakapja a napi betéteket.

Diák. Májusban fog megjelenni a Honvédségi Közlönyben a jutasi altisztképző intézetbe való felvételi pályázat, ahová 17 éves korhatárig lehet pályázni. Önt valószínűleg előnyben fogják részesíteni, mert apja a háborúban elesett. Más elhelyezkedésre a honvédségnél nem számíthat.

Somogy. A vitézesített polgári egyének katonai egyenruhát semmilyen alkalommal sem hordhatnak.

Bajai gazdasági hivatal. Nagymenyeri vitéz Rales Károly altábornagy a székesfehérvári honvéd vegyes dandár parancsnoka.

Sóvirág. 1. Az 1908/1909. mozgósítási év felemelten való számítására vonatkozólag a Rendeleti Közlöny 1909. évi 16. számában közzétett 6226/eln. sz. H. M. körrendelet úgy intézkedik, hogy azoknak, akik 1908 október 1. és 1909 április 30. közötti időközben Boszniában, Hercegovinában, Dalmáciában, vagy a haditengerészetnél teljesítettek szolgálatot, ez a szolgálati idejük a nyugdíjidőbe kétszeresen számít be. 2. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jellegre küldött üzenetünket. 3. A napirendszerint foglalkozási idő után a nősök hazamehetnek, ha csak *szolgálati* elfoglaltságuk a laktanyában nem tartja őket, amikor az őrsparancsnoknak joga van őket benntartani.

T. B. vitatkozók. Válasz a Csendőr Lexikon rovatban.

K. S. Mikepéres. 1. Adóvégrehajtáshoz kivezényelt járőr egyik tagját egyéni leüti s menekül. Ha az elfogására más mód nincs, lőfegyvert lehet ellene használni. 2. Válasz a Csendőr Lexikon rovatban.

Torda. 1. Mindenesetre kövessen el mindent, hogy a betétkönyvecskét visszakapja. Hogy a betéteket valorizálják-e vagy sem, azt nem lehet tudni. 2. Válasz a Csendőr Lexikon rovatban.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.

(Telefon: T. 205—67, 205—68, 205—69.)

Felelős vezető: Tiringier Károly műszaki igazgató.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

cs. és kir. udvari szállító

IV., KIGYÓ-UTCA 5. Klotild-palota

Brillians, aranyékszerek. Ezüstárak. Verseny- és dísz tárgyak. Evőeszközök. Elsőrendű, mindennemű svájci órák a legjutányosabb áron. Kedvező részletfizetés mellett is. Óra- és ékszerjavítások. Saját műhely.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek

és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat, szöveteket, bélésárakat, kötött és szövött árut, vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát, és egyéb vászonárakat, kesztyűt, harisnyát, kész női s férfifehérműveket kötött kabátokat, függőkészen és rendelésre, göny és függönykelméket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 május hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33

(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kinevezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermekek kocsis raktár. Alkatrészek nagyban árbán. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok műszaki cikkek gyári lerakata üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR RÁLMÁN FIA műórás és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég

Pengő—Korona átszámítási táblázat —'08 fillér

R. sz.	P
39 Részletes áttekintési lajstrom, 2 drb egy iven, ivenként	—02
40 Részletes áttekintési ellenlajstrom, 2 drb egy iven, ivenként	—02
14 Ruha és fegyverzeti könyvecske, füzve	—18
99 Ruha előirányzat 2 drb egy iven, ivenként	—02
90 Ruha előirányzat kivonat, 8 drb egy iven, ivenként	—02
153 Szabadságolási igazolvány, 2 drb egy iven, ivenként	—02
57 Számoló füzet, sima, füzve	—15
58 Számoló füzet, kockás, füzve	—15
Ugyanaz kemény kötésben 100 oldal	—80
105 Szekrényrend, drbja	—03
7 Szemlejegyzőkönyv, kötve, 160 oldal	1·34
26 Szemlejegyzőkönyv másolat, egy ives, ivenként	—02
107 Szobalajstrom, kemény kartonlap zöld szegéllyel, sárgaréz akasztóval, kicserélhető adatok részére kartonszeletekkel, a tanulmányi bizottság útbaigazítása szerint készült	—40
3 Szolgálati könyv, kötve, 200 oldal	2·40
3 Szolgálati könyv, ivenekben, nagy alak, ivenként	—04
122 Szolgálati napló, füzve, 40 oldal	—30
125 Szolgálati jegy, boríték nélkül való, küldésre címzéssel ellátva $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{2}$ ives, ivenként	—02
126 Szolgálati jegyhez való pecsétjegy 100 drb	—16
27 Tényleírás, 1 ives, ivenként	—02
24 Tényvázlat, polgári egyénekről, 1 ives, ivenként	—02
25 Tényvázlat katonai szövevényről, 1 ives, ivenként	—02
12 Tevékenységi napló, kötve, 120 oldal	—56
74 Tevékenységi kimutatás, 2 drb egy iven, ivenként	—02
98 Tüzesetről jelentés a statisztikai hivatalnak (levelezőlap) drbja	—02
108 Vadász- és halásznaptár, drbja	—04
1 Vezénylő lajstrom, füzve, 28 oldal	—38
267 Vizsgalap könyvpapíron 1 darab	—07

B) Lovas csendőr osztályok részére:

R. sz.	P
87 Alosztály lóanyakönyvi lap, drbja	—02
188 Lóátutalási beadvány, 2 drb egy iven, ivenként	—02
113 Lóélelmezési jegy, 4 drb egy iven, ivenként	—02
114 Lóélelmezési ellenjegy, 4 drb egy iven, ivenként	—02
81 Lógyengélkedő könyv, kötve, 100 oldal	—94
109 Lógyengélkedő könyvkivonat, 2 drb egy iven, ivenként	—02
78 Lótáp nyugta, 4 drb egy iven, ivenként	—02
79 Lótáp ellennyugta, 4 drb egy iven, ivenként	—02
220 Lóosztályozási (feltúlvizsgálati) lajstrom, 2 drb egy iven, ivenként	—02
80 Lóvasalási könyv, kötve, 100 oldal	—94
180 Pótlóavatási jegyzőkönyv, 1 ives, nagy alak, ivenként	—04

C) Tiszti alakulatok részére:

R. sz.	P
187 Állománykönyv osztályparancsnokságok részére, kötve	4·—
187 Állománykönyv, ivenekben, nagy alak, ivenként	—04
86 Alosztály anyakönyvi lap, fogalmazó papíron drbja	—02
86 Alosztály anyakönyvi lap, erős könyvpapíron drbja	—04
196 Avatási lajstrom, 2 drb egy iven, ivenként	—02
177 Beadvány végleges állományba veendő próbacsendőrökről, 2 drb egy iven, ivenként	—02
199 Beadvány megszőkött csendőrrel, 2 drb egy iven, ivenként	—02
200 Bemutatói lajstrom megkerült szövevényről, 2 drb egy iven, ivenként	—02
67 Betűsoros névmutató, kötve, 160 oldal indexszel	3·—
67 Betűsoros névmutató, ivenekben, nagy alak, ivenként	—04
72 Büntetési jegyzőkönyv ivenekben, nagy alak, ivenként	—04
2a Büntetési jegyzőkönyvhöz névmutató, nagy alak, ivenként	—04
73 Büntetési jegyzőkönyvkivonat, 2 drb egy iven, ivenként	—02
773 Büntetési jegyzőkönyvkivonat 1 ives	—02
179 Csendőreskü (hátlapján katonai eskü), 4 drb egy iven, ivenként	—02
85 Dícséretke jegyzéke, drbja	—02
71 Elhelyezési kimutatás, a legénység órsonkénti elhelyezéséről füzve, 40 oldal	—30

R. sz.	P
76 Előjegyzési lap betegség és gyengélkedésről, 2 drb egy iven, ivenként	—02
192 Előjegyzés szabadságokról, 2 drb egy iven, ivenként	—02
263 Előjegyzés az engedélyezett szabadságokról ivenként	—02
198 Előléptetési beadvány tisztek részére, 1 ives, ivenként	—02
8 Iktató (közönséges v. k. t.), 200 oldal	2·40
8 Iktató (közönséges v. k. t.), ivenekben, nagy alak, ivenként	—04
182 Kihallgatási könyv, kötve, 400 oldal	3·10
182 Kihallgatási könyv, ivenekben, ivenként	—02
106 Kivonat a felvett szemlejegyzőkönyvből, 2 drb egy iven, ivenként	—02
152 Leltár, legénységi, irodai butorzatról, konyha raktár, könyvmda, iskola, istálló és lovarda berendezésekről, fogalmazó papírból	—75
151 Ugyanaz famentes papírból	1·10
170 Leltár, honvédségi és csendőrségi könyvekről, drbja	—75
100 Létszám kimutatás, 2 drb egy iven, ivenként	—02
88 Menetlevél, 2 drb egy iven, ivenként	—02
84 Minősítvényi táblázat legénységi, drbja	—02
193 Minősítvényi beadvány nyilvános szolgálati alkalmazásra pályázókról, 1 ives, ivenként	—02
89 Menetlevél utazási számadással, kisalak, ivenként	—02
197 Nyugta tisztek havi illetékéről, 2 drb egy iven, ivenként	—02
186 Orvosi vizsgakönyv fegyelmileg fenytettekről, füzve, 40 oldal	—40
207 Rendszeresített létszámtáblázat (Büm. kiadványa), nagy alak, 1 ives, ivenként	—06
153 Szabadságolási igazolvány 2 drb egy iven, ivenként	—02
176 Szabadságolási lajstrom, 2 drb egy iven, ivenként	—02
174 Szabadságolási beadvány csendőrségből kilépett egyénről, 1 ives, ivenként	—02
225 Szemlejegyzőkönyv, kötve, 120 oldal	1·05
75 Szemlejegyzőkönyv másolat, 1 ives, ivenként	—02
212 Szolgálati bizonyítvány, 2 drb egy iven, ivenként	—02
224 Találati füzet csendőrök részére, drbja	—10
74 Tevékenységi kimutatás, 2 drb egy iven, ivenként	—02
77 Utazási terv, 2 drb egy iven, ivenként	—02
89 Utazási számadás, nagy alak, 1 ives, ivenként	—04

D) Csendőr iskolák részére:

R. sz.	P
280 Foglalkozási napló (Cs. f. által megállapított minta), 1 ives, ivenként	—02
281 Osztályzati napló (Cs. f. által megállapított minta), 1 ives, nagy alak, ivenként	—08
223 Találati füzet ujone próbacsendőrök részére, drbja	—10
281 Vizsgajegyzőkönyv (Cs. f. által megállapított minta), 1 ives, nagy alak, ivenként	—08

E) Csendőr kutya-telep részére:

Minden különleges nyomtatvány részben raktáron, részben kívánságra elkészítetik.

F) Felszerelési anyagraktár részére:

R. sz.	P
227 Beszállítási és vizsgajegyzőkönyv, 1 ives, ivenként	—02
226 Csomagolási jegy, 4 drb egy iven, ivenként	—02
228 Nyugta (ellennyugta) gh.-nak átadott cikkekről, 4 drb egy iven, ivenként	—02
229 Nyugta (ellennyugta) gh.-nak átadott cikkekről, 2 drb egy iven, ivenként	—02

G) Kifejezetten törzsgazdasági és vármegyei gazdasági hivatalok részére:

R. sz.	P
187a Állomány könyv gh. részére erős, jól radirozható papíron, kemény erős kötésben	14·50
241 Betűsoros névmutató, csak törzs gh. és gh. részére ivenekben, nagy alak, ivenként	—04

Kis alaku (34×42) órsnyomtatvány ára 10 ivenként 20 fillér helyett 15 fillér.
Nagy alaku (42×52) órsnyomtatvány ára 10 ivenként 40 fillér helyett 30 fillér.

Pengő—Korona átszámítási táblázat — '08 fillér

R. sz.	P	R. sz.	P
249	02	250	02
234	04	252	02
172	04	256	02
240	02	258	02
218	02	259	25
165	04	69	02
206	04	211	06
203	50	245	40
271	04	151	75
184	40	151	10
110	04	183	06
216	23	155	04
222	04	204	02
260	02	54	02
230	04	248	02
232	04	213	80
260	02	214	80
217	02	181	04
219	04	236	02
173	02	242	10
160	04	254	04
233	02	257	02
237	02	158	04
239	02	172	35
156	04	172	04
157	04	221	04
159	04	243	40
162	04	215	12
268	04	189	02
269	04	190	02
169	04	189/190	05
205	04	235	20
164	04	253	04
163	02	175	02
246	02	238	02
247	02	251	02
		161	04
		117	20
		255	04
		270	08

Megjegyzés: Valamennyi nyomtatvány minőség, nagyság, alak és beosztásra nézve felsőbb útbaigazítás szerint, ott történt bemutatás és jóváhagyás után készült, illetve készül. E tekintetben szíves figyelmét az 1923. évi 7. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 78.291/VI. b) 1923. számú körrendeletre felhívom.

Tévedések kikerülése végett a megrendeléseknél szíveskedjék az ezen árjegyzék bal szélén feltüntetett *számszámra* (Raktári szám), vagy a nyomtatvány *helyes elnevezésére* hivatkozni.

Egyes szolgálati könyveket csak ivenkben tartunk és azokat csak megrendeléskor kötjük. Szíveskedjék ily rendeléseknél a bekötendő ivenk mennyiségét okvetlen közölni.

Az árak megállapításánál a mai munkabérek és anyagárak vétettek tekintetbe, ezek változása esetén az árak is fel- vagy lefelé változnak.

(Folytatás a következő számban)

Kis alaku (34×42) órsnyomtatvány ára 10 ivenként 20 fillér helyett 15 fillér.
Nagy alaku (42×52) órsnyomtatvány ára 10 ivenként 40 fillér helyett 30 fillér.